

UCHWAŁA NR XXXIV/186/2017

RADY GMINY PRZEWORSK

z dnia 31 sierpnia 2017r.

**zmieniająca uchwałę w sprawie uchwalenia Programu Rewitalizacji Gminy Przeworsk
na lata 2017-2023**

Działając na podstawie art.18 ust.2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym /Dz. U. 2016r. poz.446 z późn. zm./ Rada Gminy Przeworsk uchwała, co następuje:

§1

Program Rewitalizacji Gminy Przeworsk na lata 2017-2023 stanowiący załącznik do Uchwały Nr XXIX/155/2017 z dnia 29 marca 2017r. w sprawie uchwalenia Programu Rewitalizacji Gminy Przeworsk na lata 2017-2023 otrzymuje brzmienie jak załącznik do niniejszej uchwały.

§2

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Przeworsk

§3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podpisania

**PRZEWODNICZĄCY
RADY GMINY**

Andrzej Huchala

UZASADNIENIE

Program rewitalizacji Gminy Przeworsk na lata 2017-2023 sporządzony został w oparciu o wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020, instrukcję przygotowania programów rewitalizacji w zakresie wsparcia w ramach Regionalnego Programu operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020, Regulamin konkursu dotacji „Przygotowanie Programów Rewitalizacji” ogłoszony przez Zarząd Województwa Podkarpackiego.

Po przyjęciu uchwałą Nr XXIX/155/2017 z dnia 29 marca 2017r., program rewitalizacji został przekazany do weryfikacji przez Zespół ds. Rewitalizacji. Po dokonaniu weryfikacji zespół sformułował uwagi, które Gmina Przeworsk była zobowiązana uwzględnić dokonując stosownych zmian w przyjętym programie rewitalizacji.

**PRZEWODNICZĄCY
RADY GMINY**

Andrzej Ruchała

**Odpowiedź na uwagi zawarte w Stanowisku Zespołu ds. Rewitalizacji UMWP
w sprawie Programu Rewitalizacji Gminy Przeworsk na lata 2017-2023**

Uwagi w zakresie diagnozy obszaru gminy oraz wyznaczenia obszarów zdegradowanych

Lp.	Uwaga	Opis dokonanych zmian w dokumencie
1.	W rozdziale III – Delimitacja – diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru kryzysowego i rewitalizacji Gminy Przeworsk brak jest odniesienia do sfery środowiskowej. Jest to niezgodne z <i>Wytycznymi Ministra Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020</i> . Należy uzupełnić PR o brakującą część.	W delimitacji wzięto pod uwagę wskaźnik dotyczący sfery środowiskowej „Liczba obiektów budowlanych z elementami zawierającymi azbest na liczbę budynków mieszkalnych ogółem” omyłkowo przyporządkowano go jednak do sfery technicznej. Uzupełniono delimitację poprzez poprawę przyporządkowania wskaźnika dotyczącego azbestu i dodanie wskaźnika dotyczącego sfery technicznej „Liczba budynków mieszkalnych wybudowanych przed 1970 r. w stosunku do liczby budynków mieszkalnych ogółem”. Zmieniono zapisy w tabelach nr 3, 9 i 10 oraz na mapach 3 i 4 (str. 17, 23, 24, 25, 26).
2.	Na ujętą w PR diagnozę przedstawioną w rozdz. IV. „Diagnoza uszczegółowiona obszaru rewitalizacji”, składają się, jak napisano: „analiza negatywnych zjawisk i czynników w sferze społecznej na obszarze rewitalizacji z odniesieniem do całej gminy miejskiej” oraz „analiza negatywnych zjawisk i czynników w pozostałych sferach na obszarze rewitalizacji z odniesieniem do całej gminy miejskiej”. Oznacza to, że diagnozę całego obszaru gminy podporządkowano wyznaczonemu obszarowi rewitalizacji. Zgodnie z wytycznymi Ministra Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020, dla przeprowadzenia rewitalizacji wymagana jest „pełna diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru rewitalizacji oraz analizie dotyczących go problemów”. Oznacza to potrzebę uzupełnienia PR o zapisy pozwalające na stwierdzenie, iż diagnoza ma charakter kompleksowy, odnosi się do całego obszaru gminy, a jej zapisy stanowią podstawę do wyznaczenia obszaru rewitalizacji.	Zmieniono zapisy w rozdziale IV. Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych oraz skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych (str. 32-58).
3.	Wskazując zjawiska kryzysowe w sferze technicznej (rozdział IV.3.2), odniesiono się wyłącznie do infrastruktury komunalnej. Ograniczenie się wyłącznie do budynków komunalnych nie gwarantuje prawidłowego zdiagnozowania zjawiska kryzysowego w tym zakresie.	Rozszerzono analizę w rozdziale IV.3.2 o wszystkie budynki mieszkalne na terenie Gminy Przeworsk (str. 50-52).
4.	Należy doprecyzować, w jaki sposób przeprowadzono normalizację wskaźników w diagnozie – zapisy są zbyt ogólne.	Rozszerzono opis sposobu normalizacji wskaźników w diagnozie na str. 18-19.

W zakresie spełnienia wymogów Instytucji Zarządzającej

5.	W PR nie wykazano, że wyznaczony obszar rewitalizacji spełnia minimalne wartości referencyjne określone przez IZ RPO w <i>Instrukcji Przygotowania Programów Rewitalizacji w Zakresie Wsparcia RPO WP na lata 2014-2020</i> . Zgodnie z zapisami Instrukcji „wymagane jest wskazanie, że wyznaczony zgodnie z Wytycznymi Ministra obszar rewitalizacji charakteryzuje także minimum 4 z (...) wymienionych wskaźników (maksymalnie po 1 z każdej kategorii), dla której wartości oszacowane dla tego obszaru są mniej korzystne niż wartości referencyjne dla województwa podkarpackiego. Wybór każdorazowo powinien być uzasadniony”.	Uzupełniono w rozdziale III na str. 29-31.
----	--	--

W zakresie planowanych przedsięwzięć i projektów (działań) rewitalizacyjnych

6.	Wątpliwy wydaje się zakres projektu „twardego” nr 2. Opracowanie zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz miejscowych planów należy do zadań własnych gminy, a nie do zadań rewitalizacyjnych.	Usunięto projekt z listy projektów podstawowych, a co za tym idzie zmieniono tabele dotyczące szacunkowych ram finansowych Programu Rewitalizacji, harmonogram realizacji oraz Załącznik nr 1.
7.	Załącznik nr 1 należy uzupełnić, podając konkretne wskaźniki ilościowe. Wskazywanie w projektach dot. Przebudowy/adaptacji budynków szkół jednostki w sztukach jest nieprawidłowe, należy podać prawidłowy wskaźnik (dot. powierzchni).	Uzupełniono w załączniku nr 1.

W zakresie partycypacji społecznej

8.	Program zawiera ogólne zapisy dotyczące udziału interesariuszy we wdrażaniu i monitorowaniu programu rewitalizacji. Zapisy PR wymagają uszczegółowienia i doprecyzowania w tym zakresie.	Uzupełniono zapisy na str. 78-79.
9.	W tekście PR znajduje się odwołanie do raportów z konsultacji społecznych zamieszczonych na stronie internetowej Urzędu Gminy. Na wspomnianej stronie nie znaleziono takiego dokumentu. Należy uzupełnić zapisy w PR o wyniki z konsultacji społecznych.	Uzupełniono zapisy na str. 76-77.

W zakresie finansów PR, w tym budżetu poszczególnych projektów

10.	Wskazując indykatywne źródła finansowania (rozdział IX) należy wymienić potencjalne alternatywne źródła finansowania, co pozwoliłoby na realizację PR w przypadku nie otrzymania dotacji z zakładanego źródła.	Uzupełniono zapisy w rozdziale X na str. 71.
-----	--	--

W zakresie komplementarności

11.	Zgodnie z SZOOP RPO WP 2014-2020 dla działania 6.3 należy wykazać komplementarność z projektami realizowanymi ze środków EFS. Dla projektu infrastrukturalnego nr 1 jako komplementarne wskazano projekt społeczny nr 3 finansowany ze środków EFS RPO WP 2014-2020 oraz nr 2 finansowany ze środków FIO. Wykazują one komplementarność przestrzenną i problemową, jednakże projekt społeczny nr 2 nie jest finansowany ze środków EFS. Oznacza to, iż dla projektu infrastrukturalnego nr 1 komplementarność w tym	Rozszerzono zakres projektu społecznego nr 1. W związku z tym dokonano zmiany jego tytułu w rozdziale VII, X Programu Rewitalizacji a także tytułu i opisu w Załączniku nr 1.
-----	---	---

	zakresie wskazano jedynie w części dotyczącej miejscowości Chałupki. Może to budzić wątpliwość podczas oceny wniosku złożonego o finansowanie projektu infrastrukturalnego nr 1 ze środków z Działania 6.3. RPO WP 2014-2020. Celem usunięcia braku komplementarności finansowej, należy rozważyć rozszerzenie zakresu projektu społecznego nr 1 bądź zmianę źródła finansowania dla projektu społecznego nr 2.	
12.	<p>W związku z przedstawioną powyżej uwagą rekomenduje się wypełnienie załączonej tabeli dot. komplementarności projektów planowanych do finansowania w ramach działania 6.3 RPO WP 2014-2020 (EFRR) i projektów EFS. Zgodnie z zapisami <i>Instrukcji przygotowania programów rewitalizacji w zakresie wsparcia w ramach RPO WP na lata 2014-2020</i> (załącznik do Uchwały nr 296/5906/17 Zarządu Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 18 kwietnia 2017r.) projekty infrastrukturalne finansowane z EFRR, które zostaną wskazane w programie rewitalizacji, muszą wykazywać komplementarność z projektami planowanymi do realizacji z EFS (str. 7 <i>Instrukcji</i>).</p> <p><u>Niespełnienie ww. warunku skutkować będzie odrzuceniem programu rewitalizacji przez Zespół ds. rewitalizacji.</u></p>	Wypełniono rekomendowaną tabelę i zamieszczono na str.63-65.

W zakresie zarządzania projektem

13.	W programie wskazano osoby w strukturze władz gminy odpowiedzialne za jego realizację (str. 71). Należy również wskazać jednostki organizacyjne / komórki / instytucje w strukturze samorządu gminy bądź poza nią zaangażowane w proces realizacji programu.	Uzupełniono zapisy na str. 80-81.
14.	Jedyną wskazaną jednostką jest Referat Przedsięwzięć Publicznych, Remontów i Inwestycji. Na str. 73 zapisano: „Za monitorowanie i ocenę wdrażania PR odpowiedzialna będzie Gmina Przeworsk. Co 2 lata będzie przedstawiany Radzie Gminy Przeworsk raport z wdrażania PR. Komórką odpowiedzialną za koordynację tych działań będzie Referat Przedsięwzięć Publicznych, Remontów i Inwestycji”. Jest to zapis nieprecyzyjny, nie pozwala wyraźnie określić, jaka ma być rola wskazanego Referatu.	Uzupełniono zapis na str. 82.
15.	PR zakłada powołanie zespołu ds. wdrażania Programu Rewitalizacji (str. 71). Należy doprecyzować zapisy w tym zakresie odnosząc się do ewentualnego zaangażowania w jego prace wskazanych wyżej osób odpowiedzialnych za realizację PR czy przedstawicieli jednostek organizacyjnych / komórek / instytucji.	Uzupełniono zapisy na str. 81.

W zakresie systemu monitorowania i oceny skuteczności działań

16.	Należy wskazać źródła pozyskiwania danych dla ujętych w tab. 35 wskaźników monitorowania programu.	Uzupełniono zapisy w tabeli 38 na str. 82-83.
17.	W programie nie zawarto zapisów (zasad), na podstawie których istnieje możliwość wprowadzenia modyfikacji programu w reakcji na zmiany zachodzące w otoczeniu programu. Umieszczenie zapisów o takim charakterze stanowi wymóg zawarty w <i>Wytycznych Ministra Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020</i> .	Uzupełniono zapisy na str. 84.

Inne uwagi

18.	Nie zawarto informacji o przeprowadzeniu strategicznej oceny oddziaływania na środowisko lub odstępiania od jej wykonania.	Uzupełniono zapisy w rozdziale XIV na str. 85.
19.	Na str. 23 wskazano błędny numer rozdziału – zamiast III.2. powinien być IV.	Poprawiono na str. 23.
20.	Na stronie 25 znajduje się odwołanie do podsystemu środowiskowego, który nie był analizowany w diagnozie.	Uzupełniono/poprawiono diagnozę co sprawiło, że zapis jest prawidłowy.
21.	Mapa 3 (str. 24) oraz mapa 4 (str. 26) mają odniesienie do zjawisk kryzysowych w podsystemie środowiskowym, który nie był analizowany w diagnozie.	Uzupełniono/poprawiono diagnozę co sprawiło, że zapis jest prawidłowy.
22.	Na stronie 51 znajduje się błędny opis układu sieci dróg w gminie. Przez gminę Przeworsk przebiega jedna droga wojewódzka nr 835, a nie jak wskazano 2.	Poprawiono zapis na stronie 54.
23.	Na stronie 63 znajduje się zapis: „Dla obszaru „Strefa społeczna” zostały określone 3 odrębne cele operacyjne związane z poprawą stanu gospodarki wodnej”- brak jest takich celów w PR.	3 odrębne cele operacyjne związane z poprawą stanu gospodarki wodnej zostały wyznaczone w Strategii Rozwoju Gminy Przeworsk na lata 2016-2020. Poprawiono niejasny zapis na str. 69.

Ponadto dokonano poprawy w zakresie numeracji rozdziałów względem pierwszej wersji Programu Rewitalizacji, w której dwa rozdziały dokumentu figurowały pod numerem porządkowym IV.

PRZEWODNICZĄCY
RADY GMINY
Andrzej Huchala

MINISTERSTWO
ROZWOJU

Unia Europejska
Fundusz Spójności

PROGRAM REWITALIZACJI GMINY PRZEWORSK NA LATA 2017 - 2023

Przeworsk 2017

Program Rewitalizacji Gminy Przeworsk na lata 2017 – 2023 powstał przy dofinansowaniu ze środków Unii Europejskiej w ramach projektu pn. "Program Rewitalizacji Gminy Przeworsk", współfinansowanego ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna na lata 2014-2020, w ramach konkursu dotacji, pn. „Przygotowanie programów rewitalizacji”, organizowanego przez Województwo Podkarpackie oraz Ministerstwo Rozwoju.

Opracowanie:

FRDL Podkarpacki Ośrodek Samorządu Terytorialnego

Zespół autorski:

Beata Bujak- Szwaczka - ekspert ds. rewitalizacji i rozwoju

Małgorzata Nieroda – koordynacja merytoryczna, ekspert ds. rewitalizacji i partycypacji

Anna Jagiełło – ekspert, konsultacje merytoryczne

Spis treści

I.	Wprowadzenie– definicje i struktura dokumentu	6
II.	Powiązania programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi gminy	11
III.	Delimitacja – diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru kryzysowego i rewitalizacji gminy Przeworsk	14
	Metodologia delimitacji	14
	Obszar zdegradowany	24
	Obszar rewitalizacji i jego charakterystyka	27
IV.	Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych oraz skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych	32
	1. Ogólna charakterystyka Gminy Przeworsk.....	32
	2. Analiza negatywnych zjawisk i czynników w sferze społecznej na obszarze rewitalizacji oraz w Gminie Przeworsk.....	33
	2.1 Bezrobocie, ubóstwo oraz inne istotne problemy społeczne zidentyfikowane na obszarze rewitalizacji oraz w Gminie Przeworsk.....	36
	2.2. Aktywność mieszkańców i poziom kapitału społecznego oraz edukacja na obszarze rewitalizacji oraz w Gminie Przeworsk.....	40
	2.3. Poziom bezpieczeństwa i przestępczość	45
	3. Analiza negatywnych zjawisk i czynników w pozostałych sferach na obszarze rewitalizacji oraz w Gminie Przeworsk.....	48
	3.1. Sfera gospodarcza – stan lokalnej przedsiębiorczości i rynek pracy	48
	3.2. Sfera techniczna – stan budynków komunalnych oraz mieszkalnych.....	50
	3.3. Sfera środowiskowa	52
	3.4. Sfera przestrzenno-funkcjonalna	54
	4. Podsumowanie kluczowych problemów i potrzeb rewitalizacyjnych na wyznaczonym obszarze rewitalizacji.....	57
V.	Wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji (planowany efekt rewitalizacji).....	59
VI.	Cele rewitalizacji oraz odpowiadające zidentyfikowanym potrzebom rewitalizacyjnym kierunki działań mających na celu eliminację lub ograniczenie negatywnych zjawisk	60
VII.	Lista planowanych, podstawowych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych	62
VIII.	Charakterystyka pozostałych rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych.....	66
IX.	Mechanizmy zapewnienia komplementarności.....	69
X.	Indykatywne ramy finansowe	71
XI.	Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji.....	73
XII.	System realizacji (wdrażania) programu rewitalizacji	80
	Schemat wdrażania rewitalizacji w Gminie Przeworsk	80
XIII.	System monitoringu i oceny skuteczności działań i system wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu programu	82

Ewaluacja.....	84
XIV. Procedura strategicznej oceny oddziaływania dokumentu na środowisko	85
XV. Spis tabel	86
XVI. Spis map	88
XVII. Spis wykresów	89

I. Wprowadzenie– definicje i struktura dokumentu

Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014- 2020, w rozdziale 3 - Kwestie definicyjne, wyjaśnienie pojęć, wskazują podstawowe definicje, a w załączniku cechy i elementy programów rewitalizacji, do których musi odnieść się każdy Program Rewitalizacji (PR).

Rewitalizacja – to kompleksowy proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez działania całościowe (powiązane wzajemnie przedsięwzięcia obejmujące kwestie społeczne oraz gospodarcze lub przestrzenno- funkcjonalne lub techniczne lub środowiskowe), integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany oraz zintegrowany poprzez programy rewitalizacji. Rewitalizacja zakłada optymalne wykorzystanie specyficznych uwarunkowań danego obszaru oraz wzmacnianie jego lokalnych potencjałów (w tym także kulturowych) i jest procesem wieloletnim, prowadzonym przez interesariuszy (m.in. przedsiębiorców, organizacje pozarządowe, właściciele nieruchomości, organy władzy publicznej, etc.) tego procesu, w tym przede wszystkim we współpracy z lokalną społecznością. Działania służące wspieraniu procesów rewitalizacji prowadzone są w sposób spójny: wewnątrz (poszczególne działania pomiędzy sobą) oraz zewnątrz (z lokalnymi politykami sektorowymi, np. transportową, energetyczną, celami i kierunkami wynikającymi z dokumentów strategicznych i planistycznych). Dla prowadzenia rewitalizacji wymagane są:

- a. uwzględnienie rewitalizacji, jako istotnego elementu całościowej wizji rozwoju gminy,
- b. pełna diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru rewitalizacji oraz analizie dotyczących go problemów; diagnoza obejmuje kwestie społeczne oraz gospodarcze lub przestrzenno-funkcjonalne lub techniczne lub środowiskowe,
- c. ustalenie hierarchii potrzeb w zakresie działań rewitalizacyjnych,
- d. właściwy dobór narzędzi i interwencji do potrzeb i uwarunkowań danego obszaru,
- e. zsynchronizowanie działań w sferze społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej, środowiskowej,
- f. koordynacja prowadzonych działań oraz monitorowanie i ewaluacja skuteczności rewitalizacji,
- g. realizacja wynikającej z art. 5 ust. 1 rozporządzenia ogólnego zasady partnerstwa polegającej na włączeniu partnerów w procesy programowania i realizacji projektów

rewitalizacyjnych w ramach programów operacyjnych oraz konsekwentnego, otwartego i trwałego dialogu z tymi podmiotami i grupami, których rezultaty rewitalizacji mają dotyczyć.

Stan kryzysowy – stan spowodowany koncentracją negatywnych zjawisk społecznych (w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym), współwystępujących z negatywnymi zjawiskami w co najmniej jednej z następujących sfer:

- a. gospodarczej (w szczególności w zakresie niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw),
- b. środowiskowej (w szczególności w zakresie przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi bądź stanu środowiska),
- c. przestrzenno-funkcjonalnej (w szczególności w zakresie niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, deficytu lub niskiej jakości terenów publicznych),
- d. technicznej (w szczególności w zakresie degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym oraz braku funkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska).

Skalę negatywnych zjawisk odzwierciedlają mierniki rozwoju opisujące powyższe sfery, które wskazują na niski poziom rozwoju lub dokumentują silną dynamikę spadku poziomu rozwoju, w odniesieniu do wartości dla całej gminy.

Obszar zdegradowany – obszar, na którym zidentyfikowano stan kryzysowy. Dotyczy to najczęściej obszarów miejskich, ale także wiejskich. Obszar zdegradowany może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic pod warunkiem stwierdzenia sytuacji kryzysowej na każdym z podobszarów.

Obszar rewitalizacji - obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechującego się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, o których mowa w rozdziale 3 pkt. 2 wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014- 2020, na którym, z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, zamierza się prowadzić rewitalizację. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, lecz nie może obejmować terenów większych niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkałych przez

więcej niż 30% mieszkańców gminy. W skład obszaru rewitalizacji mogą wejść obszary występowania problemów przestrzennych, takich jak tereny poprzemysłowe (w tym portowe i powydobywcze), powojaskowe lub pokolejowe, wyłącznie w przypadku, gdy przewidziane dla nich działania są ściśle powiązane z celami rewitalizacji dla danego obszaru rewitalizacji.

Program rewitalizacji:

- a) inicjowany, opracowany i uchwalony przez radę gminy, na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2016 r. poz. 446), wieloletni program działań w sferze społecznej oraz gospodarczej lub przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej lub środowiskowej, zmierzający do wyprowadzenia obszarów rewitalizacji ze stanu kryzysowego oraz stworzenia warunków do ich zrównoważonego rozwoju, stanowiący narzędzie planowania, koordynowania i integrowania różnorodnych aktywności w ramach rewitalizacji (np. lokalne programy rewitalizacji, miejskie programy rewitalizacji),
- b) gminny program rewitalizacji, o którym mowa w art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. poz. 1777 z 2015 r.).

Niniejszy program został opracowany w oparciu o wskazane wytyczne i jest programem, który jest inicjowany, opracowany i uchwalony przez **Radę Gminy Przeworsk**, na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2016 r. poz. 446). Jest to wieloletni program działań w sferze społecznej oraz gospodarczej lub przestrzenno- funkcjonalnej lub technicznej

lub środowiskowej, zmierzający do wyprowadzenia obszarów rewitalizacji ze stanu kryzysowego oraz stworzenia warunków do ich zrównoważonego rozwoju, stanowiący narzędzie planowania, koordynowania i integrowania różnorodnych aktywności w ramach rewitalizacji (np. lokalne programy rewitalizacji, miejskie programy rewitalizacji). Program Rewitalizacji (dalej, jako: PR) jest zasadniczym dokumentem służącym zaplanowaniu i realizacji procesu rewitalizacji w Gminie Przeworsk. Ma on charakter strategii, w której dokonuje się wskazania obszaru rewitalizacji, pogłębionej diagnozy stanu obszaru rewitalizacji oraz planuje i koordynuje działania służące osiągnięciu – także opisanej w Programie – wizji stanu obszaru po rewitalizacji. Służy również koordynacji działań rewitalizacyjnych z szeregiem innych dokumentów gminnych, wywołując szerokie skutki.

Interesariusze rewitalizacji - w szczególności:

- 1) mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz właściciele, użytkownicy wieczności nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze, w tym spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe i towarzystwa budownictwa społecznego,
- 2) mieszkańcy gminy inni niż wymienieni w pkt. 1,
- 3) podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność gospodarczą,
- 4) podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność społeczną, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne,
- 5) jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne,
- 6) organy władzy publicznej,
- 7) podmioty, inne niż wymienione w pkt. 6, realizujące na obszarze rewitalizacji uprawnienia Skarbu Państwa.

Partycypacja społeczna - aktywny udział interesariuszy na każdym etapie realizacji zadań związanych z rewitalizacją.

Struktura dokumentu

Niniejszy Program zawiera:

- a. opis powiązań programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi gminy,
- b. diagnozę czynników i zjawisk kryzysowych oraz skalę i charakter potrzeb rewitalizacyjnych,
- c. zasięgi przestrzenne obszaru/obszarów rewitalizacji, tj. określenie, w oparciu o inne dokumenty strategiczne gminy lub diagnozę i identyfikację potrzeb rewitalizacyjnych, terytorium/terytoriów najbardziej wymagających wsparcia,
- d. wizję stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji (planowany efekt rewitalizacji),
- e. cele rewitalizacji oraz odpowiadające zidentyfikowanym potrzebom rewitalizacyjnym kierunki działań mających na celu eliminację lub ograniczenie negatywnych zjawisk,
- f. listę planowanych, podstawowych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych wraz z ich opisami zawierającymi, w odniesieniu do każdego projektu/przedsięwzięcia rewitalizacyjnego, co najmniej: nazwę i wskazanie podmiotów go realizujących, zakres realizowanych zadań, lokalizację (miejsce przeprowadzenia danego projektu), szacowaną wartość, prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji,

- g. charakterystykę pozostałych rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych realizujących kierunki działań, mających na celu eliminację lub ograniczenie negatywnych zjawisk powodujących sytuację kryzysową,
- h. mechanizmy zapewnienia komplementarności między poszczególnymi projektami/ przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarze objętym programem rewitalizacji,
- i. indykatywne ramy finansowe w odniesieniu do przedsięwzięć, o których mowa w lit. f oraz g, z indykatywnymi wielkościami środków finansowych z różnych źródeł (także spoza funduszy polityki spójności na lata 2014-2020 – publiczne i prywatne środki krajowe w celu realizacji zasady dodatkowości środków UE),
- j. mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji,
- k. system realizacji (wdrażania) programu rewitalizacji,
- l. system monitoringu i oceny skuteczności działań i system wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu programu.

II. Powiązania programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi gminy

Program Rewitalizacji Gminy Przeworsk na lata 2017-2023 jest powiązany z gminnymi dokumentami strategicznymi. Powiązania te przedstawiono w tabeli nr 1.

Tabela 1. Powiązania programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi Gminy Przeworsk.

Nazwa dokumentu	Nr, data i organ uchwalający	Odniesienie do celów dokumentu w kontekście rewitalizacji
<p>STRATEGIA ROZWOJU GMINY PRZEWORSK NA LATA 2016-2020</p>	<p>Uchwała nr XVI /72/2016 Rady Gminy Przeworsk z dnia 25 stycznia 2016 r.</p>	<p>Cele strategiczne:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Poprawa funkcjonalności logistycznej gminy, 2. Poprawa stanu środowiska naturalnego oraz efektywności energetycznej, 3. Odnowa zdegradowanych przestrzeni oraz rozwiązanie problemów społecznych, 4. Wzrost gospodarczy oraz poprawa na rynku pracy, 5. Wzrost atrakcyjności turystycznej gminy, 6. Zwiększenie atrakcyjności gminy, jako obszaru odpowiedniego do zamieszkania. <p>Wyznaczone cele rewitalizacji są zgodne z ww. celami.</p> <p>Realizacja celów rewitalizacji w wyznaczonych obszarach przyczyni się do realizacji celów strategii szczególnie celu nr 3 Odnowa zdegradowanych przestrzeni oraz rozwiązanie problemów społecznych i przyporządkowanych mu celów operacyjnych:</p> <ul style="list-style-type: none"> • nadanie nowych funkcji gospodarczych lub społecznych niewykorzystanym obszarom gminy, • poprawa jakości życia mieszkańców.

<p>STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY PRZEWORSK NA LATA 2016-2022</p>	<p>Uchwała nr XXIII/119/2016 Rady Gminy Przeworsk z dnia 28 października 2016 r.</p>	<p>Misją samorządu Gminy Przeworsk w realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2016-2022 jest stwarzanie mieszkańcom dobrych warunków do życia, skuteczne aktywizowanie osób zagrożonych lub dotkniętych marginalizacją i wykluczeniem społecznym, wzmocnienie rodzin oraz dążenie do integracji społecznej.</p> <p>W strategii założono następujące cele:</p> <p>Cel strategiczny 1. Tworzenie warunków do zwiększenia zatrudnienia oraz wspieranie i integrowanie osób zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym</p> <p>Cel strategiczny 2. Wzmacnianie rodzin oraz stwarzanie dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków do rozwoju</p> <p>Cel strategiczny 3. Zwiększenie dostępności opieki zdrowotnej i wsparcia w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie oraz utrzymanie bezpieczeństwa publicznego</p> <p>Cel strategiczny 4. Rozwijanie kapitału społecznego i ludzkiego</p> <p>Wyznaczone cele rewitalizacji są zgodne z ww. celami. Realizacja celów rewitalizacji w wyznaczonych obszarach przyczyni się do realizacji celów strategii rozwiązywania problemów społecznych.</p>
<p>STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO</p>	<p>Uchwała Rady Gminy w Przeworsku nr XX / 64 / 99 z dnia 10 listopada 1999r. ze zmianami wprowadzonymi Uchwałą nr XVIII/93/2008 Rady</p>	<p>Celem głównym rozwoju gminy określonym w Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Przeworsk jest stworzenie</p>

GMINY PRZEWORSK	Gminy w Przeworsku z dnia 7 listopada 2008 r.	<p>dynamicznego i opłacalnego rolnictwa oraz rozwój funkcji usługowej, zapewniającej miejsca pracy mieszkańcom gminy.</p> <p>Wyznaczone cele rewitalizacji są zgodne z ww. celem oraz kierunkami rozwoju przestrzennego gminy. Realizacja celów rewitalizacji w wyznaczonych obszarach przyczyni się do realizacji celu głównego Studium.</p>
PLAN GOSPODARKI NISKOEMISYJNEJ	Uchwała Nr XVII/76/2016 Rady Gminy Przeworsk z dnia 11 marca 2016 r.	<p>Główny cel strategiczny zawarty w Planie Gospodarki Niskoemisyjnej to: „Poprawa jakości życia mieszkańców Gminy Przeworsk poprzez trwałe i zrównoważony rozwój społeczno-gospodarczy następujący bez wzrostu zapotrzebowania na energię pierwotną i finalną.”</p> <p>Wyznaczone cele rewitalizacji dążą do poprawy jakości życia mieszkańców i nie zakładają działań mogących wpływać na wzrost zapotrzebowania na energię pierwotną i finalną.</p>

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Przeworsk.

III. Delimitacja – diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru kryzysowego i rewitalizacji gminy Przeworsk

Metodologia delimitacji

Obszar rewitalizacji, w którym prowadzone będą działania wynikające z Programu Rewitalizacji, charakteryzuje się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk oraz posiada istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego Gminy Przeworsk. Został wyodrębniony z obszaru zdegradowanego określonego na podstawie diagnozy sporządzonej na potrzeby zidentyfikowania obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji gminy.

Na podstawie ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji wyznaczono obszar zdegradowany Gminy Przeworsk. Zgodnie z Art. 9 ust. 1 ww. ustawy „Obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, można wyznaczyć jako obszar zdegradowany w przypadku występowania na nim ponadto co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk:

- 1) gospodarczych – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw lub
- 2) środowiskowych – w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska lub
- 3) przestrzenno-funkcjonalnych – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych lub
- 4) technicznych – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz niefunkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.

Niezbędnym elementem do skutecznego przeprowadzenia działań rewitalizacyjnych jest identyfikacja skali i charakteru zachodzących procesów degradacji.

Obszar zdegradowany wyznaczono za pomocą analizy zróżnicowania wewnątrzgminnego, przez co możliwe jest porównanie poszczególnych obszarów gminy i wskazanie jednostek o największym oddziaływaniu czynników uznanych za kryzysowe. Zastosowana metoda umożliwiła syntetyczne przedstawienie charakterystyki obszarów, na których kumuluje się największa liczba czynników powodujących degradację obszaru.

W celu wyznaczenia obszaru zdegradowanego zastosowano podział wskazany Uchwałą nr VII/49/2003 Rady Gminy Przeworsk z dnia 30 czerwca 2003r. w sprawie uchwalenia Statutu Gminy Przeworsk, która zgodnie z § 74 wskazuje, że w gminie tworzy się następujące jednostki pomocnicze:

1. Sołectwo Chałupki - Gorliczyna Szewnia
2. Sołectwo Gorliczyna

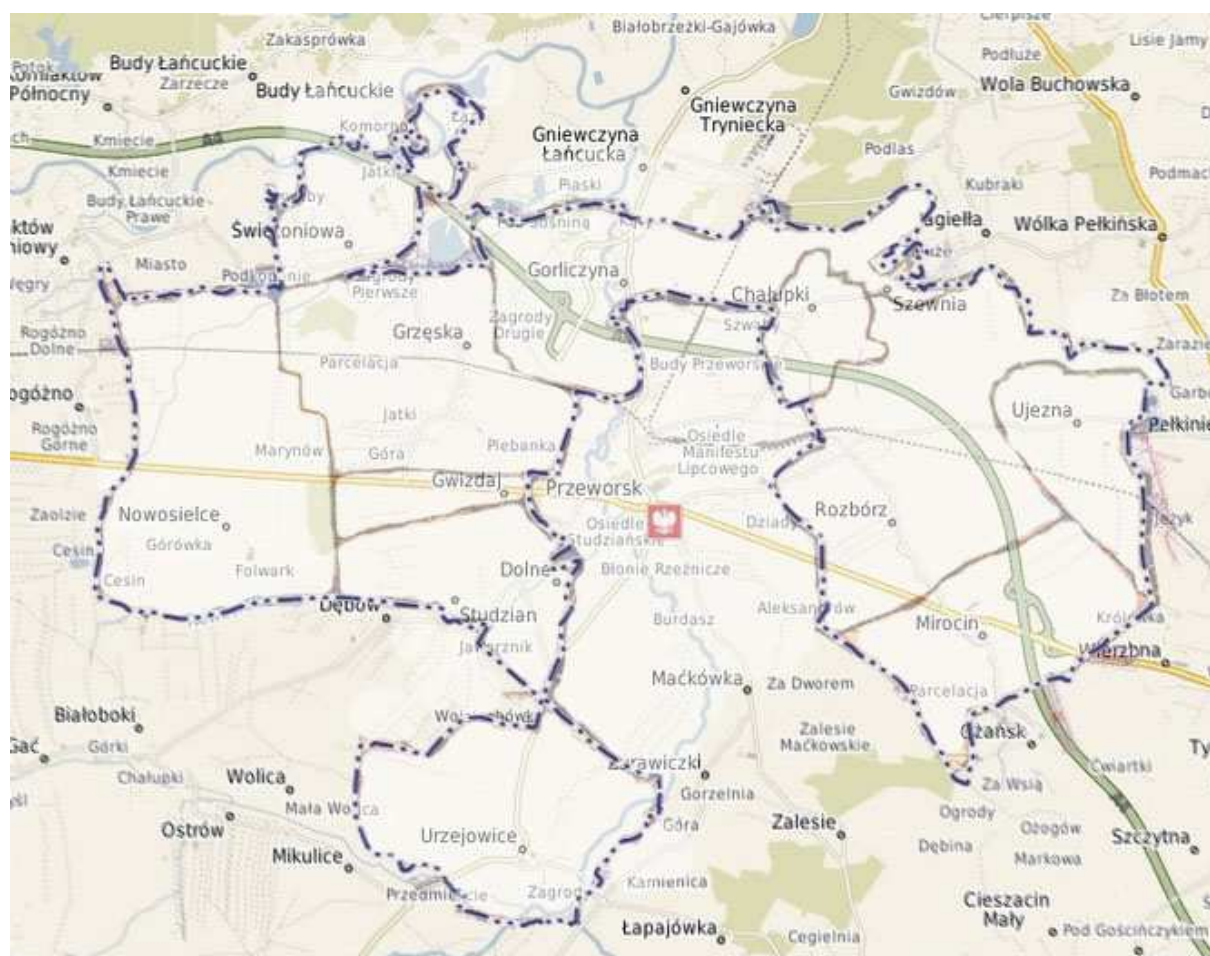
3. Sołectwo Grzęska
4. Sołectwo Gwizdaj
5. Sołectwo Mirocin
6. Sołectwo Nowosielce
7. Sołectwo Rozbórz
8. Sołectwo Studzian
9. Sołectwo Świętoniowa
10. Sołectwo Ujezna
11. Sołectwo Urzejowice.

Tabela 2. Wskazanie jednostek referencyjnych w Gminie Przeworsk.

Sołectwo	Liczba ludności		Powierzchnia	
	Liczba ludności- stan na 31.12.2015	% udział do ogółu mieszkańców gminy	Powierzchnia w ha	% udział do powierzchni całej gminy
Chałupki	520	3,48%	273,18	3,01%
Gorliczyna	2002	13,38%	1070,09	11,79%
Grzęska	2028	13,55%	1068,56	11,78%
Gwizdaj	304	2,03%	203,05	2,24%
Mirocin	1333	8,91%	817,85	9,01%
Nowosielce	1518	10,15%	1528,09	16,84%
Rozbórz	2122	14,18%	1522,94	16,78%
Studzian	1663	11,11%	597,2	6,58%
Świętoniowa	883	5,90%	496,23	5,47%
Ujezna	776	5,19%	473,46	5,22%
Urzejowice	1814	12,12%	1023,39	11,28%
RAZEM	14963	100,00%	9074,04	100,00%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Przeworsk.

Mapa 1. Sołectwa Gminy Przeworsk.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Przeworsk.

W celu dokonania delimitacji obszaru zdegradowanego przyjęto metodę polegającą na obliczaniu wskaźników dla poszczególnych jednostek urbanistycznych pozwalających na analizę i porównanie negatywnych zjawisk w poszczególnych sferach takich jak: sfera społeczna, gospodarcza, środowiskowa, przestrzenno-funkcjonalna oraz techniczna.

Początkiem prac było zebranie i przyporządkowanie do poszczególnych jednostek urbanistycznych obiektywnych i weryfikowalnych danych opisujących negatywne zjawiska w każdej ze sfer oraz przeliczeniu ich na wartości porównywalnych wskaźników, co pokazuje tabela 3.

Tabela 3. Wskaźniki delimitacyjne zastosowane w Programie Rewitalizacji Gminy Przeworsk.

Zjawiska	Dane	Wskaźnik
Podsystem społeczny	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w 2015 r.	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w 2015 r. na 1000 mieszkańców
	Liczba osób korzystająca z zasiłków z powodu ubóstwa w 2015 r.	Liczba osób korzystająca z zasiłków z powodu ubóstwa w 2015 r. na 1000 mieszkańców
	Liczba osób korzystająca z zasiłków z powodu bezrobocia w 2015 r.	Liczba osób korzystająca z zasiłków z powodu bezrobocia w 2015 r. na 1000 mieszkańców
	Liczba osób korzystających z zasiłków z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w 2015 r.	Liczba osób korzystających z zasiłków z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w 2015 r. na 1000 mieszkańców
	Liczba osób korzystających z zasiłków z powodu niepełnosprawności w 2015 r.	Liczba osób otrzymujących zasiłki z tytułu niepełnosprawności w 2015 r. na 1000 mieszkańców
	Liczba dzieci i młodzieży korzystająca z dożywiania w 2015 r.	Liczba dzieci i młodzieży korzystająca z dożywiania w 2015 r. na 1000 mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym
	Liczba stypendiów socjalnych w 2015 r.	Liczba stypendiów socjalnych w 2015 r. na 1000 mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym
	Liczba przestępstw i wykroczeń w 2015 r.	Liczba przestępstw i wykroczeń w 2015 r. na 1000 mieszkańców
	Liczba wydanych niebieskich kart w 2015 r.	Liczba wydanych niebieskich kart w 2015 r. na 1000 mieszkańców
Podsystem gospodarczy	Liczba podmiotów gospodarczych w 2015 r.	Liczba podmiotów gospodarczych w 2015 r. na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym
Podsystem przestrzenny	Liczba miejsc w przedszkolach dla dzieci w 2015 r.	Liczba miejsc w przedszkolach w 2015 r. w stosunku do liczby dzieci w wieku 4-6
Podsystem środowiskowy	Liczba obiektów budowlanych z elementami zawierającymi azbest na liczbę budynków mieszkalnych ogółem	Liczba obiektów budowlanych z elementami zawierającymi azbest na liczbę budynków mieszkalnych ogółem
Podsystem techniczny	Liczba budynków mieszkalnych wybudowanych przed 1970 r.	Liczba budynków mieszkalnych wybudowanych przed 1970 r. w stosunku do liczby budynków mieszkalnych ogółem

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Przeworsk.

Zakres analizowanych sfer i szczegółowość analiz były uwarunkowane ograniczoną dostępnością danych. Stąd też badania przeprowadzone były dla tych sfer, gdzie była wystarczająca ilość i jakość danych.

Jako rezultat przeprowadzonej normalizacji (odniesienie wskaźników poszczególnych sołectw do wskaźnika dla gminy) **uzyskano wartości pokazujące rozrzut wartości dla poszczególnych jednostek wokół wartości dla całej gminy.** Zaproponowano potraktowanie wszystkich analizowanych wskaźników, jako równoważne i nie różnicowanie ich znaczenia poprzez zastosowanie np. zróżnicowanych wag dla poszczególnych zmiennych. Te bowiem najczęściej są wynikiem subiektywnych doświadczeń badacza.

Zdecydowano, że definicja sytuacji kryzysowej przyjęta w procesie wyznaczania obszarów zdegradowanych to odchylenie o 20% od wartości średniej dla gminy.

W przypadku zastosowanego wskaźnika liczba miejsc w przedszkolach w 2015 r. w stosunku do liczby dzieci w wieku 4-6, za sytuacje kryzysową uznano taką, w której wartość wskaźnika wynosi 0.

Dane zbierano po punktach adresowych, przeliczano je i przyporządkowywano do jednostek, a następnie wskazano skalę kryzysowości.

W pierwszym etapie diagnozy zebrano i przeanalizowano dane dotyczące degradacji w sferze społecznej, zagregowano je w poszczególnych sołectwach, a następnie wskazano te, w których kumulują się zjawiska kryzysowe w tej sferze.

Tabela 4. Wskaźniki kryzysowości w sferze społecznej cz. 1.

NAZWA	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w 2015 roku na 1000 mieszkańców	Liczba osób korzystająca z zasiłków z powodu ubóstwa w 2015 na 1000 mieszkańców	Liczba osób korzystająca z zasiłków z powodu bezrobocia w 2015 na 1000 mieszkańców	Liczba osób korzystających z zasiłków z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w 2015 roku na 1000 mieszkańców	Liczba osób otrzymujących zasiłki z tytułu niepełnosprawności w 2015 na 1000 mieszkańców
Chałupki	151,92	21,15	25	1,92	3,85
Gorliczyna	98,9	16,48	21,48	2,5	3
Grzęska	94,67	15,29	22,19	3,45	2,96
Gwizdaj	29,61	9,87	9,87	0	0
Mirocin	70,52	11,25	18,75	0,75	7,5
Nowosielce	111,33	19,76	28,33	3,29	5,93
Rozbórz	123,94	14,14	36,29	5,66	8,01
Studzian	88,39	8,42	20,44	3,01	3,61
Świętoniowa	91,73	11,33	19,25	0	9,06
Ujezna	170,1	14,18	36,08	3,87	11,6
Urzejowice	90,96	13,78	24,81	0,55	9,92
Ogółem Przeworsk	102,18	14,24	24,93	2,67	6,08

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Przeworsk.

Tabela 5. Wskaźniki kryzysowości w sferze społecznej cz. 2.

NAZWA	Liczba przestępstw i wykroczeń w 2015 r. na 1000 mieszkańców	Liczba dzieci i młodzieży korzystająca z dożywiania w 2015r. na 1000 mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym	Liczba stypendiów socjalnych w 2015 na 1 000 osób w wieku przedprodukcyjnym	Liczba wydanych niebieskich kart w 2015 na 1000 mieszkańców
Chałupki	105,77	106,38	138,3	3,85
Gorliczyna	42,96	67,8	82,32	6,49
Grzęska	29,09	63,78	152,62	3,94
Gwizdaj	65,79	0	17,86	3,29
Mirocin	154,54	55,78	111,55	2,25
Nowosielce	242,42	72,61	99,01	1,98
Rozbórz	70,69	82,19	132,42	3,3
Studzian	23,45	68,77	71,63	3,61
Świętoniowa	35,11	34,68	52,02	3,4
Ujezna	23,2	152,17	202,9	7,73
Urzejowice	49,61	56,89	119,76	1,65
Ogółem Przeworsk	74,98	69,61	111,45	3,68

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Przeworsk.

Następnie dokonano normalizacji wskaźników poprzez przyrównanie wartości poszczególnych badanych do wartości dla gminy (np. dla wskaźnika cząstkowego liczba osób korzystających z pomocy społecznej w 2015 roku na 1000 mieszkańców dla miejscowości Chałupki wartość 151,92 podzielono przez wartość ogółem dla Gminy Przeworsk 74,98, co po zaokrągleniu do jednego miejsca po przecinku daje wartość 1,5). Normalizacja miała na celu ukazanie rozrzutu wartości dla poszczególnych jednostek wokół wartości dla całej gminy.

W dalszej kolejności wyliczono wskaźnik syntetyczny pomocy społecznej, jako średnią arytmetyczną siedmiu wskaźników cząstkowych oraz wskaźnik syntetyczny bezpieczeństwa, jako średnią arytmetyczną dwóch wskaźników cząstkowych i na tej podstawie określono kryzys w podsystemie społecznym.

Tabela 6. Znormalizowane wskaźniki częściowe pomocy społecznej oraz wskaźnik syntetyczny.

NAZWA	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w 2015 roku na 1000 mieszkańców znormalizowany	Liczba osób korzystających z zasiłków z powodu ubóstwa w 2015 na 1000 mieszkańców znormalizowany	Liczba osób korzystających z zasiłków z powodu bezrobocia w 2015 na 1000 mieszkańców znormalizowany	Liczba osób korzystających z zasiłków z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w 2015 roku na 1000 mieszkańców znormalizowany	Liczba osób otrzymujących zasiłki z tytułu niepełności w 2015 na 1000 mieszkańców znormalizowany	Liczba dzieci i młodzieży korzystających z dożywiania w 2015r. na 1000 mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym znormalizowany	Liczba stypendiów w socjalnych w 2015 na 1 000 osób w wieku przedprodukcyjnym znormalizowany	Syntetyczny wskaźnik pomocy społecznej
Chałupki	1,5	1,5	1,0	0,7	0,6	1,5	1,2	1,2
Gorliczyna	1,0	1,2	0,9	0,9	0,5	1,0	0,7	0,9
Grzęska	0,9	1,1	0,9	1,3	0,5	0,9	1,4	1,0
Gwizdaj	0,3	0,7	0,4	0,0	0,0	0,0	0,2	0,2
Mirocin	0,7	0,8	0,8	0,3	1,2	0,8	1,0	0,8
Nowosielce	1,1	1,4	1,1	1,2	1,0	1,0	0,9	1,1
Rozbórz	1,2	1,0	1,5	2,1	1,3	1,2	1,2	1,3
Studzian	0,9	0,6	0,8	1,1	0,6	1,0	0,6	0,8
Świętoniowa	0,9	0,8	0,8	0,0	1,5	0,5	0,5	0,7
Ujezna	1,7	1,0	1,4	1,4	1,9	2,2	1,8	1,6
Urzejowice	0,9	1,0	1,0	0,2	1,6	0,8	1,1	0,9
Ogółem Przeworsk	1	1	1	1	1	1	1	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Przeworsk.

Zjawisko kryzysu (powyżej 20% od średniej wartości dla gminy) w oparciu o syntetyczny wskaźnik pomocy społecznej widać w sołectwach: Chałupki, Rozbórz i Ujezna.

Tabela 7. Znormalizowane wskaźniki cząstkowe bezpieczeństwa oraz syntetyczny wskaźnik bezpieczeństwa.

NAZWA	Liczba wydanych niebieskich kart w 2015 na 1000 mieszkańców znormalizowany	Liczba przestępstw i wykroczeń w 2015 r. na 1000 mieszkańców znormalizowany	Syntetyczny wskaźnik bezpieczeństwa
Chałupki	1,0	1,4	1,2
Gorliczyna	1,8	0,6	1,2
Grzęska	1,1	0,4	0,7
Gwizdaj	0,9	0,9	0,9
Mirocin	0,6	2,1	1,3
Nowosielce	0,5	3,2	1,9
Rozbórz	0,9	0,9	0,9
Studzian	1,0	0,3	0,6
Świętoniowa	0,9	0,5	0,7
Ujezna	2,1	0,3	1,2
Urzejowice	0,4	0,7	0,6
Ogółem Przeworsk	1	1	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Przeworsk.

Zjawisko kryzysu (powyżej 20% od średniej wartości dla gminy) w oparciu o syntetyczny wskaźnik bezpieczeństwa widać w sołectwach: Chałupki, Gorliczyna, Mirocin, Nowosielce, Ujezna.

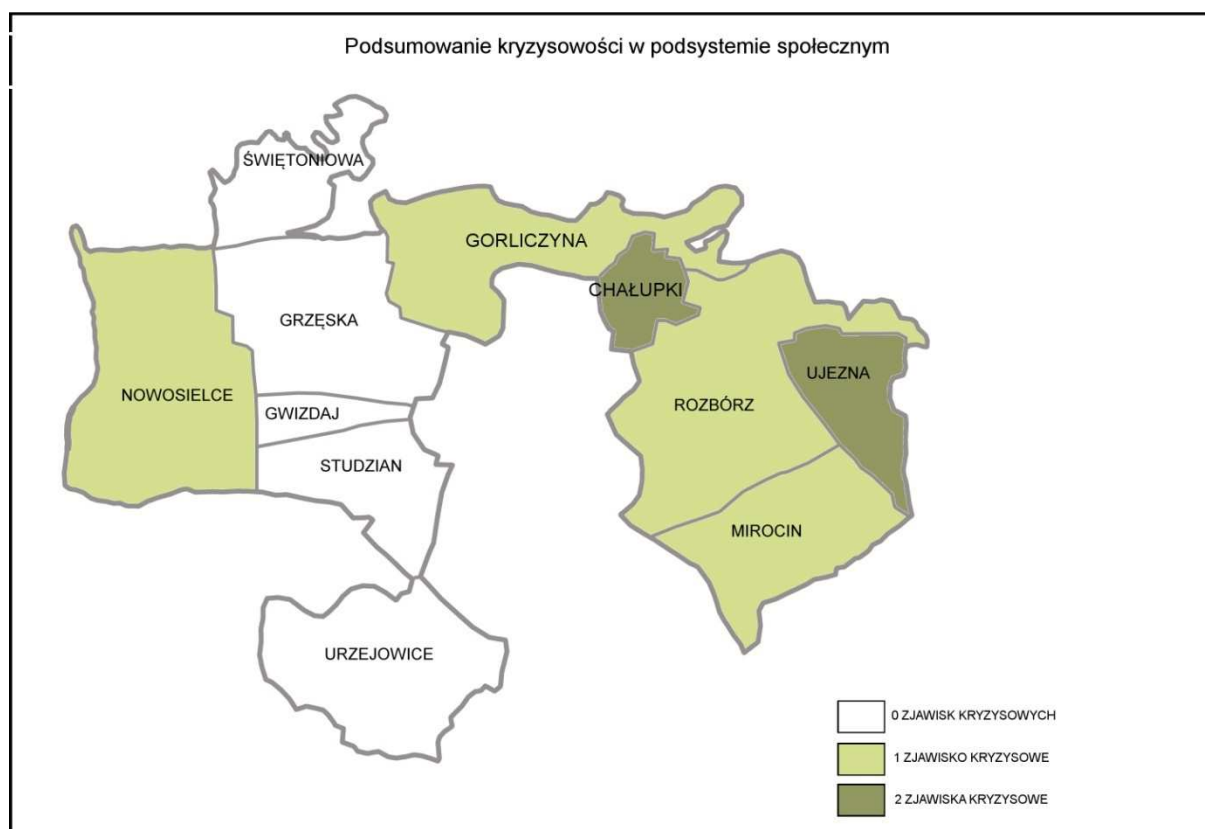
Na podstawie zestawienia wskaźników syntetycznych pomocy społecznej i bezpieczeństwa wskazano jednostki kumulacji zjawisk kryzysowych – występowanie dwóch zjawisk kryzysowych.

Tabela 8. Podsumowanie kryzysowości w sferze społecznej.

Sołectwo	Kryzys poprzez syntetyczny wskaźnik pomocy społecznej	Kryzys poprzez syntetyczny wskaźnik bezpieczeństwa	Podsumowanie zjawisk kryzysowych w sferze społecznej w poszczególnych sołectwach
Chałupki	Tak	Tak	2
Gorliczyna		Tak	1
Grzęska			0
Gwizdaj			0
Mirocin		Tak	1
Nowosielce		Tak	1
Rozbórz	Tak		1
Studzian			0
Świętoniowa			0
Ujezna	Tak	Tak	2
Urzejowice			0

Kryzys w podsystemie społecznym występuje w jednostkach, w których kumulują się dwa zjawiska z analizowanych (pomoc społeczna i bezpieczeństwo). Są to sołectwa: Chałupki i Ujezna.

Mapa 2. Podsumowanie kryzysowości podsystemie społecznym.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Przeworsk.

W drugim etapie przeanalizowano wskaźniki w pozostałych sferach – gospodarczej, technicznej, środowiskowej oraz przestrzenno-funkcjonalnej, a następnie zbadano stopień koncentracji negatywnych zjawisk we wszystkich tych podsystemach i wytypowano miejscowości, w których jest ona największa.

Na podstawie powyższych wskaźników dokonano analizy kryzysowości wskazanych jednostek przestrzennych na terenie Gminy Przeworsk.

Poniżej zaprezentowano zbiorcze zestawienie zjawisk kryzysowych w poszczególnych jednostkach/sołectwach z wykorzystaniem wybranych danych. Dane oraz rysunki przedstawione są w rozdziale IV Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych oraz skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych.

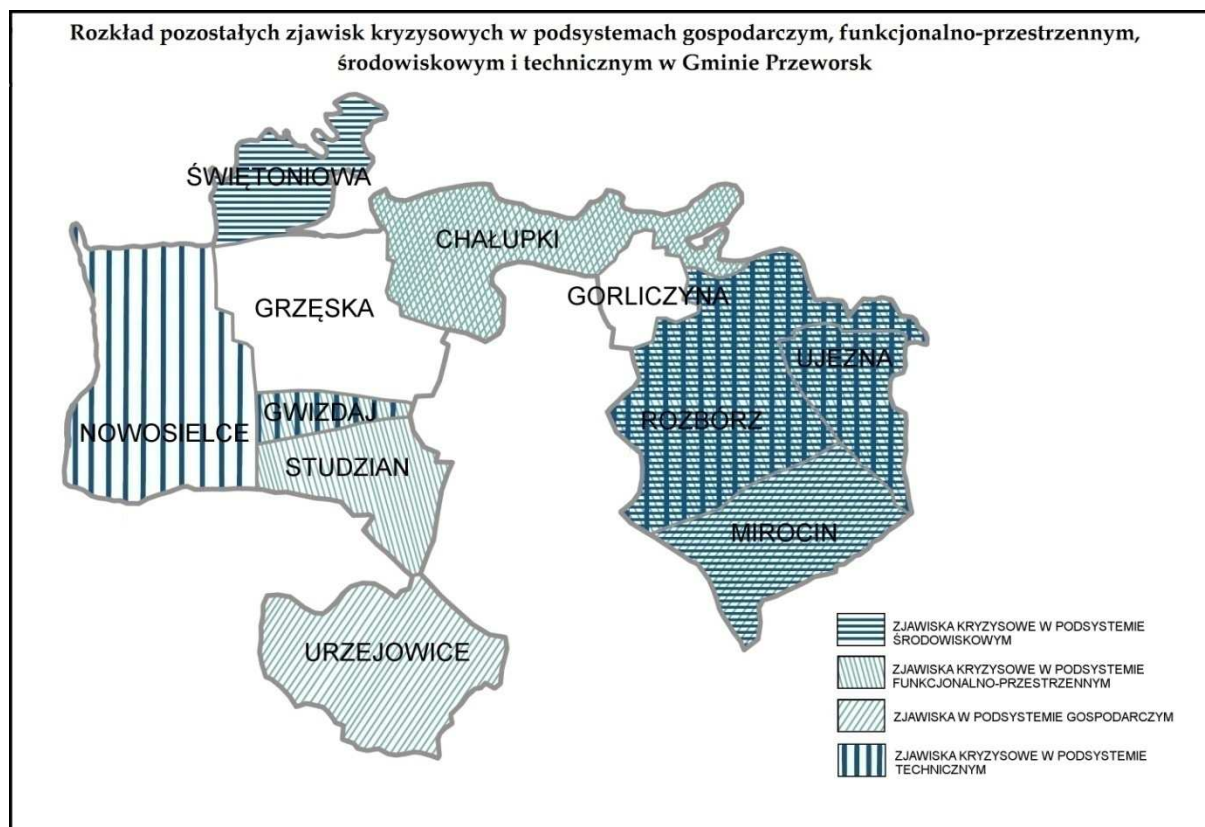
Tabela 9. Wskaźniki kryzysowości w pozostałych sferach (podsystemie gospodarczym, funkcjonalno- przestrzennym i technicznym) w Gminie Przeworsk.

Sołectwo	Liczba podmiotów gospodarczych w 2015 r. na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym	Liczba miejsc w przedszkolach dla dzieci w wieku 4-6 w 2015 r.	Liczba obiektów budowlanych z elementami zawierającymi azbest na liczbę budynków mieszkalnych ogółem	Liczba budynków mieszkalnych wybudowanych przed 1970 r. w stosunku do liczby budynków mieszkalnych ogółem
Chałupki	14,75	0	0,36	51,13
Gorliczyna	38,77	0,06	0,42	51,00
Grzęska	42,11	0,42	0,33	50,35
Gwizdaj	34,83	0	0,29	37,11
Mirocin	28,1	0,08	0,49	50,53
Nowosielce	38,88	0,19	0,34	56,02
Rozbórz	33,96	0	0,45	54,66
Studzian	38,76	0	0,34	52,39
Świętoniowa	30,47	0,14	0,57	49,80
Ujezna	29,41	0	0,51	58,82
Urzejowice	28,29	0,07	0,24	51,95
Ogółem Przeworsk	34,35	0,11	0,39	52,26

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Przeworsk.

Obszary kryzysowe to te, w których kumulują się zjawiska kryzysowe w pozostałych podsystemach. Kumulację tych zjawisk w poszczególnych sołectwach pokazuje poniższa mapa.

Mapa 3. Kumulacja zjawisk kryzysowych w pozostałych czterech podsystemach w Gminie Przeworsk.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Przeworsk.

Obszar zdegradowany

Obszar zdegradowany to taki, który kumuluje największą liczbę zjawisk kryzysowych w systemie społecznym oraz co najmniej jedno zjawisko kryzysowe w pozostałych podsystemach (gospodarczym, technicznym, funkcjonalno- przestrzennym lub środowiskowym).

Proces delimitacji obszaru zdegradowanego obejmował II etapy:

- w pierwszym etapie zebrano i przeanalizowano dane dotyczące degradacji w sferze społecznej, a następnie wykorzystując wskaźnik syntetyczny – wskazano te jednostki urbanistyczne, w których występuje kryzys w tej sferze,
- w drugim etapie przeanalizowano wskaźniki w pozostałych sferach (gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej) i zbadano stopień koncentracji zjawisk w sferze społecznej i co najmniej jednej z pozostałych (dodatkowych) sfer.

Jednostka, w której wskaźniki kryzysowości znacząco odbiegały od średniej gminnej oraz pokrywały się w sferze społecznej i choćby jednej dodatkowej, zostały wyznaczone, jako obszar zdegradowany.

Na poniższym rysunku przedstawiono współwystępowanie zdiagnozowanych zjawisk kryzysowych w sferze społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej.

Tabela 10. Rozkład zjawisk kryzysowych w gminie Przeworsk w 2015 r.

Sołectwo	Liczba zjawisk kryzysowych w sferze społecznej w poszczególnych sołectwach	Liczba zjawisk kryzysowych w sferze gospodarczej	Liczba zjawisk kryzysowych w sferze przestrzenno – funkcjonalnej	Liczba zjawisk kryzysowych w sferze środowiskowej	Liczba zjawisk kryzysowych w sferze technicznej
Chałupki	Tak	Tak	Tak	Nie	Nie
Gorliczyna	Nie	Nie	Nie	Tak	Nie
Grzęska	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie
Gwizdaj	Nie	Nie	Tak	Nie	Nie
Mirocin	Nie	Tak	Nie	Tak	Nie
Nowosielce	Nie	Nie	Nie	Nie	Tak
Rozbórz	Nie	Nie	Tak	Tak	Tak
Studzian	Nie	Nie	Tak	Nie	Tak
Świętoniowa	Nie	Tak	Nie	Tak	Nie
Ujezna	Tak	Tak	Tak	Tak	Tak
Urzejowice	Nie	Tak	Nie	Nie	Nie

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Przeworsk.

Z powyższego zestawienia wynika, że w kryzys kumuluje się w sołectwie Chałupki oraz Ujezna i tam mamy do czynienia z obszarem zdegradowanym, choć w każdym z nich liczba zjawisk kryzysowych jest różna.

Chałupki wykazują kryzys w podsystemie społecznym oraz kumulują zjawiska kryzysowe w podsystemie gospodarczym i przestrzenno-funkcjonalnym.

Ujezna wykazuje kryzys w podsystemie społecznym oraz kumuluje zjawiska kryzysowe w podsystemie gospodarczym, przestrzenno-funkcjonalnym, technicznym i środowiskowym.

Mapa 4. Kumulacja zjawisk kryzysowych w Gminie Przeworsk.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Przeworsk.

Obszar zdegradowany obejmuje dwie jednostki: Chałupki i Ujeznię. Ich powierzchnię oraz liczbę mieszkańców wskazano w tabeli 11.

Tabela 11. Ludność i powierzchnia obszaru zdegradowanego w Gminie Przeworsk.

Sołectwo	Liczba ludności		Powierzchnia	
	Liczba ludności- stan na 31.12.2015	% udział do ogółu mieszkańców gminy	Powierzchnia w ha	% udział do powierzchni całej gminy
Chałupki	520	3,48%	273,18	3,01%
Ujezňa	776	5,19%	473,46	5,22%
RAZEM	1296	8,67 %	746,64	8,23%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Przeworsk.

Obszar rewitalizacji i jego charakterystyka

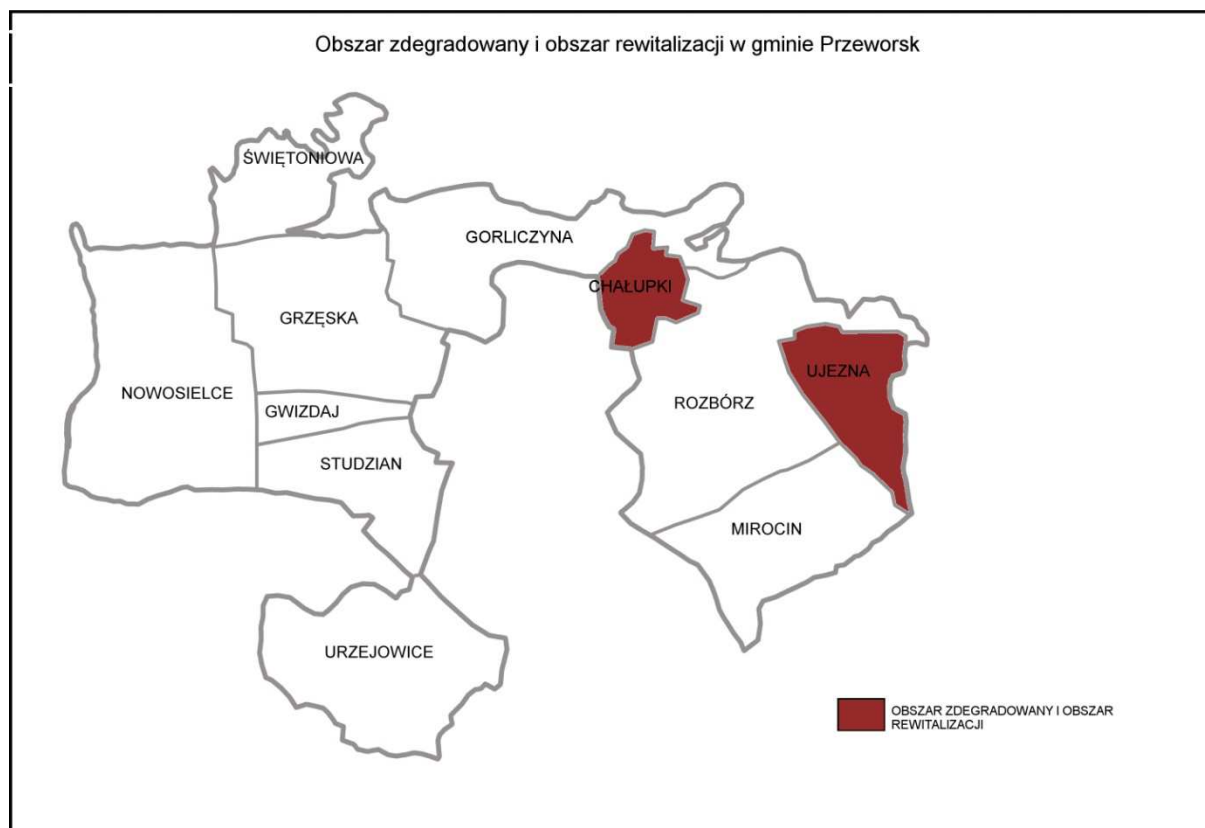
Obszar rewitalizacji (zgodnie z art. 10 ust. 1 Ustawy o rewitalizacji) to teren obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, o których mowa w art. 9 ust. 1 ww. ustawy, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację.

Przy wyznaczeniu obszaru rewitalizacji należy kierować się następującymi zasadami:

1. Obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy.
2. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic.
3. Niezamieszkałe tereny przemysłowe, w tym portowe i wydobywcze, tereny powojenne albo pokolejowe, na których występują negatywne zjawiska, o których mowa w art. 9 ust. 1 pkt 1–4 ustawy, mogą wejść w skład obszaru rewitalizacji wyłącznie w przypadku, gdy działania możliwe do przeprowadzenia na tych terenach przyczynią się do przeciwdziałania negatywnym zjawiskom społecznym, o których mowa w art. 9 ust. 1 ustawy.

Jako obszar rewitalizacji wskazano dwa podobszary pokrywające się z obszarem zdegradowanym. Zdecydowano, że **Ujezna i Chałupki** są podobszarami wymagającymi pilnej interwencji ze względu na liczbę zjawisk kryzysowych w sferze społecznej.

Mapa 5. Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji w Gminie Przeworsk.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Przeworsk.

Tabela 12. Dane dotyczące koncentracji obszaru rewitalizacji Gminy Przeworsk.

Sołectwo	Liczba ludności		Powierzchnia	
	Liczba ludności- stan na 31.12.2015	% udział do ogółu mieszkańców gminy	Powierzchnia w ha	% udział do powierzchni całej gminy
Chałupki	520	3,48%	273,18	3,01%
Ujezna	776	5,19%	473,46	5,22%
RAZEM	1296	8,67%	746,64	8,23%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Przeworsk.

Podobszar Chałupki

Zajmuje 3,48 % obszaru Gminy Przeworsk i zamieszkały jest przez 3,01% mieszkańców gminy. Średnia gęstość zaludnienia wynosi 195 osób/km². Od strony północno zachodniej, północnej i częściowo północno-wschodniej sołectwo Chałupki graniczy z miejscowością Gorliczyna. Dalej od strony-wschodniej a następnie południowo wschodniej graniczy z sołectwem Rozbórz. Dalej od strony południowej a następnie od zachodniej sołectwo Chałupki graniczy z Miastem Przeworsk. Tereny zabudowane stanowią 25% obszaru, natomiast pozostałe 75% zajmują tereny rolne. Zabudowa zwarta zawiera 132 budynki, z czego 2 stanowią budynki komunalne. Jest to obszar przedzielony autostradą.

Z punktu widzenia znaczenia rozwojowego gminy należy podkreślić bezpośrednie sąsiedztwo niezabudowanych terenów sołectwa Chałupki z terenami inwestycyjnymi Przeworska. Sporządzenie planu zagospodarowania przestrzennego i uzbrojenie terenu może w przyszłości stworzyć podstrefę inwestycyjną/ekonomiczną- ściągnięcie inwestorów, rozwój działalności gospodarczych i wzrost liczby miejsc pracy dla mieszkańców sołectwa i sąsiednich miejscowości. Jednocześnie bezpośrednie sąsiedztwo sołectwa z miastem stanowi zagrożenie wyludniania miejscowości i przemieszczania się mieszkańców do miasta. Samorząd musi więc podjąć działania poprawiające warunki życia mieszkańców tej miejscowości w celu zatrzymania tych niekorzystnych tendencji. Dodatkowo, z uwagi na niewielką liczbę osób zamieszkujących miejscowość trudno pozyskać dofinansowanie na potrzebne inwestycje, z uwagi na obwarowanie ich koniecznością wykazania dużej ilości osób korzystających z rozwiązań.

Podobszar Ujezna

Zajmuje 5,19% obszaru gminy Przeworsk i zamieszkały jest przez 5,22% mieszkańców gminy. Ujezna to wieś położona w odległości 5 km na północny wschód od Przeworska. Zajmuje płaskie, rozległe tereny łąk, pól i pastwisk. Rosną tutaj rzadkie i mało znane gdzie indziej gatunki traw i roślin. Najstarsza wzmianka dotycząca Ujeznej pochodzi z 1450 r., kiedy to Jan z Jarosławia zgodził się na to, by proboszcz z Przeworska wykupił sołtystwo w Ujeznej. Gęstość zaludnienia wynosi 176 osób/km² i jest wyższa od średniej w Gminie Przeworsk.

Miejscowość od strony północnej graniczy z miejscowością Rozbórz, od wschodu z miejscowością Pełkinie należącą do Gminy Jarosław, od strony południowo-zachodniej z miejscowością Mirocin. 75%

powierzchni sołectwa to tereny rolne, pozostałe 25% to tereny zabudowane lub przeznaczone pod zabudowę. Miejscowość charakteryzuje zwarta zabudowa (221 budynków mieszkalnych) wzdłuż drogi powiatowej.

Ujezna to również ważne sołectwo z punktu widzenia interesów i rozwoju Gminy Przeworsk. Bezpośrednie sąsiedztwo z dużą i dobrze zagospodarowaną miejscowością Pełkinie (Gmina Jarosław) powoduje zagrożenie chęci odłączenia się miejscowości od Gminy Przeworsk i przyłączenia do Gminy Jarosław (w przeszłości miały miejsce już takie plany). Znaczna część uczniów korzysta z oferty edukacyjnej szkół na terenie Miasta Jarosławia, często z uwagi na wspólne dojeżdżanie do szkoły wraz z rodzicami pracującymi w tym mieście. Poprawa warunków życia mieszkańców tej miejscowości może zatrzymać osłabienie poczucia przynależności do Gminy Przeworsk. Większa liczba potrzeb zaspokajanych przez mieszkańców na miejscu wpłynie na wzrost przynależności terytorialnej.

Opisany powyżej obszar rewitalizacji został wyznaczony zgodnie z Wytycznymi Ministra. Ponadto spełnia minimalne wartości referencyjne określone przez IZ RPO w Instrukcji Przygotowania Programów Rewitalizacji w Zakresie Wsparcia RPO WP na lata 2014-2020 charakteryzując się minimum 4 z (...) wymienionych wskaźników (maksymalnie po 1 z każdej kategorii), dla której wartości oszacowane dla tego obszaru są mniej korzystne niż wartości referencyjne dla województwa podkarpackiego. Zestawienie wartości referencyjnych z wartościami oszacowanymi w obszarze rewitalizacji w trakcie przeprowadzania diagnozy Gminy Przeworsk i diagnozy uszczegółowionej obszaru rewitalizacji znajduje się w tabeli 13.

Tabela 13. Wykaz wartości referencyjnych dla obszaru rewitalizacji.

L.p.	Nazwa wskaźnika	Wartość referencyjna/średnia	Wartość wskaźnika dla obszarów rewitalizacji	Wartość wskaźnika w obszarze rewitalizacji	Źródło danych	Uzasadnienie wyboru wskaźnika
Kategoria: demografia						
1.	Przyrost naturalny w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania	0,07 (2014 r.)	<i>Wartość poniżej wartości referencyjnej</i>	-0,38 (2014)	Dane administracyjne Gminy Przeworsk	Spadek liczby mieszkańców stanowi duży problem społeczny. W obszarze rewitalizacji przyrost naturalny w przeliczeniu na 100 osób osiąga wartości ujemne, dużo gorsze niż średnia dla gminy (porównywalna ze średnią dla województwa) przyjmująca wartość dodatnią (0,07). W przypadku małych wsi oddalonych od ośrodka miejskiego jest to trend tym bardziej niepokojący wpływający na ich wyludnianie.

Kategoria: pomoc społeczna						
2.	Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 osób wg miejsca zamieszkania	6,1 (2014 r.)	Wartość powyżej wartości referencyjnej	13,39 (2014)	Dane z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz dane administracyjne Gminy Przeworsk	Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej przeliczona na 100 mieszkańców mówi o skali tego zjawiska i obrazuje sytuację materialno- bytową ludności. Korzystanie z pomocy społecznej oprócz sytuacji losowych i przejściowych jest bardzo często wynikiem utrwalenia się niekorzystnych postaw życiowych, wynikających z postępującej degradacji ekonomicznej i społecznej, skutkujących wykluczeniem społecznym i koniecznością korzystania z pomocy społecznej. Aby zapobiegać takiemu zjawisku lub je przynajmniej ograniczać należy podjąć kompleksowe działania aktywizacyjne, uświadamiające i integracyjne. Działania takie zaplanowano w programie rewitalizacji.
Kategoria: podmioty gospodarcze						
3.	Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania – obszar wiejski	0,6 (2014 r.)	Wartość poniżej wartości referencyjnej	0,23 (2014)	Dane administracyjne Gminy Przeworsk	Mała liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON informuje o małej przedsiębiorczości osób zamieszkujących obszar rewitalizacji, przekłada się na małą liczbę miejsc pracy i niezadowalającą sytuację materialno- bytową ludności.
Kategoria: integracja społeczna						
4.	Liczba organizacji pozarządowych na 100 osób wg miejsca zamieszkania	0,33 (2013 r.)	Wartość poniżej wartości referencyjnej	0,15 (2013)	Dane administracyjne Gminy Przeworsk	Zdolność społeczeństwa do zrzeszania się jest ważnym wyznacznikiem poziomu aktywności mieszkańców. W obszarze rewitalizacji, jak również w całej Gminie Przeworsk liczba organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 100 osób jest znacznie niższa niż wartość referencyjna dla województwa podkarpackiego. Organizacje pozarządowe są ważnym partnerem samorządu i

						<p>innych instytucji w realizacji zadań na rzecz społeczeństwa, w tym działań rewitalizacyjnych. Mała liczba ngo oraz ich mała aktywność utrudnia ten proces. Konieczne jest podjęcie przez samorząd kompleksowych działań aktywizujących społeczeństwo i promujących zrzeszanie się w organizacjach pozarządowych.</p>
--	--	--	--	--	--	---

IV. Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych oraz skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych

W celu wyznaczenia obszaru rewitalizacji oraz określenia potrzeb, potencjałów i kierunków rewitalizacyjnych dokonano kompleksowej diagnozy całej Gminy Przeworsk. Diagnoza wyznaczająca obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji (delimitacja) znajduje się w rozdziale III. W rozdziale IV przedstawiono szczegółową diagnozę gminy i jednocześnie pogłębioną diagnozę obszaru rewitalizacji obejmującą sfery: społeczną, gospodarczą, środowiskową, przestrzenno – funkcjonalną i techniczną w odniesieniu do obszaru całej Gminy Przeworsk w celu ukazania obszaru rewitalizacji (zidentyfikowanego w rozdziale III i zatwierdzonego w partycypacyjny sposób) na tle obszaru gminy. Jest to zgodne i dostosowane do zapisów wytycznych w załączniku: Cechy i elementy programów rewitalizacji w rozdziale 3 pkt. 2, (tj. sfery społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno–funkcjonalnej oraz technicznej). Przedstawiona w niniejszym rozdziale diagnoza ma szczególne znaczenie dla właściwego określenia potrzeb oraz przygotowania celów, kierunków i projektów rewitalizacyjnych o bardziej złożonym, kompleksowym charakterze i oddziaływaniu ukierunkowanych na podjęcie wyprzedzających działań co pozwoli na wyprowadzenie obszaru z kryzysu.

1. Ogólna charakterystyka Gminy Przeworsk

Gmina Przeworsk położona jest w województwie podkarpackim, w powiecie przeworskim. Graniczy z gminami Tryńcza, Zarzecze, Kańczuga i Gać oraz Miastem Przeworsk z powiatu przeworskiego, z gminami Jarosław i Pawłosiów z powiatu jarosławskiego oraz z gminą Białobrzegi z powiatu łańcuckiego.

Gmina zajmuje powierzchnię 91 km² i składa się z 11 sołectw: Chałupki-Gorliczyna Szewnia, Gorliczyna, Grzęska, Gwizdaj, Mirocin, Nowosielce, Rozbórz, Studzian, Świętoniowa, Ujezna i Urzejowice.

Gmina położona jest w Kotlinie Sandomierskiej, na Pogórzu Rzeszowskim, pomiędzy dolinami Sanu i Wisłoka. Przez jej teren przepływa rzeka Mlecza – prawy dopływ Wisłoka. Krajobraz gminy jest urozmaicony, w północnej części jest on rozległy i równinny, z kolei w południowej widok rozciąga się na pagórki Pogórza, sięgające wysokości ok. 400 m. n.p.m. Lasy zajmują bardzo małą powierzchnię – ok. 100 ha. Szatę roślinną stanowią różnorodne gatunki drzew, m.in. jodły, buki, brzozy, graby i dęby. Do osobliwości rejonu przeworskiego należą nieczęsto występujące w naszej strefie klimatycznej platany. Uwagę zwracają również stare, 300- letnie lipy i 200- letnie dęby.

Własną historię mają miejscowości wchodzące w skład obecnej gminy wiejskiej. Jedną z najbogatszych posiada wieś Nowosielce; pierwsza wzmianka o niej pochodzi z 1372 roku, a w 1384 roku została erygowana miejscowa parafia – zaliczana do najstarszych w diecezji przemyskiej.

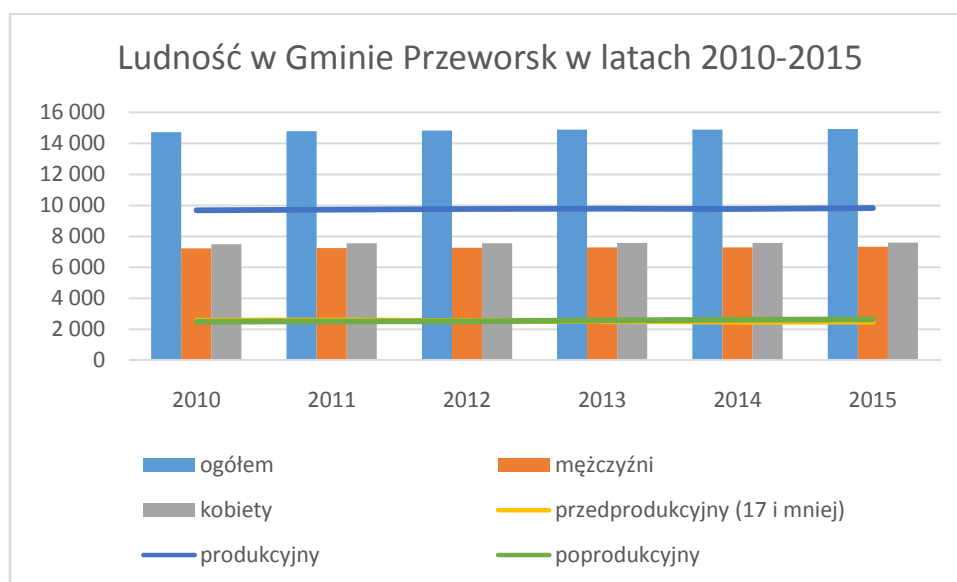
Na terenie gminy zachowały się liczne pamiątki przeszłości świadczące o znaczącym dorobku kulturowym mieszkańców tych ziem. Do najcenniejszych zaliczyć należy: we wsi Nowosielce – kościółek św. Marii Magdaleny z 1595 roku, Dom Myśliwski z XIX wieku, Kopiec Pyrza, usypany w 1936 roku dla uczczenia pamięci Michała Pyrza, który w 1624 roku dowodził obroną kościoła przed Tatarami; we wsi Świętoniowa – starą kapliczkę z podwójnym krzyżem (symbolem Miechowitów); we wsi Urzejowice – zespół pałacowo-parkowy z końca XIX wieku kościół p.w. Św. Mikołaja z 1701 roku.

Historię gminy dokumentują także znaleziska archeologiczne, wśród nich ślady późno łużyckiego cmentarza ciepłopalnego z 700-900 r. n.e. w Nowosielcach, cmentarzysko kultury przeworskiej w Świętoniowej oraz Święte Jezioro, gdzie według legendy stała świątynia pogańska, o czym świadczą liczne, metalowe przedmioty znalezione nad jego brzegiem.

2. Analiza negatywnych zjawisk i czynników w sferze społecznej na obszarze rewitalizacji oraz w Gminie Przeworsk

Ludność Gminy Przeworsk w roku 2015 zgodnie z danymi GUS (BDL) liczyła **14 935** osób, z czego 7330 stanowili mężczyźni a 7605 kobiety. Liczba ludności stale rośnie, z wyjątkiem obszaru rewitalizacji, czyli sołectw: Chałupki i Ujezna.

Tabela 14. Ludność w Gminie Przeworsk na przestrzeni lat 2010-2015.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Tabela15. Ludność w Gminie Przeworsk w latach 2010-2015.

Ludność w Gminie Przeworsk w latach 2010-2015 BDL - Dane o ludności w miejscowościach na podstawie rejestru PESEL						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Ogółem	14 719	14 791	14 814	14 876	14 875	14 935
Mężczyźni	7 222	7 244	7 257	7 290	7 289	7 330
Kobiety	7 497	7 547	7 557	7 586	7 586	7 605
Przedprodukcyjny (17 i mniej)	2 546	2 567	2 526	2 519	2 494	2 485
Produkcyjny	9 680	9 721	9 770	9 784	9 767	9 821
Poprodukcyjny	2 493	2 503	2 518	2 573	2 614	2 629

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Najliczniej zamieszkałe sołectwa w gminie to: Gorliczyna, Grzęska, Rozbórz a najmniej liczne to: Gwizdaj i Chałupki.

W analizowanym okresie systematycznie zmniejszała się liczba dzieci i młodzieży, rosła natomiast liczba osób w wieku produkcyjnym i starszych. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 16. Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem w Gminie Przeworsk w latach 2010- 2015.

Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem (Wymiary: Wiek)						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Przedprodukcyjny (17 i mniej)	21,7	21,5	20,9	20,5	20,3	20,2
Produkcyjny	61,3	61,6	62,1	62,2	62,1	62,2
Poprodukcyjny	16,9	16,9	17,0	17,3	17,6	17,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Widać to także na wskaźniku obciążenia demograficznego, gdzie sytuacja korzystnie wygląda w wieku produkcyjnym, natomiast stale spada wskaźnik udziału osób w wieku przedprodukcyjnym, co w przyszłości może mieć niekorzystny wpływ na sytuację gospodarczą gminy.

Tabela 17. Wskaźnik obciążenia demograficznego w Gminie Przeworsk w latach 2010- 2015.

Wskaźnik obciążenia demograficznego						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	63,0	62,4	61,1	60,9	61,0	60,7
Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym	78,0	78,7	81,3	84,2	86,6	87,3
Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	27,6	27,5	27,4	27,8	28,3	28,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

W tabeli 18. przedstawiono rozkład ludności w poszczególnych sołectwach w roku 2015.

Tabela 18. Rozkład ludności według poszczególnych przedziałów wiekowych w poszczególnych sołectwach Gminy Przeworsk w roku 2015.

Sołectwo	Przedział wiekowy- 2015 r.			Ogółem
	Wiek przedprodukcyjny	Wiek produkcyjny	Wiek poprodukcyjny	
Chałupki	94	339	87	520
Gorliczyna	413	1238	351	2002
Grzęska	439	1235	354	2028
Gwizdaj	56	201	47	304
Mirocin	251	854	228	1333
Nowosielce	303	926	289	1518
Rozbórz	438	1325	359	2122
Studzian	349	1032	282	1663
Świętoniowa	173	558	152	883
Ujezna	138	476	162	776
Urzejowice	334	1131	349	1814
Ogółem	2988	9315	2660	14963

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego i Urzędu Gminy Przeworsk.

Analizując zmianę ludności w poszczególnych sołectwach w latach 2015-2016 widać, że liczba mieszkańców nieznacznie maleje i zarówno w Chałupkach, jak i Ujeznej tendencja jest również malejąca.

Tabela 19. Liczba ludności w poszczególnych sołectwach Gminy Przeworsk w latach 2015- 2016.

Sołectwo	31.12.2015	31.12.2016
Chałupki	520	516
Gorliczyna	2002	2006
Grzęska	2028	2015
Gwizdaj	304	304
Mirocin	1333	1333
Nowosielce	1518	1518
Rozbórz	2122	2102
Studzian	1663	1654
Świętoniowa	883	882
Ujezna	776	768
Urzejowice	1814	1803
RAZEM	14963	14901

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Przeworsk.

2.1 Bezrobocie, ubóstwo oraz inne istotne problemy społeczne zidentyfikowane na obszarze rewitalizacji oraz w Gminie Przeworsk

Ubóstwo, rozumiane, jako stan, w którym jednostce brakuje środków na zaspokojenie podstawowych potrzeb, jest zjawiskiem powodującym dysfunkcję społeczną oraz dezorganizację życia jednostki w społeczności. Skalę ubóstwa i ogniska jego występowania zdiagnozować można poprzez dokonanie analizy (w tym analizy przestrzennej) świadczeń, jakie na mocy przepisów prawa otrzymują osoby znajdujące się w trudnej sytuacji materialnej. Są to głównie świadczenia pomocy społecznej, które kierowane są przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Przeworsku.

W latach 2012-2015 liczba osób, którym udzielono pomocy i wsparcia w gminie, ulegała wahaniom (1479 w 2012 r., 955 w 2013 r., 1114 w 2014 r.), natomiast liczba osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie, po niewielkim spadku w 2013 roku, w kolejnym roku znacznie wzrosła (1938 w 2012 r., 1840 w 2013 r., 2478 w 2014 r.)

W gronie osób odbiorców pomocy społecznej w gminie, największe grupy stanowiły osoby w wieku produkcyjnym (789 w 2012 r., 762 w 2013 r., 798 w 2014 r.) oraz korzystające ze świadczeń pomocy społecznej długotrwale (655 w 2012 r., 352 w 2013 r., 568 w 2014 r. dane za 2015). Udział osób w wieku produkcyjnym w ogóle beneficjentów, którym przyznano świadczenie, był na zbliżonym poziomie (90,1% w 2012 r., 90,6% w 2013 r. i 90,9% w 2014 r. dane za 2015), natomiast odsetek osób długotrwale korzystających ze wsparcia ulegał wahaniom (74,7% w 2012 r., 41,9% w 2013 r. i 66,7% w 2014 r.).

Jeśli chodzi o korzystających z pomocy społecznej w Gminie Przeworsk, to największą grupą otrzymującą zasiłki są osoby bezrobotne, w dalszej kolejności ubogie, długotrwale lub ciężko chore i niepełnosprawne oraz mające problemy opiekuńczo-wychowawcze.

Tabela 20. Przyczyny korzystania z pomocy społecznej w Gminie Przeworsk w latach 2014-2016.

Przyczyny korzystania z pomocy społecznej	2014		2015		2016	
	Liczba rodzin	Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba osób
Bezrobocie	311	1200	285	1074	265	950
Ubóstwo	296	1128	299	1012	261	884
Niepełnosprawność	97	318	103	264	88	258
Długotrwała lub ciężka choroba	186	655	172	593	171	516
Przemoc	19	96	23	104	20	88
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w tym:	49	208	57	296	41	159
rodziny niepełne	35	135	28	106	26	88
rodziny wielodzietne	11	66	29	190	15	71
Trudności po opuszczeniu zakładów karnych	3	6	4	9	3	5
Alkoholizm	33	121	47	116	39	101
Sytuacja kryzysowa	0	0	0	0	0	0
Zdarzenia losowe	8	25	0	0	1	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Przeworsk.

Spośród świadczeń pieniężnych najczęściej udzielaną formą pomocy w latach 2012-2015 był **zasilek celowy**. Jest on przyznawany na zaspokojenie niezbędnej potrzeby bytowej, a w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, opatu, odzieży, obuwia, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, opłat za gaz, energię, wodę i czynsz, a także kosztów pogrzebu. Liczba osób nim objętych zmniejszała się z roku na rok z 438 w 2012 r. do 368 w 2014 r., 227 w roku 2015 aż znowu wzrosła do 254 osób w roku 2016.

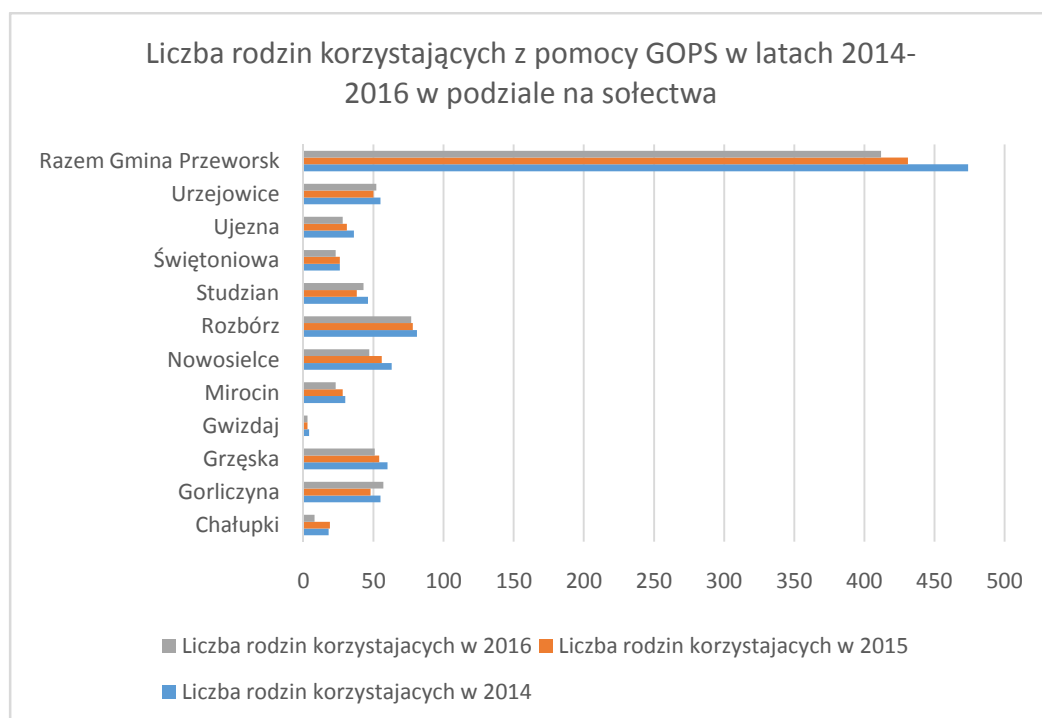
Ważną formą wsparcia finansowego był także **zasilek okresowy**. Przysługuje on w szczególności ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego. W 2012 roku skorzystało z niego 125 osób, rok później 104 osoby, w 2014 roku 88 osób, w 2015 roku 83 osoby, natomiast w roku 2016 odnotowano niewielki spadek do 71 osób.

Inaczej wygląda sytuacja z **zasiłkiem stałym**. W roku 2012 było nim objętych 29 osób, w 2013 już 33 osoby, w 2014 znowu liczba ta wzrosła do 40, aby w 2015 roku osiągnąć już 44 osoby, a w 2016 roku 52 osoby.

Obszar rewitalizacji na tym tle wypada bardzo niekorzystnie, co pokazują wskaźniki pomocy społecznej oraz rysunki poniżej.

Liczba zarówno osób, jak i rodzin korzystających z pomocy społecznej w gminie nieznacznie spada, co pokazują poniższe wykresy.

Wykres 1. Rodziny korzystające z pomocy w latach 2014-2016 w poszczególnych sołectwach oraz w Gminie Przeworsk.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Przeworsk.

Wykres 2. Liczba osób korzystających z pomocy GOPS w latach 2014-2016 w sołectwach oraz w Gminie Przeworsk.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Przeworsk.

W podobszarze Chałupki największym problemem w zakresie skali korzystania z pomocy społecznej, gdzie w 2016 roku 58 osób (8 rodzin) korzysta z tej pomocy, najczęstszym powodem jest bezrobocie (13 osób) i ubóstwo (11 osób).

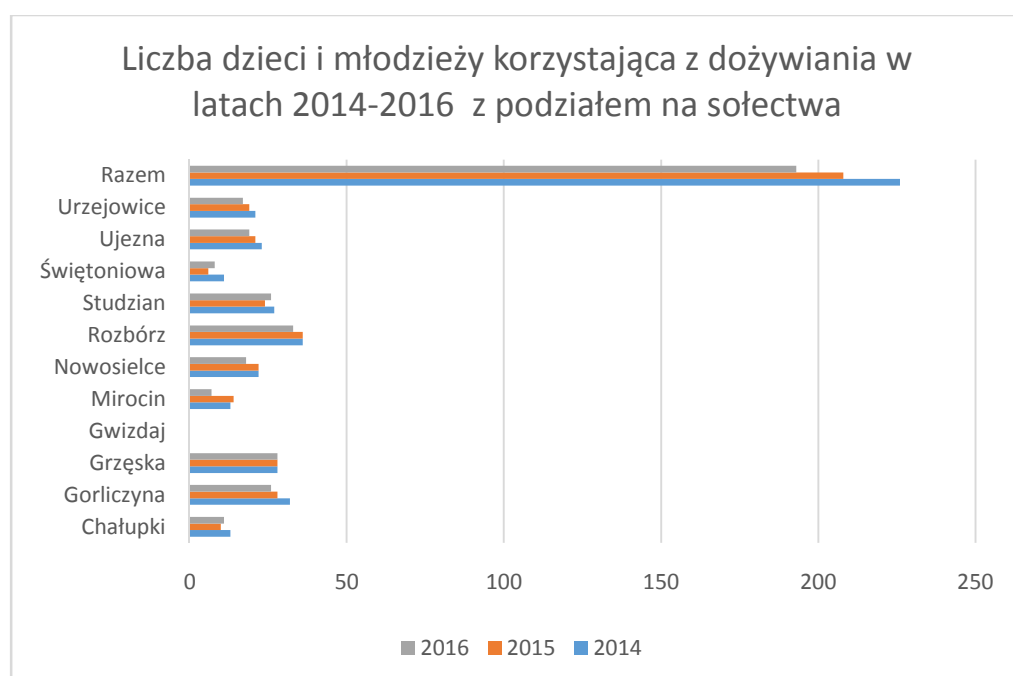
Natomiast w Ujeznej liczba korzystających z pomocy społecznej jest wysoka i wynosi 132 osoby. Najwięcej zasiłków pobieranych jest z tytułu bezrobocia (28 osób), bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych (3 osoby) oraz niepełnosprawności (9 osób).

Jeśli chodzi o korzystających z pomocy społecznej w roku 2016, to ponad 4,2 % korzystających w gminie to mieszkańcy Chałupek, a 8,2 % podobszaru Ujezna. Jest to więcej niż procentowy udział ludności obydwóch podobszarów rewitalizacji w ogólnej liczbie ludności Gminy Przeworsk. W sytuacji Ujeznej ten udział jest niemal trzykrotny.

Jeśli chodzi o korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia odsetek ten wygląda podobnie. W Chałupkach jest to 12 rodzin, co stanowi 4,1% ogółu rodzin korzystających z tego tytułu, natomiast w Ujeznej 19 rodzin, co stanowi 6,5% korzystających ze świadczeń z tytułu bezrobocia w gminie.

W zakresie zasiłków z tytułu dożywiania dzieci i młodzieży tendencja w gminie jest również spadkowa. Jedynie w podobszarze Chałupki liczba beneficjentów nieznacznie rośnie.

Wykres 3. Dożywianie dzieci i młodzieży w Gminie Przeworsk w latach 2014-2016.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Przeworsk.

Powodem korzystania z pomocy społecznej często jest też niepełnosprawność. Główne rodzaje niepełnosprawności wśród osób korzystających z pomocy społecznej w obszarze rewitalizacji to:

Chałupki:

- umiarkowany stopień niepełnosprawności, schorzenia układu krążenia i układu oddechowego

Ujezna:

- umiarkowany stopień niepełnosprawności, schorzenie kręgosłupa
- umiarkowany stopień niepełnosprawności, schizofrenia
- umiarkowany stopień niepełnosprawności, schizofrenia, cukrzyca,
- lekki stopień niepełnosprawności, SM, schorzenie kręgosłupa
- umiarkowany stopień niepełnosprawności, schizofrenia

- znaczny stopień niepełnosprawności, Zespół Downa
- lekki stopień niepełnosprawności, schorzenie kręgosłupa.

Zauważyć należy, że tylko jeden z dwóch budynków komunalnych w miejscowości Chałupki jest dostępny dla osób niepełnosprawnych. W miejscowości Ujezna tylko jeden na cztery budynki komunalne jest przystosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych. Podkreślić należy, że w budynkach (zarówno w Chałupkach, Ujeznej jak i na terenie całej gminy) dostęp jest zapewniony tylko do I kondygnacji, a sanitariaty dla niepełnosprawnych znajdują się tylko w budynkach szkolnych.

Tabela 21. Liczba budynków komunalnych z dostępem dla osób niepełnosprawnych w Gminie Przeworsk.

Sołectwo	Liczba budynków komunalnych ogółem	Liczba budynków z dostępem dla osób niepełnosprawnych
Chałupki	2	1
Gorliczyna	3	2
Grzęska	4	1
Gwizdaj	1	0
Mirocin	2	1
Nowosielce	4	1
Rozbórz	3	1
Studzian	3	0
Świętoniowa	4	1
Ujezna	4	1
Urzejowice	7	2
Ogółem Przeworsk	37	11

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Przeworsk.

2.2. Aktywność mieszkańców i poziom kapitału społecznego oraz edukacja na obszarze rewitalizacji oraz w Gminie Przeworsk

Jednym z istotnych elementów funkcjonowania społeczności lokalnej jest poziom kapitału społecznego. Kapitał społeczny związany jest bezpośrednio z wzajemnym zaufaniem do siebie mieszkańców oraz zaufaniem do instytucji publicznych. Wysoki poziom kapitału społecznego przekłada się na wysoki poziom współpracy i integracji społecznej oraz zaangażowania w sprawy istotne dla lokalnej społeczności. Niski poziom aktywności mieszkańców sprzyja natomiast rozluźnieniu wewnętrznych więzi społecznych i prowadzi do braku poczucia wspólnoty lokalnej, co doprowadza w konsekwencji do marginalizowania grup społecznych w gorszym położeniu i wykluczaniu ich z nurtu życia społecznego gminy.

Aktywność mieszkańców oraz poziom kapitału społecznego ocenione zostały przy pomocy dwóch wskaźników: frekwencji wyborczej w wyborach samorządowych oraz liczby organizacji pozarządowych na terenie Gminy Przeworsk.

Analizując frekwencję wyborczą w wyborach samorządowych w roku 2014 warto zauważyć, że wynik dla Gminy Przeworsk (53,58%) jest znacznie lepszy od wyniku dla Województwa Podkarpackiego

(50,62%) i zdecydowanie lepszy niż średni wynik dla Polski (47,21%). Dlatego na tym tle gmina nie wypada źle. Jednak zauważa się duże zróżnicowanie wewnętrzne z wynikiem najniższym w Gorliczynie (47,54%) z maksimum w Nowosielcach (67,13%).

Na tym tle obszar rewitalizacji nie wygląda najgorzej. Podobszar Chałupki uzyskał średnią na poziomie gminy, natomiast Ujezna zanotowała frekwencję powyżej średniej dla gminy (55,4%).

Tabela 22. Wskaźniki aktywności mieszkańców i kapitału społecznego w Gminie Przeworsk w 2015 r.

Nr	Sołectwo	Frekwencja w wyborach samorządowych w 2014 r. w %
1	Chałupki	53,75
2	Gorliczyna	47,54
3	Grzęska	55,87
4	Gwizdaj	61,26
5	Mirocin	59,46
6	Nowosielce	67,13
7	Rozbórz	51,64
8	Studzian	49,83
9	Świętoniowa	57,52
10	Ujezna	55,4
11	Urzejowice	50,42
Frekwencja dla gminy		53,58

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Przeworsk.

Równie ważnym wyznacznikiem poziomu aktywności mieszkańców i społeczeństwa jest zdolność do zrzeszania się.

Na terenie Gminy Przeworsk najważniejszą formą zrzeszania się mieszkańców są Ochotnicze Straże Pożarne i tzw. Koła Gospodyń Wiejskich. OSP nie działa jedynie w miejscowości Gwizdaj, w pozostałych 10 sołectwach są to podmioty aktywne, których członkowie systematycznie się spotykają. Organizują pikniki, szkolenia, aktywnie uczestniczą i włączają się w organizację imprez gminnych. Bardzo aktywnie działają również tzw. KGW nieformalne lub formalne organizacje skupiające mieszkanki poszczególnych sołectw. Tylko dwie z nich zarejestrowały formalnie swoją organizację. Są to: Stowarzyszenie Pań w Gwizdaju oraz Stowarzyszenie Kobiet Wiejskich Gminy Przeworsk z siedzibą w Urzędzie Gminy Przeworsk.

Jeśli chodzi o stowarzyszenia i organizacje pozarządowe, to gmina wykazuje się bardzo niskim poziomem. Na terenie Gminy Przeworsk znajduje się dziewięć organizacji pozarządowych. Dwie z nich to wspomniane wyżej stowarzyszenia kobiet. Cztery to lokalne organizacje działające na rzecz poszczególnych miejscowości (Stowarzyszenie Przyjaciół Ziemi Nowosieleckiej w Nowosielcach, Stowarzyszenie „Urzejowice” w Urzejowicach, Stowarzyszenie „Aktywna Gorliczyna” z siedzibą w Gorliczynie, Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Wsi Gorliczyna w Gorliczynie). Stowarzyszenie Razem Możemy Więcej w Nowosielcach i Stowarzyszenie Przyjaciół Szkoły w Świętoniowej realizują przede wszystkim działania edukacyjne i profilaktyczne, sięgają również po zewnętrzne granty.

Stowarzyszenie Miłośników Siatkówki „Sokół” z siedzibą w Urzędzie Gminy w Przeworsku jak sama nazwa wskazuje działa w obszarze sportu.

Tabela 23. Wykaz organizacji pozarządowych działających na terenie Gminy Przeworsk- stan na 28.02.2017 r.

Lp.	Nazwa stowarzyszenia	Adres
1.	Stowarzyszenie Pań w Gwizdaju	ul. Jana Pawła II, Gwizdaj, 37-200 Przeworsk
2.	Stowarzyszenie Przyjaciół Ziemi Nowosieleckiej w Nowosielcach	Nowosielce 561, 37-200 Przeworsk
3.	Stowarzyszenie „Urzejowice” w Urzejowicach	Urzejowice 204, 37-200 Przeworsk
4.	Stowarzyszenie Kobiet Wiejskich Gminy Przeworsk w Przeworsku	37-200 Przeworsk, ul. Bernardyńska 1A
5.	Stowarzyszenie Przyjaciół Szkoły w Świętoniowej	Świętoniowa 100, 37-200 Przeworsk
6.	Stowarzyszenie Razem Możemy Więcej w Nowosielcach	Nowosielce 247, 37-200 Przeworsk
7.	Stowarzyszenie „Aktywna Gorliczyna” z siedzibą w Gorliczynie	Gorliczyna 176, 37-200 Przeworsk
8.	Stowarzyszenie Miłośników Siatkówki „Sokół” z siedzibą w Przeworsku	ul. Bernardyńska 1a, 37-200 Przeworsk
9.	Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Wsi Gorliczyna w Gorliczynie	Gorliczyna 197, 37-200 Przeworsk
10.	OSP w Gorliczynie	WDK Gorliczyna, 37-200 Przeworsk
11.	OSP w Chałupkach	Remiza OSP Chałupki, 37-200 Przeworsk
12.	OSP w Grzędze	Remiza OSP Grzędza, 37-200 Przeworsk
13.	OSP w Mirocinie	Remiza OSP Mirocin, 37-200 Przeworsk
14.	OSP w Nowosielcach	Remiza OSP Nowosielce, 37-200 Przeworsk

15.	OSP w Rozborzu	Remiza OSP Rozbórz, 37-200 Przeworsk
16.	OSP w Studzianie	Remiza OSP Studzian, 37-200 Przeworsk
17.	OSP w Świętoniowej	Remiza OSP Świętoniowa, 37-200 Przeworsk
18.	OSP w Urzejowicach	Remiza OSP Urzejowice, 37-200 Przeworsk
19.	OSP w Ujeznej	Remiza OSP Ujezna 37-200 Przeworsk

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Przeworsk.

Ważnym czynnikiem społecznym jest również poziom edukacji. W tabeli poniżej zaprezentowano wyniki egzaminu w szkołach gimnazjalnych Gminy Przeworsk.

Tabela 24. Wyniki egzaminu gimnazjalnego w szkołach Gminy Przeworsk w 2015 r.

Nr	Sołectwo	Średni wynik egzaminu gimnazjalnego w 2015 r.
1	Chałupki	54,1
2	Gorliczyna	47,15
3	Grzęska	63,33
4	Gwizdaj	
5	Mirocin	65,47
6	Nowosielce	53,96
7	Rozbórz	60,31
8	Studzian	50,74
9	Świętoniowa	58,24
10	Ujezna	58,58
11	Urzejowice	50,77
Razem		56,27

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Przeworsk.

W poziomie edukacji na tle innych jednostek obszar podobszar rewitalizacji Chałupki wygląda nieco gorzej niż gmina, z wynikiem o ponad 2 pkt. procentowe niższym, natomiast podobszar Ujezna lepiej, z wynikiem o ponad 2 pkt. procentowe lepszym. Najgorzej plasuje się szkoła w Gorliczynie, z wynikiem zaledwie 47,15.

W roku szkolnym 2014/2015 w gminie Przeworsk funkcjonowały 2 przedszkola (oba niepubliczne), 9 szkół podstawowych i 10 gimnazjów. Wychowanie przedszkolne było także realizowane w 8 oddziałach przedszkolnych przy szkołach podstawowych. Dostęp do opieki nad dziećmi do lat 3

oraz edukacji na poziomie ponadgimnazjalnym zapewniały z kolei żłobek oraz placówki oświatowe funkcjonujące w mieście Przeworsk (szkoły zawodowe, technika i licea).

Dane szczegółowe na temat placówek oświatowych działających w gminie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 25. Placówki oświatowe w gminie w roku szkolnym 2014/2015.

Lp.	Nazwa placówki	Adres placówki
1.	Zespół Szkół w Chałupkach	Chałupki 109, 37-200 Przeworsk
2.	Zespół Szkół w Grzędzie	Grzędzka 503, 37-200 Przeworsk
3.	Zespół Szkół w Nowosielcach	Nowosielce 561, 37-200 Przeworsk
4.	Zespół Szkół w Mirocinie	Mirocin 384, 37-200 Przeworsk
5.	Zespół Szkół w Rozborzu	Rozbórz 568, 37-200 Przeworsk
6.	Zespół Szkół w Studzianie	Studzian 338, 37-200 Przeworsk
7.	Zespół Szkół w Świętoniowej	Świętoniowa 100, 37-200 Przeworsk
8.	Zespół Szkół w Ujeznej	Ujezna 221, 37-200 Przeworsk
9.	Zespół Szkół w Urzejowicach	Urzejowice 542, 37-200 Przeworsk
10.	Gimnazjum w Gorliczynie	Gorliczyna 148, 37-200 Przeworsk
11.	Przedszkole Niepubliczne „Ochronka Św. Józefa” w Nowosielcach	Nowosielce 69, 37-200 Przeworsk
12.	Niepubliczne Przedszkole „Smerfowo” w Grzędzie	Grzędzka 544, 37-200 Przeworsk

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Przeworsk.

W analizowanym roku szkolnym do przedszkoli uczęszczało łącznie 332 dzieci (w tym 200 dzieci do oddziałów przedszkolnych przy szkołach), w szkołach podstawowych naukę pobierało w sumie 836 uczniów, a w gimnazjum 492 uczniów. W placówkach oświatowych w gminie zatrudnionych było łącznie 232 nauczycieli, w tym 10 nauczycieli w przedszkolach i w oddziałach przedszkolnych oraz 214 nauczycieli w szkołach podstawowych i gimnazjalnych.

Kultura

Życie kulturalne Gminy Przeworsk rozwija się w kilku działających placówkach:

- 1) Wiejski Dom Kultury w Ujeznej,
- 2) Wiejski Dom Kultury w Świętoniowej,
- 3) Wiejski Dom Kultury w Studzianie,
- 4) Wiejski Dom Kultury w Grzędzie,
- 5) Wiejski Dom Kultury w Urzejowicach,
- 6) Biblioteka Publiczna Gminy Przeworsk z siedzibą w Urzejowicach,
- 7) Remizy Ochotniczej Straży Pożarnej w: Rozborzu, Urzejowicach, Grzędzie, Świętoniowej, Chałupkach, Ujeznej, Studzianie, Mirocinie i Nowosielcach.

W połowie 2017 roku planowane jest uruchomienie Gminnego Domu Kultury, który będzie integrował działalność kulturalną na terenie gminy, będzie stanowił zaplecze dla lokalnych artystycznych zespołów ludowych.

Biblioteka Publiczna służy zaspokajaniu i rozwijaniu potrzeb czytelniczych mieszkańców Gminy Przeworsk, a jej filie znajdują się w miejscowościach: Gorliczyna, Grzęska, Miocin, Studzian, Świętoniowa i Ujezna.

Na terenie gminy prężnie działają Koła Gospodyń Wiejskich. Panie organizują szkolenia, pokazy i kursy o różnorodnej tematyce, m.in.: pieczenia, gotowania oraz znaczenia kobiety w życiu społecznym. Koła Gospodyń Wiejskich przyczyniają się do rozwoju gospodarczego wsi poprzez motywację i zaangażowanie do pracy społecznej wielu kobiet.

Sport

Na terenie gminy Przeworsk działają kluby sportowe: LKS „Gorliczanka” w Gorliczynie, LKS „Błękitni” Grzęska, LKS Start Miocin, LKS „Piast” w Nowosielcach, Rozborski Klub Sportowy "1944 Błyskawica" w Rozborzu, LKS „Sokół” Studzian, LKS „Tęcza” w Ujeznej, LKS „Promyk” w Urzejowicach, LKS „Wisłok” w Świętoniowej. Dominującą dyscypliną sportową jest piłka nożna.

Ponadto, dla krzewienia sportu i szeroko pojętej kultury fizycznej organizowane są imprezy sportowe, które mają istotny wpływ na popularyzację aktywnego trybu życia, promocji gminy i jej sportowców. Wielką atrakcją jest cyklicznie organizowane Gminne Święto Sportu, w ramach którego rozgrywane są mecze o Puchar Wójta Gminy Przeworsk.

Istotne znaczenie w sferze sportowej ma działalność Gminnej Ligi Amatorskiej Piłki Siatkowej.

2.3. Poziom bezpieczeństwa i przestępczość

Bezpieczeństwo, rozumiane jako stan braku zagrożenia i poczucie pewności istnienia oraz funkcjonowania, stanowi jedną z podstawowych potrzeb mieszkańców gminy. Tymczasem nawarstwianie się problemów społecznych na określonym terytorium może prowadzić do wzrostu odnotowanych zachowań dewiacyjnych, w tym przestępczych. Dlatego też poziom przestępczości oraz poczucie bezpieczeństwa stanowią istotne czynniki w diagnozowaniu jakości życia na obszarze rewitalizacji.

łącznie w 2015 roku w Gminie Przeworsk odnotowano 140 przestępstw i 982 wykroczeń. Pomimo spadku przestępstw w roku 2016 liczba przestępstw nadal jest znacznie większa w porównaniu z rokiem 2014. Tendencja taka występuje również w podobszarach rewitalizacji.

Wykres 4. Wskaźnik przestępstw i wykroczeń w 2015 roku.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Przeworsk.

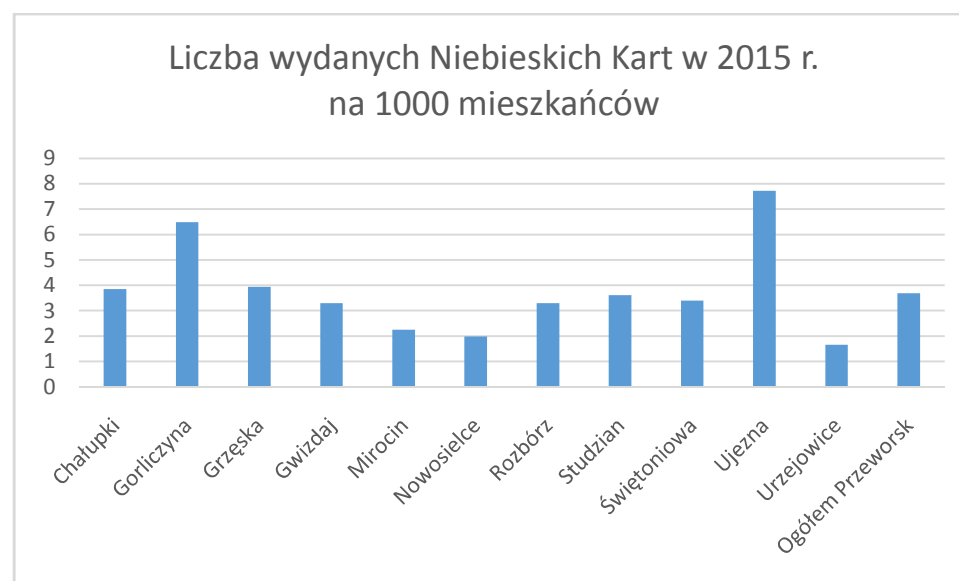
W obszarze rewitalizacji w 2015 roku zanotowano: w Chałupkach 11 przestępstw i 44 wykroczenia, natomiast w Ujeznej 2 przestępstwa i 16 wykroczeń.

Większość zdarzeń naruszających bezpieczeństwo w gminie jak i w obszarze rewitalizacji to zdarzenia drogowe i drobne wykroczenia chuligańskie.

Zarówno w Chałupkach jak i Ujeznej większość zgłaszanych potrzeb w zakresie bezpieczeństwa dotyczy budowy chodników dla pieszych i oświetlenia wzdłuż dróg gminnych.

Dużym problemem jest przemoc w rodzinach zdiagnozowana na podstawie liczby Niebieskich Kart.

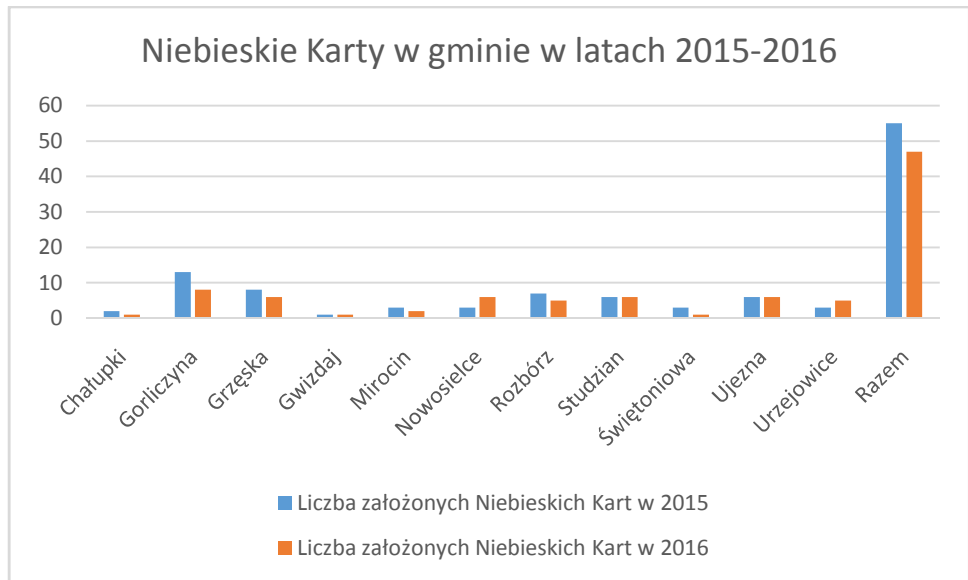
Wykres 5. Niebieskie karty w Gminie Przeworsk w 2015 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Przeworsk.

Zarówno Ujezna, jak i Chałupki mają wskaźnik wyższy w tym zakresie niż średnia dla Gminy Przeworsk. Badając rok 2016 widać, że liczba niebieskich kart zarówno w gminie, jak i obszarze rewitalizacji spadła, choć nie wszędzie. W sołectwie Nowosielce wzrosła z 3 do 6 a w Urzejowicach z 3 do 5.

Wykres 6. Wskaźnik niebieskich kart w Gminie Przeworsk w 2015 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Przeworsk.

3. Analiza negatywnych zjawisk i czynników w pozostałych sferach na obszarze rewitalizacji oraz w Gminie Przeworsk

3.1. Sfera gospodarcza – stan lokalnej przedsiębiorczości i rynek pracy

W gminie Przeworsk w 2015 roku aktywnie działało 701 podmiotów gospodarczych, z czego w sektorze rolniczym działało 16 podmiotów, przemysłowym 93 a w budowlanym 120. Wskaźnik osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 10 tys. mieszkańców był niższy niż w powiecie i wynosił 398 (447 w powiecie przeworskim).

Wskaźnik podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 10 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym wynosił 754, w powiecie przeworskim 930.

Jeśli chodzi o liczbę działających podmiotów w 2015 roku to było ich 320. Ich liczbę w poszczególnych sołectwach przedstawia poniższa tabela.

Tabela 26. Liczba aktywnych działalności gospodarczych w Gminie Przeworsk w 2015 r.

Liczba aktywnych działalności gospodarczych stan na 31.12.2015		
L.p.	Sołectwo	2015
1	Chałupki	5
2	Gorliczyna	48
3	Grzęska	52
4	Gwizdaj	7
5	Mirocin	24
6	Nowosielce	36
7	Rozbórz	45
8	Studzian	40
9	Świętoniowa	17
10	Ujezna	14
11	Urzejowice	32
	Ogółem w gminie	320

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Przeworsk.

Wykres 7. Rozkład wskaźnika przedsiębiorczości w Gminie Przeworsk w 2015 roku.

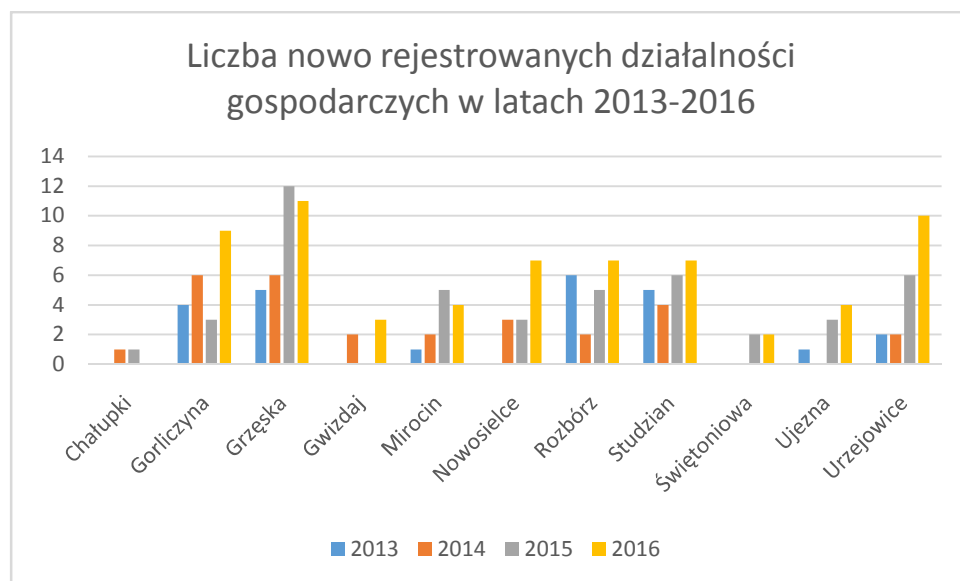
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Przeworsk.

Poniżej średniej wartości dla gminy znajdują się jednostki: Chałupki, Mirocin, Świętoniowa, Ujezna, Urzejowice i są to wartości wskazujące na kryzys w tym zakresie.

Problemem jest nie tylko liczba aktywnie działających firm, ale przede wszystkim ich niski przyrost.

Jak wskazuje wykres poniżej w Chałupkach w 2016 roku nie została zarejestrowana żadna działalność gospodarcza.

Wykres 8. Liczba nowych działalności rejestrowanych w Gminie Przeworsk na przestrzeni lat 2013-2016.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Przeworsk.

3.2. Sfera techniczna – stan budynków komunalnych oraz mieszkalnych

W gminie Przeworsk znajduje się 37 budynków komunalnych, z czego 9 zostało wybudowanych przed rokiem 1970 i można stwierdzić, że nie spełnia standardów i wymogów związanych ze środowiskiem.

Tabela 27. Budynki komunalne w gminie – stan na 2015 rok.

Sołectwo	Ilość budynków komunalnych ogółem	Liczba budynków komunalnych wybudowanych przed 1970 r.
Chałupki	2	0
Gorliczyna	3	0
Grzęska	4	2
Gwizdaj	1	0
Mirocin	2	0
Nowosielce	4	1
Rozbórz	3	1
Studzian	3	1
Świętoniowa	4	1
Ujezna	4	1
Urzejowice	7	2
Ogółem Przeworsk	37	9

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Przeworsk.

W obszarze rewitalizacji znajdują się budynki wybudowane już po roku 1970.

W Chałupkach znajduje się budynek szkoły podstawowej z niezagospodarowanym piętrem, które można zaadoptować i przeznaczyć na działalność społeczną, edukacyjną czy integracyjną. Podobnie sytuacja wygląda w Ujeznej, gdzie również piętro budynku szkoły podstawowej jest do zagospodarowania. Ponadto w obu miejscowościach znajdują się budynki, w których funkcjonują Wiejskie Domy Kultury. Wykorzystywane są podczas organizacji lokalnych imprez organizowanych przez Koła Gospodyń Wiejskich oraz na uroczystości rodzinne (wesela).

Zaledwie 11 budynków posiada dostęp dla osób niepełnosprawnych a reszta niska, lub w ogóle są niedostępne dla osób niepełnosprawnych, co w sytuacji występowania tego zjawiska zarówno w gminie, jak i obszarze rewitalizacji stanowi istotną barierę rozwoju dla mieszkańców tych obszarów. Biorąc również pod uwagę starzejące się społeczeństwo i konieczność podejmowania działań aktywizujących starszych mieszkańców takie bariery muszą być brane pod uwagę w planowanych działaniach.

Tabela 28. Budynki komunalne w gminie i ich dostępność dla osób niepełnosprawnych.

Sołectwo	Liczba budynków komunalnych ogółem	Liczba budynków z dostępem dla osób niepełnosprawnych
Chałupki	2	1
Gorliczyna	3	2
Grzęska	4	1
Gwizdaj	1	0
Mirocin	2	1
Nowosielce	4	1
Rozbórz	3	1
Studzian	3	0
Świętoniowa	4	1
Ujezna	4	1
Urzejowice	7	2
Ogółem Przeworsk	37	11

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Przeworsk.

Należy podkreślić, że jedynie w szkołach znajdują się sanitariaty dla osób niepełnosprawnych. Planując adaptację budynków na cele społeczne należy dostosować je do potrzeb osób niepełnosprawnych.

W dalszej kolejności przeanalizowano liczbę budynków mieszkalnych wybudowanych przed 1970 r. w odniesieniu do wszystkich budynków mieszkalnych w Gminie Przeworsk.

Tabela 29. Budynki mieszkalne w gminie – stan na 2016 rok.

Sołectwo	Liczba budynków mieszkalnych wybudowanych przed 1970r	Liczba budynków mieszkalnych ogółem	Liczba budynków mieszkalnych wybudowanych przed 1970 r. w stosunku do liczby budynków mieszkalnych ogółem
Chałupki	68	133	51,13
Gorliczyna	280	549	51,00
Grzęska	290	576	50,35
Gwizdaj	36	97	37,11
Mirocin	190	376	50,53
Nowosielce	270	482	56,02
Rozbórz	340	622	54,66
Studzian	230	439	52,39
Świętoniowa	122	245	49,80
Ujezna	130	221	58,82
Urzejowice	280	539	51,95
Ogółem Gmina Przeworsk	2236	4279	52,26

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Przeworsk.

W Gminie Przeworsk ponad 52% budynków mieszkalnych zostało wybudowanych przed 1970r. Najgorsza pod tym względem sytuacja występuje w sołectwach Ujezna- 58,82% (obszar rewitalizacji) i Nowosielce- 56,02%. Najlepsza w miejscowości Gwizdaj- 37,11%. W miejscowości Chałupki, która również stanowi obszar rewitalizacji wartość tego wskaźnika jest nieznacznie lepsza niż średnia dla Gminy Przeworsk.

3.3. Sfera środowiskowa

Infrastruktura techniczna

W tabeli 28 zestawiono stopień zgazyfikowania, zwodociągowania i skanalizowania budynków w poszczególnych sołectwach gminy.

Tabela 30. Stopień przyłączenia budynków w Gminie Przeworsk do sieci kanalizacyjnej, wodociągowej i gazowej.

Sołectwo	Liczba budynków	Liczba podłączonych do kanalizacji	Liczba podłączonych do wodociągu	Liczba podłączonych do gazociągu
Chałupki	132	132	132	132
Gorliczyna	547	535	547	547
Grzęska	575	575	575	575
Gwizdaj	94	94	94	94
Mirocin	376	376	376	376
Nowosielce	479	471	479	479
Rozbórz	617	563	617	617
Studzian	437	437	437	437
Świętoniowa	245	245	245	245
Ujezna	221	221	221	221
Urzejowice	539	531	539	539
Ogółem Przeworsk	4262	4180	4262	4262

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Przeworsk.

W Gminie Przeworsk 100% budynków mieszkalnych ma zapewniony dostęp do sieci wodociągowej i gazowej. Jedynie 82 z nich nie korzysta z kanalizacji, ale ma zapewnioną możliwość włączenia się do tej sieci w każdej chwili. Stan ten wynika z wyboru mieszkańców, którzy do tej pory nie zdecydowali się na przyłączenie do kanalizacji.

W obszarze rewitalizacji wszystkie budynki mieszkalne są podłączone do kanalizacji, wodociągu i sieci gazowej.

Azbest

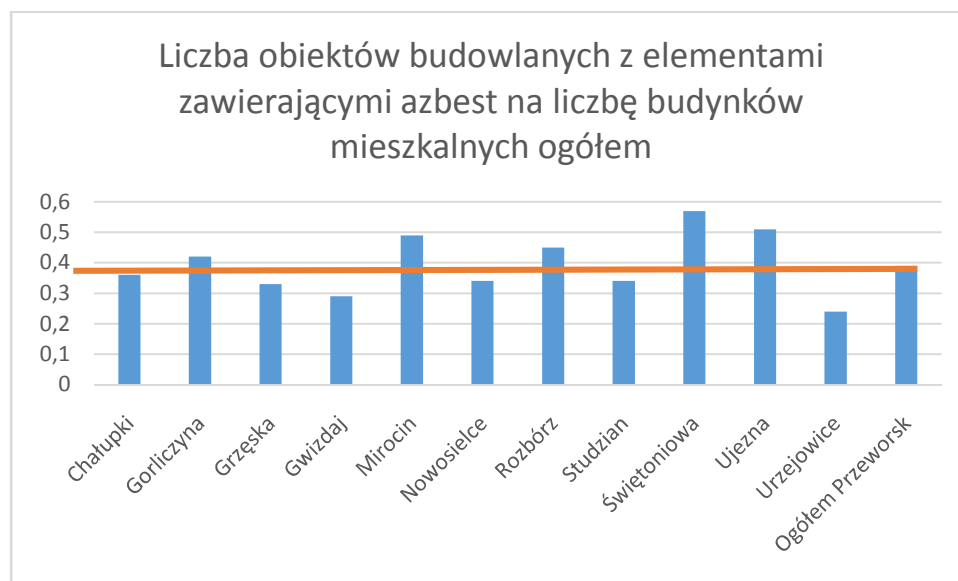
W tabeli 29 wskazano liczbę obiektów budowlanych z elementami zawierającymi azbest.

Tabela 31. Liczba budynków w poszczególnych sołectwach Gminy Przeworsk zawierających azbest.

Sołectwo	Liczba budynków mieszkalnych ogółem	Liczba obiektów budowlanych z elementami zawierającymi azbest
Chałupki	132	48
Gorliczyna	547	228
Grzęska	575	189
Gwizdaj	94	27
Mirocin	376	184
Nowosielce	479	161
Rozbórz	617	279
Studzian	437	150
Świętoniowa	245	140
Ujezna	221	112
Urzejowice	539	132
Ogółem Przeworsk	4262	1650

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Przeworsk.

Wykres 9. Liczba budynków zawierających azbest do ogólnej liczby budynków w Gminie Przeworsk.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Przeworsk.

3.4. Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Sieć drogowa

Na obszarze gminy występują cztery kategorie dróg –drogi krajowe, drogi wojewódzkie, drogi powiatowe i drogi gminne (w tym dojazdy do pól). Łączna długość dróg krajowych wynosi 10,7 km, dróg wojewódzkich 5,96 km, dróg powiatowych 33,5 km. Podobnie jak w większości gmin województwa podkarpackiego sieć dróg jest dobrze rozwinięta, jednak ich jakość techniczna często jest niezadowolająca. Wiele dróg powiatowych wymaga kompleksowych remontów i wymiany nawierzchni. Brak środków finansowych pozwala jedynie na bieżące naprawy. Drogi gminne– drogi transportu rolnego i drogi dojazdowe do pól są wąskie, co nierzadko uniemożliwia przejazd ciężkim sprzętem rolniczym.

Układ drogowy obejmuje:

- drogę krajową 94 Kraków-Przemyśl,
- droga wojewódzka Nr 835 Grabownica- Przeworsk ,
- 12 dróg powiatowych,
- sieć dróg gminnych.

Tabela 32. Drogi gminne w Gminie Przeworsk.

Sołectwo	Długość dróg gminnych ogółem publicznych i niepublicznych (w terenach zabudowanych i niezabudowanych, łącznie z drogami rolniczymi) w km.	Długość dróg gminnych o nawierzchni asfaltowej w km.	Długość dróg gminnych wymagających remontu (w terenach zabudowanych) w km.
Chałupki	21	2,1	2,0
Gorliczyna	52	7,1	3,7
Grzęska	23	9,0	3,9
Gwizdaj	9	1,7	1,8
Mirocin	34	5,1	4,0
Nowosielce	80	10,7	6,6
Rozbórz	79	6,6	10,6
Studzian	33	6,7	3,4
Świętoniowa	16	4,2	3,2
Ujezna	19	1,2	2,0
Urzejowice	50	8,9	4,1
Ogółem	415	63,3	45,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Przeworsk.

Długość sieci dróg gminnych publicznych wynosi w Gminie Przeworsk 67,84 km, do tego dochodzą również drogi niepubliczne, które są własnością lub w samoistnym posiadaniu Gminy Przeworsk. Na terenie gminy znajduje się gęsta sieć dróg powiatowych, droga wojewódzka nr 835 Grabownica – Lublin, oraz drogi krajowe: nr 94 i autostrada A-4. Sieć dróg na terenie Gminy Przeworsk jest bardzo dobrze rozwinięta, są one powiązane z drogami nadrzędnymi. Modernizacji i remontów wymaga jednak jeszcze znaczna część dróg, głównie dojazdowych do gospodarstw domowych.

Powszechnie dostępny, regularny przewóz osób na terenie Gminy Przeworsk zapewnia głównie Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej Jarosław oraz prywatni przedsiębiorcy. Na terenie gminy funkcjonuje 33 przystanki autobusowe. Znajdują się one we wszystkich miejscowościach Gminy Przeworsk. Ich lokacja w poszczególnych miejscowościach wygląda następująco: **Chałupki – 2**, Gorliczyna – 1, Gwizdaj – 4, Grzęska – 4, Mirocin – 2, Nowosielce – 4, Rozbórz – 3, Studzian – 2, Świętoniowa – 2, **Ujezna – 2**, Urzejowice – 3. Najlepsza sytuacja pod względem częstotliwości kursowania przewoźników występują przy drodze krajowej nr 94 w miejscowościach Mirocin, Gwizdaj i Nowosielce. Jednak właściwe położenie wsi Mirocin i Nowosielce rozciąga się nie wzdłuż drogi krajowej, ale w znacznym oddaleniu od niej, co znacznie utrudnia dostęp mieszkańców do zlokalizowanych przy drodze krajowej przystanków. W Gorliczynie i Urzejowicach przewozy o charakterze komunikacji zbiorowej odbywają się po drodze wojewódzkiej nr 835. Transport publiczny w innych miejscowościach odbywa się po sieci dróg powiatowych, ale częstotliwość kursowania przewoźników jest niewystarczająca i nie realizuje dostatecznie potrzeb mieszkańców. Podobnie jest w obszarze rewitalizacji. Ilość kursów nie zaspokaja potrzeb mieszkańców. Skutkiem tej sytuacji uczniowie z miejscowości Ujezna uczęszczają do szkół ponadgimnazjalnych do Jarosławia, z którym mają dogodniejsze połączenie środkami komunikacji publicznej niż z nieodległym miastem Przeworsk. W Chałupkach sytuacja jest nieco lepsza z uwagi na bezpośrednie graniczenie z Miastem Przeworsk, ale tutaj również częstotliwość przejazdów środków komunikacji publicznej nie pozwala na w miarę swobodny kontakt z sąsiednimi miejscowościami.

Dostęp do usług:

Wychowanie przedszkolne

W gminie funkcjonują dwa przedszkola niepubliczne: „Smerfowo” w Grzęsce, Ochronka w Nowosielcach.

W miejscowościach Rozbórz, Gorliczyna, Grzęska, Mirocin, Świętoniowa, Urzejowice funkcjonują punkty przedszkolne „Kompetentne przedszkolaki” prowadzone przez organizacje pozarządową-Instytut Komeńskiego.

Gmina nie posiada żłobków.

Tabela 33. Liczba miejsc wychowania przedszkolnego oraz dzieci w wieku przedszkolnym na terenie Gminy Przeworsk.

Jednostka	Liczba miejsc w istniejących placówkach wychowania przedszkolnego	Liczba dzieci w wieku 4-6 lat na koniec 2015 r.
Chałupki	0	68
Gorliczyna	25	411
Grzęska	163	387
Gwizdaj	0	50
Mirocin	25	318
Nowosielce	60	312
Rozbórz	0	445
Studzian	0	387
Świętoniowa	25	184
Ujezna	0	116
Urzejowice	25	349
Ogółem Przeworsk	323	3027

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Przeworsk.

W obszarze rewitalizacji brak jest placówek i miejsc zapewniających wychowanie przedszkolne.

Dostęp do usług zdrowotnych na terenie gminy

Na terenie gminy wiejskiej Przeworsk funkcjonują 3 przychodnie świadczące usługi z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej oraz pielęgniarstwa środowiskowego (w Rozborzu, Nowosielcach, Urzejowicach). Mieszkańcy pozostałych miejscowości, w tym również obszaru rewitalizacji z usług podstawowej opieki zdrowotnej korzystają w mieście Przeworsk. Jest to jednak kłopotliwe, szczególnie dla osób starszych, nie mobilnych. Dużym utrudnieniem jest niewystarczająca komunikacja zbiorowa (mała liczba kursów autobusów).

Ze specjalistycznej opieki mieszkańcy gminy korzystają w niedaleko położonym mieście Przeworsk. Tam też znajduje się najbliższy punkt pogotowia ratunkowego oraz szpital.

Na terenie gminy funkcjonuje również 1 ogólnodostępna apteka w Rozborzu. Od niedawna w Grzędzie działa niepubliczny zakład rehabilitacji.

4. Podsumowanie kluczowych problemów i potrzeb rewitalizacyjnych na wyznaczonym obszarze rewitalizacji

Przeprowadzona pogłębiona diagnoza zjawisk kryzysowych w sferze społecznej na obszarze rewitalizacji pozwoliła zidentyfikować następujące kluczowe problemy:

- najwyższy w całej gminie poziom koncentracji osób wykluczonych z życia społecznego z powodu ubóstwa oraz powiązane z biedą wyższe nakłady na polityki społeczne (m.in. zasiłki stałe i okresowe),
- utrwalenie się niekorzystnych postaw życiowych, wynikających z postępującej degradacji ekonomicznej i społecznej, skutkujących wykluczeniem społecznym i koniecznością korzystania z pomocy społecznej (kosztowna i trudna reintegracja zawodowa i społeczna),
- koncentracja zachowań dewiacyjnych oraz wysoki poziom przestępczości na obszarze rewitalizacji,
- wciąż niska aktywność społeczna mieszkańców obszaru rewitalizacji,
- niski poziom bezpieczeństwa, również przy ciągach komunikacyjnych, brak chodników.

Na podstawie przeanalizowanych danych zidentyfikowano także kluczowe problemy współwystępujące z problemami społecznymi, na wyznaczonym obszarze rewitalizacji. Należą do nich:

w sferze gospodarczej:

- niska aktywność gospodarcza mieszkańców obszaru rewitalizacji,
- mało miejsc pracy poza rolnictwem.

w sferze technicznej:

- wysoki odsetek budynków komunalnych wymagających remontu,
- niewystarczające rozwiązania w zakresie dostępu budynków komunalnych dla osób niepełnosprawnych
- wysoki odsetek budynków mieszkalnych wybudowanych przed 1970r.

w sferze przestrzenno-funkcjonalnej:

- bardzo niski dostęp do przedszkoli, co powoduje zmniejszenie mobilności zawodowej młodych mieszkańców,
- w komunikacji częstotliwość kursowania przewoźników jest niewystarczająca i nie realizuje dostatecznie potrzeb mieszkańców.

w sferze środowiskowej:

- wysoki odsetek budynków komunalnych wyposażonych posiadających dachy z wyrobów azbestowych.

Potencjały:

- w obszarze rewitalizacji znajdują się budynki komunalne, które mogą być wykorzystane dla aktywizacji zawodowej i społecznej mieszkańców gminy,
- obszar rewitalizacji znajduje się blisko obszarów inwestycyjnych Miasta Przeworska.

Propozycje i sugestie zebrane na podstawie spotkań w obszarze rewitalizacji:

Chałupki:

- potrzeba chodników dla bezpiecznego poruszania się przy drodze,
- niewykorzystane I piętro szkoły, dobre miejsce dla aktywizacji mieszkańców,
- bardzo potrzebne boisko sportowe dla młodzieży, pomoc w organizacji drużyny sportowej (inwestycja),
- potrzeba budowy boiska wielofunkcyjnego,
- utworzenie klubu dla młodzieży (siłownia, bilard),
- konieczne: przedszkole, żłobek, świetlica (dla dzieci),
- stworzenie możliwości dostępu mieszkańców do korzystania z usług medycznych (lekarz rodzinny, stomatolog),
- przejścia dla pieszych, montaż progów zwalniających, przystanki autobusowe, oświetlenie,
- miejsca, w których dzieci i młodzież mogłyby rozwijać swoje umiejętności oraz zainteresowania (np. kluby, świetlice).

Ujezna:

- parking przy cmentarzu,
- poprawa komunikacji na trasie Ujezna- Przeworsk,
- progi zwalniające przy drodze do szkoły,
- przedszkole o pełnym wymiarze czasowym,
- utwardzenie lub pokrycie dróg gminnych nawierzchnią asfaltową,
- chodniki (bezpieczna droga do szkoły),
- plac treningowy streetworkout, który może się znajdować w terenie obok szkoły,
- ścieżki rowerowe,
- plac zabaw, strzelnica,
- miejsca pracy,
- parking przy cmentarzu,
- regulacja cieku wodnego,
- na niewykorzystanym piętrze szkoły otworzyć oddział żłobka i przedszkola oraz rehabilitacji,
- utworzenie gabinetu lekarskiego,
- basen na potrzeby szkoły oraz rehabilitacji mieszkańców,
- budowa chodnika wzdłuż drogi powiatowej przez wieś Ujezna,
- budowa światłowodu internetowego.

V. Wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji (planowany efekt rewitalizacji)

Sołectwa Chałupki i Ujezna są dobrym miejscem do życia. Prowadzone i wspierane przez gminę inicjatywy społeczne, aktywizacyjne i gospodarcze pozwoliły ograniczyć zjawisko bezrobocia, ubóstwa i wykluczenia społecznego. Dzięki atrakcyjnej ofercie inwestycyjnej, inwestorzy chętnie lokują swoją działalność na obszarach rewitalizacji, dając zatrudnienie ich mieszkańcom. Właściwe zaplecze edukacyjne wpływa na rozwój umiejętności dzieci i młodzieży a ich rodzicom umożliwia aktywność zawodową. Zbudowana infrastruktura drogowa oraz programy profilaktyczne wpływają na wzrost poczucia bezpieczeństwa. Zadbane i zagospodarowane przestrzenie publiczne sprzyjają integracji. Dostęp do oferty sportowo-rekreacyjnej przekłada się na poprawę stanu zdrowia mieszkańców, a szeroka oferta wydarzeń i zajęć kulturalno-artystycznych pozwala na rozwój pasji osób w każdym wieku.

VI. Cele rewitalizacji oraz odpowiadające zidentyfikowanym potrzebom rewitalizacyjnym kierunki działań mających na celu eliminację lub ograniczenie negatywnych zjawisk

Celem głównym rewitalizacji jest utworzenie nowych i wzmacnianie funkcjonujących rozwiązań wpływających na poprawę jakości życia mieszkańców w sferze zawodowej, społecznej i technicznej, wewnętrzną integrację, ograniczenie bezrobocia oraz tworzenie warunków sprzyjających rozwojowi gospodarczemu regionu.

Powyższy cel główny będzie realizowany poprzez następujące cele szczegółowe:

Cel nr 1: Aktywizacja zawodowa i społeczna mieszkańców obszaru rewitalizacji.

Kierunki działania:

1. Aktywizacja zawodowa oraz podnoszenie kwalifikacji zawodowych bezrobotnych mieszkańców obszaru rewitalizacji, w szczególności osób młodych,
2. Podnoszenie kwalifikacji zawodowych mieszkańców obszaru rewitalizacji,
3. Stworzenie oferty wspólnego spędzania wolnego czasu przez mieszkańców obszaru rewitalizacji w zakresie kultury, sportu i rekreacji,
4. Utworzenie miejsc na prowadzenie działalności kulturalnej, placów zabaw dla dzieci i organizacja wydarzeń integracyjnych,
5. Wsparcie oddolnych inicjatyw mieszkańców służących wzajemnej integracji np. poprzez umożliwienie korzystania z lokalnych zasobów (budynki publiczne),
6. Umożliwienie wykorzystywania przestrzeni publicznej obszarów rewitalizowanych w celu wzajemnej integracji mieszkańców (w szczególności dzieci, młodzieży oraz seniorów).

Cel nr 2: Poprawa warunków do tworzenia miejsc pracy i prowadzenia działalności gospodarczej na obszarze rewitalizacji.

Kierunek działania:

1. Prowadzenie przez władze gminy polityki przyjaznej przedsiębiorcom, budowa systemu lokalnych zachęt, kreowanie warunków dla rozwoju przedsiębiorczości, tworzenia nowych działalności gospodarczych i „ściągnięcia” inwestorów (np. poprzez ulgi podatkowe

- dla podmiotów inwestujących i tworzących nowe miejsca pracy na obszarze rewitalizacji),
2. Wykorzystanie niezagospodarowanych terenów będących w posiadaniu gminy do stworzenia stref przemysłowych/inwestycyjnych poprzez budowę infrastruktury technicznej i drogowej,
  3. Podejmowanie przez gminę działań informacyjno-promocyjnych wspierających lokalnych przedsiębiorców, promujących ich usługi i produkty,
  4. Promowanie regionu, jako miejsca do inwestowania,
  5. Realizacja programów edukacyjnych dedykowanych ludziom młodym w zakresie podnoszenia kompetencji zawodowych oraz umiejętności przedsiębiorczych, niezbędnych w prowadzeniu własnej działalności gospodarczej,
  6. Wspieranie podmiotów ekonomii społecznej.

Cel nr 3: Poprawa techniczno- funkcjonalnych warunków życia mieszkańców obszaru rewitalizacji.

1. Remont, wyposażenie istniejących budynków użyteczności publicznej i zagospodarowanie ich na cele społeczne (piętra funkcjonujących szkół, budynek po starej szkole w Ujeznej, Wiejskie Domy Kultury),
2. Budowa infrastruktury drogowej, odwodnienie i utwardzenie gminnych dróg gruntowych,
3. Poprawa bezpieczeństwa drogowego poprzez budowę chodników i oświetlenia wzdłuż dróg powiatowych i gminnych,
4. Budowa infrastruktury sportowej np. boisk wielofunkcyjnych, siłowni zewnętrznych,
5. Utworzenie przedszkoli/ żłobków oraz punktów podstawowej opieki medycznej.

VII. Lista planowanych, podstawowych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Zgodnie z art. 15, ust. 1, pkt. 5) litera a) ustawy o rewitalizacji z 9 października 2015 r. gminny program rewitalizacji powinien zawierać opis przedsięwzięć rewitalizacyjnych, w szczególności o charakterze społecznym oraz gospodarczym, środowiskowym, przestrzenno-funkcjonalnym lub technicznym, w tym:

1. listę planowanych podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz
2. charakterystykę pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Zaplanowane do realizacji projekty powinny być ukierunkowane na rozwiązywanie indywidualnych problemów społecznych, gospodarczych i przestrzennych, które zostały zdiagnozowane na obszarach zdegradowanych. Wiodącą rolę w planowaniu kompleksowej rewitalizacji mają projekty społeczne, które stanowią fundament rewitalizacji. Mają one również decydujące znaczenie z perspektywy dokonywanych zmian infrastrukturalnych warunkując ich trwałość i akceptację przez mieszkańców obszarów zdegradowanych.

Poniżej znajduje się zestawienie projektów podstawowych. Zgodnie z zapisami ustawy i wytycznych tabela projektów podstawowych zawiera w odniesieniu do każdego przedsięwzięcia (o ile było to możliwe):

- nazwę,
- podmiot realizujący,
- zakres realizowanych zadań,
- lokalizację,
- szacowaną wartość,
- prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji.

Równoczesna realizacja działań w sferze społecznej, gospodarczej i przestrzennej, obejmująca zarówno przedsięwzięcia/projekty inwestycyjne (w tym infrastrukturalne), jak również działania miękkie, stwarza szanse na uruchomienie procesu rewitalizacji mającego cechy zrównoważonego rozwoju. Dlatego zamieszczona lista przedsięwzięć podstawowych zawiera różne typy projektów, zarówno „twarde” jak i „miękkie”.

Ze względu na szeroki zakres prezentowanych informacji lista projektów podstawowych, w podziale na projekty społeczne i inwestycyjne/infrastrukturalne stanowi **załącznik 1** do niniejszego programu.

W tabeli poniżej opisano komplementarność podstawowych projektów planowanych do finansowania z EFRR oraz EFS.

Tabela 34. Komplementarność projektu EFRR planowanego do finansowania w ramach działania 6.3 RPO WP 2014-2020 i projektów EFS.

Projekt z EFRR planowany do finansowania w ramach działania 6.3 RPO WP 2014-2020	Projekty(y) planowane do finansowania z EFS
<p><i>Tytuł projektu</i> Holistyczna rewitalizacja na terenie MOF Jarosław – Przeworsk</p> <p><i>Wskazanie miejsca realizacji na obszarze rewitalizowanym</i> Część budynku Zespołu Szkół w Chałupkach, Chałupki 109 Stary budynek po Szkole Podstawowej w Ujeznej nr 211 , działka nr 626</p>	<p><i>Tytuł projektu/projektów wraz z podaniem źródła finansowania (Program, Działanie)</i> Utworzenie CIS oraz prowadzenie programu aktywnej integracji osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, RPO WP 2014-2020 Działanie 8.1</p>
<p><i>Opis wpływu projektów na zdiagnozowaną sytuację kryzysową, w szczególności w sferze społecznej</i></p> <p>Głównym celem realizacji projektów „Holistyczna rewitalizacja na terenie MOF Jarosław – Przeworsk” finansowanego z EFRR oraz „Utworzenie CIS oraz prowadzenie programu aktywnej integracji osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym” finansowanego z EFS jest reintegracja zawodowa oraz społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Utworzony, w ramach projektu, CIS ma być zakładem gospodarczym służącym reintegracji zawodowej oraz społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Projekty te uzupełniają się wzajemnie. Dofinansowanie z EFRR pozwoli na dostosowanie budynku na utworzenie CIS w budynku Zespołu Szkół w Chałupkach (prace remontowe, adaptacyjne, utworzenie osobnego wejścia, zakup sprzętu i wyposażenia, itp.). Dzięki środkom z EFS możliwe będzie prowadzenie warsztatów oraz szkoleń w utworzonym CIS, co pozwoli na zdobycie lub podwyższenie kwalifikacji zawodowych. W ramach projektu realizowane będą praktyki i staże, a także Indywidualne Programy Zatrudnienia Socjalnego, dostosowane do możliwości i umiejętności uczestnika. Zaplanowano otwarcie co najmniej trzech warsztatów dla uczestników. Przebudowa i wyposażenie budynku wraz z wykonaniem placu zabaw i siłowni zewnętrznej na potrzeby prowadzenia działalności integracyjnej i aktywizacyjnej w miejscowości Ujezna pozwoli na realizację w tej miejscowości działań miękkich mających na celu aktywizację społeczną i zawodową mieszkańców wsi Chałupki i Ujezna. Prowadzone będzie m.in. poradnictwo i wsparcie indywidualne oraz grupowe w zakresie podniesienia kompetencji życiowych i umiejętności społeczno-zawodowych umożliwiających docelowo powrót do życia społecznego, w tym powrót na rynek pracy i aktywizację zawodową, poradnictwo specjalistyczne oraz działania diagnostyczne i terapeutyczne dla dzieci uczestników CIS i uczestników programu aktywnej integracji.</p> <p>Realizacja zaplanowanych w w/w projektach działań przyczyni się bezpośrednio oraz pośrednio do zniwelowania sytuacji kryzysowej na obszarze rewitalizacji w zakresie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • najwyższego w całej gminie poziomu koncentracji osób wykluczonych z życia społecznego z powodu ubóstwa oraz wyższych nakładów na polityki społeczne (m.in. zasiłki stałe i okresowe), • utrwalenia się niekorzystnych postaw życiowych, wynikających z postępującej degradacji ekonomicznej i społecznej, skutkujących wykluczeniem społecznym i koniecznością korzystania z pomocy społecznej (kosztowna i trudna reintegracja zawodowa i społeczna), • koncentracji zachowań dewiacyjnych oraz wysokiego poziomu przestępczości na obszarze rewitalizacji, • niskiej aktywności społecznej mieszkańców obszaru rewitalizacji. 	

Uzasadnienie niezbędności projektów dla realizacji założonych celów programu rewitalizacji

Celem głównym rewitalizacji jest utworzenie nowych i wzmacnianie funkcjonujących rozwiązań wpływających na poprawę jakości życia mieszkańców w sferze zawodowej, społecznej i technicznej, wewnętrzną integrację, ograniczenie bezrobocia oraz tworzenie warunków sprzyjających rozwojowi gospodarczemu regionu.

Cele szczegółowe zapisane w Programie Rewitalizacji to:

Cel nr 1: Aktywizacja zawodowa i społeczna mieszkańców obszaru rewitalizacji

Cel nr 2: Poprawa warunków do tworzenia miejsc pracy i prowadzenia działalności gospodarczej na obszarze rewitalizacji

Cel nr 3: Poprawa techniczno- funkcjonalnych warunków życia mieszkańców obszaru rewitalizacji.

W Programie Rewitalizacji w partycypacyjny sposób zaplanowano kierunki działania dla poszczególnych celów. Dzięki realizacji projektów „Holistyczna rewitalizacja na terenie MOF Jarosław – Przeworsk” oraz „Utworzenie CIS oraz prowadzenie programu aktywnej integracji osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym” podjęte zostaną działania zgodne z wyznaczonymi kierunkami:

- Dla celu nr 1:
  - aktywizacja zawodowa oraz podnoszenie kwalifikacji zawodowych bezrobotnych mieszkańców obszaru rewitalizacji, w szczególności osób młodych,
  - podnoszenie kwalifikacji zawodowych mieszkańców obszaru rewitalizacji,
  - utworzenie miejsc na prowadzenie działalności kulturalnej, placów zabaw dla dzieci i organizacja wydarzeń integracyjnych,
  - wsparcie oddolnych inicjatyw mieszkańców służących wzajemnej integracji np. poprzez umożliwienie korzystania z lokalnych zasobów (budynki publiczne),
  - umożliwienie wykorzystywania przestrzeni publicznej obszarów rewitalizowanych w celu wzajemnej integracji mieszkańców (w szczególności dzieci, młodzieży oraz seniorów).
- Dla celu nr 2:
  - realizacja programów edukacyjnych dedykowanych ludziom młodym w zakresie podnoszenia kompetencji zawodowych oraz umiejętności przedsiębiorczych, niezbędnych w prowadzeniu własnej działalności gospodarczej,
  - wspieranie podmiotów ekonomii społecznej.
- Dla celu nr 3:
  - remont, wyposażenie istniejących budynków użyteczności publicznej i zagospodarowanie ich na cele społeczne (piętra funkcjonujących szkół, budynek po starej szkole w Ujeznej, Wiejskie Domy Kultury),
  - budowa infrastruktury sportowej np. boisk wielofunkcyjnych, siłowni zewnętrznych

Pozostałe kierunki działań realizowane będą dzięki zaangażowaniu środków własnych budżetu gminy, środków prywatnych oraz innych niż EFS zewnętrznych źródeł finansowania.

Realizacja wymienionych wyżej celów oraz kierunków działań nie jest możliwa bez dofinansowania ze środków EFRR i EFS. Projekty te zostały tak zaplanowane, aby przy jak najmniejszym nakładzie finansowym zrealizować jak najwięcej działań pozwalających na osiągnięcie głównego celu Programu Rewitalizacji Gminy Przeworsk na lata 2017-2023.

Opis komplementarności projektów

Komplementarność przestrzenna: obydwa projekty realizowane są na obszarze rewitalizacji w miejscowości Chałupki i Ujezna. Zostały zaplanowane tak aby w sposób bezpośredni lub pośredni objąć wsparciem/umożliwić korzystanie z rezultatów jak największej liczbie mieszkańców, ich rezultaty efektywnie oddziaływały na cały obszar dotknięty kryzysem oraz by uzyskać jak najlepszy efekt synergii. W Programie zwrócono uwagę na to, żeby poprzez działania w nim wpisane nie przenosić problemów poza

obszar rewitalizacji, ale w nim próbować włączyć mieszkańców do procesów rozwoju całej gminy.

Komplementarność problemowa: w/w projekty wzajemnie się dopełniają tematycznie, oddziałując na obszar rewitalizacji we wszystkich niezbędnych aspektach (społecznym, gospodarczym, przestrzennofunkcyjnym, technicznym, środowiskowym). Najważniejszym problemom i wyzwaniom związanym z obszarem rewitalizacji zidentyfikowanym w Programie Rewitalizacji odpowiadają adekwatne zadania zaplanowane w projektach finansowanych z EFRR i EFS, a rezultaty projektów przyczynią się do osiągnięcia celów i wskaźników Programu Rewitalizacji.

Komplementarność proceduralno- instytucjonalna: odpowiedzialność za realizację w/w projektów spoczywać będzie na Gminie Przeworsk jako wnioskodawcy/partnera. W celu osiągnięcia jak najlepszych rezultatów realizacji projektów zakłada się współdziałanie różnych instytucji (np. GOPS, PUP, Policja, inni interesariusze). Sprawne współdziałanie różnych zaangażowanych instytucji zapewni stosowną płynność procesów i działań. W ramach monitorowania Programu Rewitalizacji uwzględniony zostanie również monitoring projektów założonych do realizacji.

Komplementarność międzyokresowa: Gmina Przeworsk nie posiadała w poprzednim okresie programowania programu rewitalizacji, jednak w latach 2010-2016 zrealizowano na obszarze gminy (dzisiejszy obszar rewitalizacji) wiele działań o charakterze społecznym, gospodarczym, przestrzenno- funkcjonalnym, technicznym oraz środowiskowym. W realizacji projektów rewitalizacyjnych wykorzystane zostaną doświadczenia z poprzednich perspektyw, w tym wnioski z ewaluacji. Po zakończeniu realizacji w/w projektów planuje się kontynuację zapoczątkowanych działań (dalsze działanie CIS oraz prowadzenie programów aktywnej integracji). Zakłada się płynne połączenie z możliwymi źródłami finansowania po 2020r. poprzez włączanie w proces rewitalizacji różnych podmiotów, różnych środków i źródeł oraz zarządzanie skutkami rewitalizacji i ich utrwalenie.

Komplementarność źródeł finansowania: zakłada się finansowanie projektu „Holistyczna rewitalizacja na terenie MOF Jarosław – Przeworsk” finansowany z EFRR (RPO WP 2014-2020) a projektu „Utworzenie CIS oraz prowadzenie programu aktywnej integracji osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym” z EFS (RPO WP 2014-2020) co jest zgodne z wymaganiami Instrukcji przygotowania programów rewitalizacji w zakresie wsparcia w ramach RPO WP na lata 2014-2020. W celu realizacji zasady dodatkowości środków UE planuje się w Programie Rewitalizacji wykorzystanie również innych źródeł finansowania (w tym środków prywatnych).

VIII. Charakterystyka pozostałych rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Zgodnie z wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 oprócz podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych w PR należy przedstawić charakterystykę pozostałych rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych realizujących kierunki działań, mających na celu eliminację lub ograniczenie negatywnych zjawisk powodujących sytuację kryzysową.

Wskazane w tej części pozostałe przedsięwzięcia rewitalizacyjne obejmują działania, które:

- a. nie są jeszcze doprecyzowane w swoim zakresie, jednak wzbogacają zakres podstawowych, już zaplanowanych działań rewitalizacyjnych, powodując efekt synergii,
- b. uzupełniają kierunki działań rewitalizacyjnych o komplementarne działania zgłoszone w procesie partycypacyjnym,
- c. angażują różne podmioty z terenu gminy,
- d. wymagają dalszego planowania przy udziale zainteresowanych stron.

Charakterystyka projektów uzupełniających:

Lp.	Nazwa projektu	Opis projektu
Projekty „twarde”/infrastrukturalne		
1.	Rozwój aktywności fizycznej w miejscowości Chałupki nakierowany na wzrost poziomu życia społeczności lokalnej	<p>Podmiot odpowiedzialny za realizację projektu: Gmina Przeworsk.</p> <p>Cel projektu: integracja społeczności lokalnej poprzez budowę ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury rekreacyjnej.</p> <p>Zadania: przedsięwzięcie polegać będzie na budowie wielofunkcyjnego boiska sportowego.</p> <p>Lokalizacja: Działki nr 1085, 1121 w miejscowości Chałupki, stanowiące mienie Gminy Przeworsk.</p> <p>Budżet: około 350 000,00 zł</p> <p>Rezultaty:</p> <ul style="list-style-type: none"> • liczba nowopowstałych wielofunkcyjnych boisk sportowych: 1 • liczba zorganizowanych na nowym obiekcie imprez sportowych i rekreacyjnych: min. 10/rok • liczba osób biorących udział w tych wydarzeniach: min. 600/rok (10 imprez x 60 osób).
2.	Budowa zaplecza sportowo-rekreacyjnego dla mieszkańców sołectwa Chałupki i Ujezna	<p>Zadania:</p> <ul style="list-style-type: none"> • budowa lub rozbudowa istniejących placów zabaw, • stworzenie siłowni zewnętrznych, • utworzenie klubu dla młodzieży (siłownia, bilard).

3.	Budowa lub remont istniejącej infrastruktury drogowej	<p>Znaczna część dróg gminnych na terenie sołectw Chałupki i Ujezna to drogi gruntowe, nieutwardzone, nieposiadające odpowiedniego odwodnienia. W sezonie jesiennym i wiosennym powoduje to bardzo często brak możliwości przemieszczania się po nich. Jest to duże utrudnienie dla mieszkańców.</p> <p>Celem projektu jest odwodnienie, utwardzenie tych dróg oraz w miarę możliwości pokrycie nawierzchnią asfaltową.</p>
4.	Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców poprzez budowę chodników, oświetlenia i wiat przystankowych	<p>Planowane działania:</p> <ul style="list-style-type: none"> - budowa chodników wzdłuż dróg gminnych i powiatowych, - budowa oświetlenia wzdłuż dróg, - budowa wiat przystankowych.
Projekty „miękkie” /społeczne		
1.	Prowadzenie działalności kulturalnej i organizacja imprez integracyjnych w zrewitalizowanym budynku po starej szkole i przyległym terenie w Ujeznej	<p>Cel: wzrost integracji społecznej mieszkańców dzięki udziałowi w organizowanych wydarzeniach kulturalnych i integracyjnych organizowanych na terenie zrewitalizowanego budynku „starej szkoły” i jego otoczenia.</p> <p>W ramach projektu planuje się organizację:</p> <ul style="list-style-type: none"> - lekcji bibliotecznych, - spotkań autorskich, - odczytów, prelekcji, - konkursów lub warsztatów literackich, plastycznych, kulinarnych, artystycznych, - zajęć dla dzieci na feriach i wakacjach, - imprez okolicznościowych (dożynki, dzień seniora, dzień dziecka, dzień matki, jasełka, zabawy karnawałowe dla dzieci i podopiecznych GOPS, przegląd i degustacja potraw regionalnych oraz inne aktywizujące społeczność wiejską). <p>Rezultaty:</p> <ul style="list-style-type: none"> • liczba osób uczestniczących w działaniach/wydarzeniach integracyjnych na zrewitalizowanym terenie: 640/ rok: <ul style="list-style-type: none"> - lekcje biblioteczne: 4 po 20 osób/rok - spotkania autorskie: 3 po 30 osób/rok - odczyty, prelekcje: 3 po 30 osób/rok - konkursy lub warsztaty literackie, plastyczne, kulinarne, artystyczne: 3 po 20 osób/rok - zajęcia dla dzieci na feriach i wakacjach: 8 po 15 osób/rok - imprezy okolicznościowe (dożynki, dzień seniora, dzień dziecka, dzień matki, jasełka, zabawy karnawałowe dla dzieci i podopiecznych GOPS, przegląd i degustacja potraw regionalnych oraz inne aktywizujące społeczność wiejską): 4 po 50 osób/rok.
2.	Stworzenie przedszkoli i żłobków w Ujeznej i Chałupkach na bazie istniejących budynków szkolnych	<p>Projekt ma na celu utworzenie instytucji opieki nad dziećmi w wieku przedszkolnym (przedszkole, punkt/klub przedszkolny) oraz do lat 3 i zbudowanie przy nich placów zabaw, z których mogłyby korzystać wszystkie dzieci.</p> <p>Cele: umożliwienie pracy zarobkowej rodzicom małych dzieci, zapewnienie dla nich opieki na miejscu, bez konieczności dowożenia ich do Miasta Przeworska.</p>

3.	Utworzenie punktów medycznych	<p>Korzystanie z usług lekarskich stanowi duży problem dla osób starszych czy rodziców małych dzieci, którzy nie posiadają samochodu. Najbliższa przychodnia znajduje się w Mieście Przeworsku, co z uwagi na odległość i brak dogodnych godzin odjazdu środków komunikacji publicznej jest bardzo trudne dla wskazanych wyżej osób.</p> <p>Zadania:</p> <ul style="list-style-type: none"> • stworzenie <ul style="list-style-type: none"> ○ punktu medycznego, w którym kilka razy w tygodniu pełniłby dyżur lekarz podstawowej opieki zdrowotnej, ○ punktu rehabilitacji, ○ gabinetu dentystycznego. <p>Lokalizacja: niezagospodarowane piętra szkół w Ujeznej i Chałupkach lub Wiejskie Domy Kultury.</p>
----	-------------------------------	--

Źródło: opracowanie własne.

IX. Mechanizmy zapewnienia komplementarności

Mechanizmy integrowania działań i przedsięwzięć rewitalizacyjnych związane są z kompleksowym charakterem rewitalizacji, czyli procesem, który pozwala na łączenie działań z różnych dziedzin i kategorii, opierając się przy tym w głównej mierze na osiągnięciu efektów społecznych. Zgodnie z wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 wymogiem koniecznym dla wspierania projektów rewitalizacyjnych (przedsięwzięć) jest zapewnienie ich komplementarności w różnych wymiarach. W szczególności dotyczy to komplementarności: przestrzennej, problemowej, proceduralno-instytucjonalnej, międzyokresowej oraz źródeł finansowania.

Komplementarność przestrzenna

Program Rewitalizacji Gminy Przeworsk na lata 2017– 2023 jest programem, którego działania uzupełniają się z działaniami zaplanowanymi dla całej gminy w ramach Strategii Rozwoju Gminy Przeworsk na lata 2016-2020, w której przewidziano zarówno rozwój kapitału społecznego, aktywizację mieszkańców oraz szereg działań związanych z gospodarką i rozwojem rynku pracy. Dla obszaru „Sfera społeczna” w Strategii Rozwoju Gminy Przeworsk na lata 2016-2020 zostały określone 3 odrębne cele operacyjne związane poprawą stanu gospodarki wodnej, zwiększeniem dostępności do infrastruktury sportowo-rekreacyjnej oraz podniesieniem jakości usług społecznych dla osób starszych i niepełnosprawnych. Działania PR są głównie dedykowane mieszkańcom obszaru rewitalizacji i uzupełnieniem tych wskazanych dla obszaru całej gminy. Projekty wskazane w Programie uzupełniają się tak, aby objąć wsparciem wszystkie grupy mieszkańców obszaru rewitalizacji oraz aby uzyskać jak największy efekt synergii. W Programie zwrócono uwagę na to, żeby poprzez działania w nim wpisane nie przenosić problemów poza obszar rewitalizacji, ale w nim próbować włączać mieszkańców do procesów rozwoju całej gminy.

Komplementarność problemowa

Przedsięwzięcia/projekty wskazane w Programie wzajemnie się dopełniają tematycznie, sprawiając, że program oddziałuje na obszar rewitalizacji we wszystkich niezbędnych aspektach (społecznym, gospodarczym, przestrzenno-funkcjonalnym, technicznym, środowiskowym).

Opracowanie PR zostało oparte na wielowymiarowej i wszechstronnej diagnozie gminy oraz wskazaniu obszarów zdegradowanych i obszaru rewitalizacji. Opracowanie diagnozy umożliwiło nakreślenie specyfiki obszaru rewitalizacji (zarówno w aspekcie słabości, jak również potencjałów rewitalizacji) oraz pozwoliło na stworzenie specyficznej, pożądanej wizji rozwiązania problemów oraz przyszłości obszarów rewitalizacji. Problemom i wyzwaniom związanym z obszarem rewitalizacji odpowiadają adekwatne kierunki działań, które uwzględniają konkretne działania odpowiadające na wskazane problemy. Program zawiera cele i wskaźniki, które pozwolą mierzyć efekty we wszystkich obszarach interwencji programu.

Komplementarność proceduralno-instytucjonalna

Komplementarność zostanie zagwarantowana poprzez powiązania systemu zarządzania rewitalizacją z systemem zarządzania gminą. Właścicielem i zarządzającym rewitalizacją jest Wójt Gminy Przeworsk, osobą odpowiedzialną strategicznie i operacyjnie za całokształt spraw związanych

z wdrożeniem dokumentu - Zastępca Wójta, Kierownik Referatu Przedsięwzięć Publicznych, Remontów i Inwestycji. Partycypacyjne wdrażanie jest ważnym elementem skutecznej realizacji PR, dlatego za koordynację partycypacji odpowiada koordynator ds. partycypacji lub dialogu ze społeczeństwem – Sekretarz Gminy. W ramach monitorowania Strategii Rozwoju Gminy Przeworsk uwzględniony zostanie efekt monitorowania PR poprzez uwzględnienie wskaźników monitorowania na poziomie celów Programu. Procedury wdrożenia PR zostaną oparte na systemie realizacji projektów współfinansowanych ze środków strukturalnych UE, co zapewnia najwyższą efektywność działań wdrożeniowych. Wszystkie przedsięwzięcia objęte PR wykazują spójność z jego celami i kierunkami działań.

Komplementarność międzyokresowa

Gmina Przeworsk nie posiadała w poprzednim okresie programowania programu rewitalizacji, jednak w latach 2010-2016 zrealizowano na obszarze gminy (dzisiejszy obszar rewitalizacji) wiele działań o charakterze społecznym, gospodarczym, przestrzenno- funkcjonalnym, technicznym oraz środowiskowym.

Realizując obecny PR gmina wykorzystując dotychczasowe doświadczenie będzie jednak prowadziła kompleksową politykę rewitalizacji na obszarze rewitalizacji, a także będzie poddawała cyklicznej ocenie realizację programu i jego efekty. PR jest programem, który wykracza poza ramy polityki spójności 2014-2020, dlatego zakłada się powolne zmniejszanie uzależnienia działań w programie od europejskich źródeł finansowania na rzecz włączania w proces rewitalizacji różnych podmiotów, różnych środków i różnych źródeł.

Komplementarność źródeł finansowania

Program Rewitalizacji Gminy Przeworsk na lata 2017– 2023 przewiduje szerokie spektrum źródeł finansowania, zarówno w ramach RPO WP na lata 2014 – 2020 (z Europejskiego Funduszu Społecznego, jak i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego), Funduszu Inicjatyw Obywatelskich, KSOW, EWT.

Przewiduje się również finansowanie ze środków własnych Gminy Przeworsk oraz z budżetu interesariuszy rewitalizacji, którzy współtworzą Program i współdziałają w procesie jego wdrażania.

X. Indykatywne ramy finansowe

Szacunkowe ramy finansowe przedstawia poniższa tabela:

Tabela 35. Szacunkowe ramy finansowe Programu Rewitalizacji Gminy Przeworsk na lata 2017- 2023.

Lp.	Nazwa projektu	Całkowita wartość projektu	Źródło finansowania	Wartość finansowania UE	Wkład własny
1.	Holistyczna rewitalizacja na terenie MOF Jarosław – Przeworsk	2 800 000,00 zł	RPO WP 2014-2020 Działanie 6.3 lub środki budżetu Gminy Przeworsk lub środki prywatne (w tym PPP)	2 380 000,00 zł	420 000,00 zł
2.	Utworzenie CIS oraz prowadzenie programu aktywnej integracji osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym	1 000 000,00 zł	RPO WP 2014-2020 Działanie 8.1 lub środki OWES lub środki budżetu Gminy Przeworsk lub środki prywatne (w tym PPP)	950 000,00 zł	50 000,00 zł
3.	Międzypokoleniowe warsztaty sposobem na aktywizację społeczną mieszkańców wsi Chałupki i Ujezna	100 000,00	Środki FIO/KSOW lub środki budżetu Gminy Przeworsk lub środki prywatne	85 000,00 zł	15 000,00 zł
Suma		3 900 000,00 zł		3 415 000,00 zł	485 000,00 zł

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 36. Wartość projektów podstawowych realizowanych w ramach Programu Rewitalizacji Gminy Przeworsk na lata 2017- 2023.

Wartość projektów podstawowych realizowanych w ramach PR	
Finansowanie zewnętrzne (środki europejskie (Regionalne i Krajowe), środki Powiatowego Urzędu Pracy, środki Urzędu Wojewódzkiego)	3 415 000,00 zł
Budżet Gminy	470 000,00 zł
Środki prywatne (organizacji pozarządowych)	15 000,00 zł

Źródło: opracowanie własne.

Przedsięwzięcia uzupełniające wymagają jeszcze dopracowania, m.in. w zakresie budżetów, źródeł finansowania i harmonogramu ich realizacji.

Koszty zarządzania programem szacuje się na 20 000 zł rocznie.

Harmonogram realizacji przedsięwzięć podstawowych przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 37. Harmonogram realizacji przedsięwzięć podstawowych w ramach Programu Rewitalizacji Gminy Przeworsk na lata 2017- 2023.

Lp.	Nazwa projektu	Harmonogram przedsięwzięć podstawowych								
		2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
1.	Holistyczna rewitalizacja na terenie MOF Jarosław – Przeworsk	x	x	x						
2.	Utworzenie CIS oraz prowadzenie programu aktywnej integracji osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym		x	x	x					
3.	Międzypokoleniowe warsztaty sposobem na aktywizację społeczną mieszkańców wsi Chałupki i Ujezna		x	x						

Źródło: opracowanie własne.

W miarę jak projekty uzupełniające będą dopracowywane, wraz z poszczególnymi okresami monitorowania będzie ulegał aktualizacji harmonogram realizacji projektów podstawowych.

XI. Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji

Według Ustawy o rewitalizacji z 9 października 2015 roku partycypacja społeczna „obejmuje przygotowanie, prowadzenie i ocenę rewitalizacji w sposób zapewniający aktywny udział interesariuszy, w tym przez uczestnictwo w konsultacjach społecznych oraz w pracach Komitetu Rewitalizacji”.

Zapewnienie aktywnego udziału w procesie i realizacji rewitalizacji jest możliwe poprzez:

- „poznanie potrzeb i oczekiwań interesariuszy oraz dążenie do spójności planowanych działań z tymi potrzebami i oczekiwaniami,
- prowadzenie, skierowanych do interesariuszy, działań edukacyjnych o procesie rewitalizacji,
- w tym o istocie, cechach, zasadach prowadzenia rewitalizacji, wynikających z ustawy oraz o przebiegu tego procesu,
- inicjowanie, umożliwianie i wspieranie działań służących rozwijaniu dialogu między interesariuszami oraz ich integracji wokół rewitalizacji,
- zapewnienie udziału interesariuszy w przygotowaniu dokumentów dotyczących rewitalizacji, w szczególności gminnego programu rewitalizacji,
- wspieraniu inicjatyw zmierzających do zwiększenia udziału interesariuszy w przygotowaniu i realizacji gminnego programu rewitalizacji,
- zapewnienie w czasie przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji możliwości wypowiedzenia się przez interesariuszy”.

Odpowiedzialność za prowadzenie konsultacji (uspoleczniania procesu) ponosi Wójt Gminy Przeworsk. Mimo, że opracowany Program Rewitalizacji Gminy Przeworsk nie jest gminnym programem rewitalizacji w myśl w/w Ustawy w procesie zadbano o to, aby interesariusze mieli pełny dostęp do informacji o prowadzonych konsultacjach i możliwość wypowiedzi oraz zgłoszenia własnych wniosków/ sugestii dotyczących prowadzonego procesu.

Partycypacja w procesie prac nad Programem Rewitalizacji

Aby umożliwić udział społeczeństwa w pracach nad Programem Rewitalizacji podjęte zostały następujące działania:

- informacje o szkoleniach, spotkaniach, warsztatach, konsultacjach były każdorazowo umieszczane z odpowiednim wyprzedzeniem na stronie internetowej Urzędu Gminy,

w stworzonej specjalnie w tym celu zakładce – Program Rewitalizacji Gminy Przeworsk (http://www.przeworsk.net.pl/asp/pl_start.asp?typ=14&menu=122&strona=1).

- relacje z konsultacji dokumentu udostępniane były w formie raportów
- badania społeczne prowadzone były w formie ankiety dostępnej na stronie WWW, a także podczas spotkań informacyjno– diagnostycznych z interesariuszami oraz w Urzędzie Gminy
- analiza problemów obszaru rewitalizacji i zgłaszanie propozycji rozwiązań możliwe było po pobraniu formularzy na stronie, w Urzędzie Gminy oraz podczas spotkań konsultacyjnych.

Wszyscy interesariusze rewitalizacji mieli możliwość zdiagnozowania najważniejszych problemów gminy, scharakteryzowania obszarów o szczególnej koncentracji negatywnych zjawisk oraz zgłoszenia własnych propozycji projektów rewitalizacyjnych, na podstawie formularzy uwag, fiszek projektowych oraz spotkań poświęconych rewitalizacji.

Prace związane z przygotowaniem Programu Rewitalizacji Gminy Przeworsk na lata 2017-2023 składały się z dwóch etapów:

1. Opracowanie diagnozy służącej delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji
2. Scharakteryzowanie celów i kierunków rozwoju, powiązań z dokumentami strategicznymi, zaplanowanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych, określenie ram finansowych, struktury zarządzania i monitorowania postępu rzeczowego i efektów rewitalizacji.

Przed przystąpieniem do opracowania diagnozy służącej delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, w dniach **21 grudnia 2016r. - 2 lutego 2017 r.** odbyła się seria spotkań z potencjalnymi interesariuszami rewitalizacji. Na spotkania te zostali zaproszeni przedstawiciele sektora społecznego (mieszkańcy, przedstawiciele organizacji pozarządowych), gospodarczego i publicznego. Spotkania te odbyły się w następujących terminach:

- **21 grudnia 2016r.** – spotkanie z interesariuszami rewitalizacji w Urzędzie Gminy Przeworsk, sektor publiczny, wzięło w nim udział 24 osoby,
- **13 stycznia 2017r.** – spotkanie z interesariuszami rewitalizacji w Urzędzie Gminy Przeworsk, sektor gospodarczy, wzięło w nim udział 50 osób,
- **18 stycznia 2017r.** - spotkanie z interesariuszami rewitalizacji w Urzędzie Gminy Przeworsk, sektor społeczny- NGO, wzięło w nim udział 44 osoby,
- **2 lutego 2017r.** - spotkanie z interesariuszami rewitalizacji w Wiejskim Domu Kultury w Grzędze, sektor społeczny, wzięło w nim udział 52 osoby.

Zdjęcia 1. Spotkania z interesariuszami rewitalizacji.

Fot: Urząd Gminy Przeworsk.

Podczas tych spotkań przedstawiciele Urzędu Gminy oraz eksperci przedstawili szczegółowe informacje na temat rewitalizacji oraz korzyści płynące z opracowania programu a także możliwości pozyskania dofinansowania na inwestycje w tym zakresie. Omówione zostały czynniki degradujące na terenie wskazanym do rewitalizacji. Udzielono odpowiedzi na pytania związane z procesem rewitalizacji, dotyczące m.in.:

- celów rewitalizacji
- obszarów kryzysowych
- typów projektów
- możliwych beneficjentów
- propozycji zadań inwestycyjnych, społecznych i hybrydowych.

Podczas spotkań przeprowadzono dyskusję nad działaniami dotyczącymi wyznaczenia obszaru rewitalizacji dla Gminy Przeworsk. W trakcie trwania tych spotkań zebrane zostały również ankiety diagnostyczne. Ankiety udostępnione zostały również przez stronę internetową Urzędu. Do 2 lutego, czyli do zakończenia badania zebrane zostały 71 ankiet.

6 marca 2017 r., czyli już po wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, w siedzibie Urzędu Gminy Przeworsk odbyły się **konsultacje społeczne** wyznaczonego obszaru rewitalizacji oraz **warsztaty w zakresie wypracowania wizji, celów i kierunków działań**. Podczas spotkania omówiony został wynik delimitacji. Wszyscy uczestnicy mogli wyrazić swoją opinię na ten temat, przedstawić uwagi oraz propozycje zmian poprzez zabranie głosu oraz formularz opracowany specjalnie w celu umożliwienia zgłoszenia uwag i propozycji działań. Uczestnicy spotkania nie wnieśli uwag do sposobu dokonania diagnozy, delimitacji i wyznaczenia obszaru rewitalizacji.

Druga część spotkania miała charakter warsztatów, podczas których na podstawie zdiagnozowanych problemów wyznaczono wizję obszaru po rewitalizacji, cele oraz kierunki działań mające doprowadzić do wyprowadzenia wskazanego obszaru z sytuacji kryzysowej.

W spotkaniu udział wzięli mieszkańcy, sołtysi, radni oraz przedstawiciele sektora publicznego: urzędów i jednostek organizacyjnych, np. GOPS- u, szkół i Policji. Łącznie było to 34 osoby.

Kolejne spotkania konsultacyjne odbyły się w miejscowościach, które weszły w skład obszaru rewitalizacji: **7 marca 2017 r. w Wiejskim Domu Kultury w Chałupkach i 8 marca 2017 r. w Wiejskim Domu Kultury w Ujeznej**. W spotkaniach udział wzięli mieszkańcy obszaru rewitalizacji, w tym również przedstawiciele sektora gospodarczego. Spotkania miały charakter konsultacyjny w zakresie wyznaczonego obszaru rewitalizacji oraz wizji, celów i kierunków działań w ramach prac nad opracowaniem Programu Rewitalizacji dla Gminy Przeworsk. Na przygotowanych na ten cel formularzach wszyscy zainteresowani mogli zgłosić uwagi i propozycję najpotrzebniejszych działań. W spotkaniach tych udział wzięło łącznie 84 osoby.

W efekcie konsultacji do Urzędu Gminy Przeworsk wpłynęło 54 wypełnione formularze konsultacyjne. Żaden z nich nie zawierał uwag do sposobu wyznaczenia obszaru rewitalizacji. Zgłoszono natomiast wiele propozycji działań, które mogą wpłynąć na poprawę jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji.

Wśród propozycji działań koniecznych do podjęcia mieszkańcy w obydwu miejscowościach wskazywali najczęściej na konieczność przeciwdziałania bezrobociu, stworzenia warunków do tworzenia nowych miejsc pracy i ściągnięcia na teren Chałupek i Ujeznej inwestorów (poprzez stworzenie planu zagospodarowania przestrzennego i wyznaczenia obszarów pod inwestycje, a następnie wyposażenie tego terenu w niezbędną infrastrukturę).

Bardzo istotnym zagadnieniem było znalezienie pomysłu na zagospodarowanie nieużytkowanych do tej pory piętter szkół podstawowych w obu miejscowościach a także budynku po starej szkole znajdującej się w Ujeznej.

Pomysłem, który był popierany przez wielu uczestników spotkania było udostępnienie mieszkańcom budynków WDK poprzez organizację tam form spędzania wolnego czasu dla różnych grup wiekowych.

Bardzo ważną kwestią wpływającą na jakość życia mieszkańców jest w obu miejscowościach zły stan dróg gminnych stanowiących jedyny dojazd do wielu posesji. Utwardzenie tych odcinków dróg pozwoliłoby mieszkańcom na łatwiejszą komunikację i wyrównanie dysproporcji w tym zakresie w odniesieniu do pozostałych mieszkańców Gminy. Dużym problemem jest również brak chodników przy ruchliwych drogach powiatowych przebiegających przez obie miejscowości oraz niewystarczające oświetlenie dróg, co negatywnie wpływa na bezpieczeństwo oraz ogranicza możliwości wieczornej aktywności mieszkańców (a przede wszystkim dzieci i młodzieży), jak chociażby spotkania w centrach miejscowości popołudniami czy wieczorami.

Po wyznaczeniu wizji, celów i kierunków działań rewitalizacyjnych oraz przeprowadzonych konsultacjach Gmina Przeworsk udostępniła mieszkańcom formularze fiszek projektowych. Wszyscy interesariusze działań rewitalizacyjnych mogli składać własne propozycje projektów.

W dniu **10 marca 2017 r.** odbyło się spotkanie warsztatowe dotyczące opracowania fiszki projektowej do Programu Rewitalizacji Gminy Przeworsk. Spotkanie było okazją do przekazania wiedzy niezbędnej do opracowania fiszek projektowych oraz usystematyzowania idei i pomysłów na działania konieczne do zrealizowania na obszarze rewitalizacji. W spotkaniu udział wzięło 42 osoby.

Wszystkie fiszki projektowe zostały przedstawione Zespołowi ds. przygotowania Programu Rewitalizacji Gminy Przeworsk. W wyniku partycypacji społecznej zostały scharakteryzowane poszczególne projekty objęte Programem Rewitalizacji.

W dniu **23 marca 2017 r.** odbyła się konferencja podsumowująca opracowanie Programu Rewitalizacji Gminy Przeworsk połączona z konsultacjami społecznymi wypracowanego dokumentu.

Partycypacja we wdrażaniu i ocenie Programu Rewitalizacji

Partycypacja ma również kluczowe znaczenie we wdrażaniu i monitorowaniu Programu Rewitalizacji, jak również jego ocenie. Udział społeczeństwa zostanie więc zapewniony także na etapie wdrażania Programu Rewitalizacji. Należy przewidzieć problem ewentualnej dezaktualizacji jego założeń wynikających ze zmieniających się warunków funkcjonowania samorządu, prawodawstwa oraz innych czynników mogących mieć wpływ na podejmowane decyzje związane z jego realizacją. Z uwagi na powyższe planowane jest powołanie zespołu ds. wdrażania Programu Rewitalizacji,

skupiającego przedstawicieli wszystkich potencjalnych interesariuszy działań rewitalizacyjnych oraz zapewnienie szerokiego dostępu do informacji na temat stanu wdrażania programu.

Podczas opracowywania Programu Rewitalizacji zadbano o to, aby włączyć w ten proces wszystkie grupy interesariuszy. W poszczególnych spotkaniach i etapach prac nad programem udział wzięli mieszkańcy gminy ale również przedsiębiorcy, przedstawiciele organizacji pozarządowych (głównie Kół Gospodyń Wiejskich i OSP), jak również instytucji (Policja, GOPS, szkoły). Planuje się aktywne włączenie wszystkich interesariuszy we wdrażanie i monitorowanie Programu rewitalizacji.

Wdrażanie założeń Programu Rewitalizacji Gminy Przeworsk na lata 2017–2023 zakłada partnerską realizację przedsięwzięć i projektów rewitalizacyjnych (w tym w ramach partnerstw międzysektorowych) oraz prowadzenie aktywnej polityki informacyjnej oraz aktywizacji interesariuszy rewitalizacji.

Planowane formy współudziału interesariuszy we wdrażaniu i monitorowaniu programu to m.in.:

- realizacja projektów przez różnych beneficjentów (w tym w partnerstwach międzysektorowych)
- organizacja przez gminę otwartego naboru na partnera/partnerów spoza sektora finansów publicznych do wspólnej realizacji projektów zgodnie z Ustawą o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014–2020 (Dz.U. z 2016 r. poz. 217) (współrealizacja)
- konkurs ofert dla organizacji pozarządowych- współrealizacja
- planowanie partycypacyjne/współdecydowanie realizowane poprzez organizację spotkań służących zagospodarowaniu przestrzeni gminnej
- spacery badawcze w celu ogólnej oceny konkretnych rozwiązań głównie infrastrukturalnych
- wspólne podejmowanie decyzji/kształtowanie przestrzeni/rozwiązywanie problemów/opiniowanie rozwiązań w trakcie spotkań Zespołu ds. Rewitalizacji Gminy
- spotkania informacyjno-konsultacyjne z mieszkańcami organizowane w miarę postępu wdrożenia projektów
- spotkania informacyjno-konsultacyjne w celu przekazywania informacji na temat postępu realizacji PR spełniające rolę informacyjną, konsultacyjną i kontrolną
- opracowanie ewaluacji realizacji Programu Rewitalizacji wraz z uzyskaniem opinii mieszkańców na temat efektywności przeprowadzonych działań rewitalizacyjnych

- możliwość wystąpienia z wnioskiem o aktualizację dokumentu przez inicjatywę co najmniej 3 członków Rady Gminy bądź 100 mieszkańców lub podmiotu planującego realizację przedsięwzięcia inwestycyjnego lub społecznego na obszarze rewitalizacji.

XII. System realizacji (wdrażania) programu rewitalizacji

Osadzenie procesu rewitalizacji w kontekście zadań własnych gminy przez ustawę o rewitalizacji oraz znaczenie nadawane jej w ramach polityki gminy, wymaga określenia podmiotu zarządzającego procesem rewitalizacji w Gminie Przeworsk. Zarządzającym rewitalizacją jest Wójt Gminy Przeworsk, który ceduje koordynowanie strategiczne PR swojemu zastępcy (schemat poniżej).

Proponowany model rewitalizacji, zakłada aktywne wykorzystanie potencjału innych instytucji i organizacji pozarządowych w planowanych przez samorząd działaniach rewitalizacyjnych, szczególnie w zakresie działań miękkich, nakierowanych na świadczenie usług społecznych (m.in. szkoły, GOPS, PUP, CUW, dzielnicowy, organizacje pozarządowe). Prezentowany schemat zarządzania rewitalizacją przewiduje następujące szczeble zarządzania:

Schamat wdrażania rewitalizacji w Gminie Przeworsk

Osobą odpowiedzialną strategicznie i operacyjnie za całokształt spraw związanych z wdrożeniem dokumentu jest Zastępca Wójta, Kierownik Referatu Przedsięwzięć Publicznych, Remontów i Inwestycji.

Partycypacyjne wdrażanie jest ważnym elementem skutecznej realizacji PR, dlatego za koordynację partycypacji odpowiada koordynator ds. partycypacji lub dialogu ze społeczeństwem – Sekretarz Gminy.

Koordynator strategiczny i operacyjny oraz koordynator działań partycypacyjnych wejdą w skład Zespołu ds. wdrażania Programu Rewitalizacji. Zespół skupi przedstawicieli wszystkich potencjalnych interesariuszy działań rewitalizacyjnych, w tym m.in. szkół, GOPS-u, PUP-u, CUW-u, Policji, organizacji pozarządowych, przedsiębiorców.

W związku z tym, że zaplanowane przedsięwzięcia pozostają w kompetencjach różnych podmiotów do zadań Koordynatora strategicznego należeć będzie ścisła koordynacja oraz inicjowanie współpracy między stronami odpowiedzialnymi za wdrażanie Programu. Koordynator odpowiada za bieżącą realizację zapisów PR, w tym za inicjowanie oraz określenie, we współpracy z Zespołem ds. wdrażania Programu Rewitalizacji oraz poszczególnymi komórkami, zadań każdej z komórek i jednostek organizacyjnych, przypisanych do danego przedsięwzięcia rewitalizacyjnego.

Do zadań koordynatora ds. partycypacji będzie należało zwoływanie posiedzeń Zespołu ds. wdrażania Programu Rewitalizacji.

XIII. System monitoringu i oceny skuteczności działań i system wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu programu

Procedura wdrażania, monitorowania i aktualizacji PR to działania niezbędne dla zagwarantowania, że postanowienia przyjęte w programie będą konsekwentnie realizowane. W ślad za tym muszą być zapewnione warunki organizacyjne, finansowe i instytucjonalne do ich wdrażania.

Za monitorowanie i ocenę wdrażania PR odpowiedzialna będzie Gmina Przeworsk. Co 2 lata będzie przedstawiany Radzie Gminy Przeworsk raport z wdrażania PR. Komórką odpowiedzialną za koordynację tych działań będzie Referat Przedsięwzięć Publicznych, Remontów i Inwestycji. Referat przygotowuje procedury i schematy monitorowania programu, w tym jeden format raportu z wdrażania poszczególnych przedsięwzięć.

Cele systemu monitoringu i ewaluacji PR to:

- śledzenie postępów we wdrażaniu projektów,
- zaangażowanie interesariuszy w procesie rewitalizacji,
- podejmowanie szybkiej reakcji na pojawiające się wyzwania i odchylenia od założeń programu,
- podejmowanie działań korygujących sposób wdrażania programu oraz dokonywanie modyfikacji zawartości dokumentu,
- udostępnianie wiarygodnej informacji interesariuszom (min. podmiotom lokalnym – uczestnikom oraz beneficjentom procesu rewitalizacji).

System monitorowania i oceny PR opiera się o zestaw wskaźników oraz procedurę zbierania i analizowania danych zebranych. Wskaźniki monitorowania programu przedstawiono w tabeli.

Tabela 38. Wskaźniki monitorowania Programu Rewitalizacji Gminy Przeworsk na lata 2017- 2023.

Wskaźnik	Wartości bazowe wskaźnika	Tendencja	Źródła weryfikacji wskaźników
Cel nr 1: Aktywizacja zawodowa i społeczna mieszkańców obszaru rewitalizacji			
Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w obszarze rewitalizacji	0	malejąca	dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej
Liczba osób korzystających z miejsc integracji społecznej	0	rosnąca	dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej

Liczba uczestników działań związanych z aktywizacją zawodową mieszkańców obszaru rewitalizacji	0	rosnąca	dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, dane Powiatowego Urzędu Pracy
Liczba osób uczestniczących w działaniach/wydarzeniach integracyjnych na terenie rewitalizacji	0	rosnąca	dane Urzędu Gminy w Przeworsku, partnerów społecznych, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej
Cel nr 2: Poprawa warunków do tworzenia miejsc pracy i prowadzenia działalności gospodarczej na obszarze rewitalizacji			
Liczba wyposażonych warsztatów dla uczestników CIS	0	rosnąca	dane Urzędu Gminy w Przeworsku
Liczba osób, które podniosły kwalifikacje społeczne i zawodowe poprzez udział w doradztwie CIS	0	rosnąca	dane Urzędu Gminy w Przeworsku
Liczba nowopowstałych podmiotów gospodarczych w obszarze rewitalizacji	0	rosnąca	dane GUS, dane Urzędu Gminy w Przeworsku/ CEiDG
Powierzchnia wydzielonych w planie zagospodarowania przestrzennego terenów pod działalność gospodarczą w obszarze rewitalizacji	0	rosnąca	dane Urzędu Gminy w Przeworsku
Cel nr 3: Poprawa techniczno- funkcjonalnych warunków życia mieszkańców obszaru rewitalizacji			
Liczba budynków wraz z otoczeniem zaadaptowanych na potrzeby integracji mieszkańców	0	rosnąco	dane Urzędu Gminy w Przeworsku
Liczba obiektów użyteczności publicznej w obszarze rewitalizacji z dostępem dla osób niepełnosprawnych	0	rosnąca	dane Urzędu Gminy w Przeworsku
Powierzchnia nowych urządzonych obszarów rekreacyjnych w obszarze rewitalizacji	0	rosnąca	dane Urzędu Gminy w Przeworsku

Źródło: opracowanie własne.

Ewaluacja

Ewaluacja na koniec wdrażania PR posłuży do rozliczenia wyników wdrożenia prac związanych z Programem Rewitalizacji Gminy Przeworsk. Raport ewaluacyjny sporządzony zostanie za okres 2017-2023. Powinien on zostać przekazany Wójtowi oraz Radzie Gminy, a także podany do publicznej wiadomości poprzez zamieszczenie na stronie internetowej Urzędu Gminy Przeworsk, w zakładce „Rewitalizacja”. Badanie ewaluacyjne na koniec 2023 roku będzie miało na celu podsumowanie okresu ewaluacyjnego, zidentyfikowanie problemów i okoliczności utrudniających wdrażanie oraz ewentualne przededefiniowanie kierunków działań rewitalizacyjnych w gminie.

Badanie ewaluacyjne końcowe będzie miało charakter podsumowujący działania rewitalizacyjne w gminie.

Modyfikacja zapisów PR będzie możliwa na dwóch poziomach:

- strategicznym – dotycząca zmiany otoczenia, istotnych zmian wskaźników, czy możliwości realizacji programu – poprzedzona przeglądem wskaźników delimitacyjnych oraz rezultatu (tabela 36), nie częściej niż raz na 3 lata.
- operacyjnym – związana z monitorowaniem realizacji projektów, dotycząca listy projektów podstawowych oraz projektów uzupełniających – prowadzona corocznie.

Każdorazowo zmiany dotyczące list projektów będą poddawane konsultacjom społecznym.

XIV. Procedura strategicznej oceny oddziaływania dokumentu na środowisko

Na podstawie art. 47 oraz art. 54 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2013 r., poz. 1235 ze zm.) odstąpiono od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla „Programu Rewitalizacji Gminy Przeworsk na lata 2017 - 2023”.

W celu uzgodnienia decyzji Wójt Gminy Przeworsk wystąpił do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie oraz Podkarpackiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Rzeszowie z wnioskiem o uzgodnienie odstąpienia od przeprowadzania strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu dokumentu pn. „Program Rewitalizacji Gminy Przeworsk na lata 2017 - 2023”.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Rzeszowie, pismem znak: WOOŚ.410.1.88.2017.AP.2 z dnia 31 marca 2017 r. stwierdził, że nie jest wymagane przeprowadzanie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla przedmiotowego projektu dokumentu. Podkarpacki Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Rzeszowie, pismem znak: SNZ.9020.1.85.2017.BW z dnia 31 marca 2017 r. uzgodnił odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Biorąc pod uwagę powyższe uzgodnienia oraz fakt, że realizacja postanowień „Programu Rewitalizacji Gminy Przeworsk na lata 2017 - 2023” nie spowoduje znaczącego oddziaływania na środowisko przy uwzględnieniu uwarunkowań określonych w art. 49 wyżej cytowanej ustawy, odstąpiono od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Obwieszczenie o odstąpieniu od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla „Programu Rewitalizacji Gminy Przeworsk na lata 2017 - 2023” w dniu 3.04.2017 r. umieszczono na tablicy ogłoszeń Urzędu Gminy w Przeworsku oraz tablicach informacyjnych w miejscowości Chałupki i Ujezna (obszar rewitalizacji).

XV. Spis tabel

Tabela 1. Powiązania programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi Gminy Przeworsk. .	11
Tabela 2. Wskazanie jednostek referencyjnych w Gminie Przeworsk.	15
Tabela 3. Wskaźniki delimitacyjne zastosowane w Programie Rewitalizacji Gminy Przeworsk.	17
Tabela 4. Wskaźniki kryzysowości w sferze społecznej cz. 1.....	18
Tabela 5. Wskaźniki kryzysowości w sferze społecznej cz. 2.....	19
Tabela 6. Znormalizowane wskaźniki cząstkowe pomocy społecznej oraz wskaźnik syntetyczny.	20
Tabela 7. Znormalizowane wskaźniki cząstkowe bezpieczeństwa oraz syntetyczny wskaźnik bezpieczeństwa.	21
Tabela 8. Podsumowanie kryzysowości w sferze społecznej.	22
Tabela 9. Wskaźniki kryzysowości w pozostałych sferach (podsystemie gospodarczym, funkcjonalno-przestrzennym i technicznym) w Gminie Przeworsk.....	23
Tabela 10. Rozkład zjawisk kryzysowych w gminie Przeworsk w 2015 r.....	25
Tabela 11. Ludność i powierzchnia obszaru zdegradowanego w Gminie Przeworsk.	26
Tabela 12. Dane dotyczące koncentracji obszaru rewitalizacji Gminy Przeworsk.	28
Tabela 13. Wykaz wartości referencyjnych dla obszaru rewitalizacji.	29
Tabela 14. Ludność w Gminie Przeworsk na przestrzeni lat 2010-2015.	33
Tabela 15. Ludność w Gminie Przeworsk w latach 2010-2015.	34
Tabela 16. Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem w Gminie Przeworsk w latach 2010- 2015.	34
Tabela 17. Wskaźnik obciążenia demograficznego w Gminie Przeworsk w latach 2010- 2015.....	34
Tabela 18. Rozkład ludności według poszczególnych przedziałów wiekowych w poszczególnych sołectwach Gminy Przeworsk w roku 2015.....	35
Tabela 19. Liczba ludności w poszczególnych sołectwach Gminy Przeworsk w latach 2015- 2016.	35
Tabela 20. Przyczyny korzystania z pomocy społecznej w Gminie Przeworsk w latach 2014-2016.	36
Tabela 21. Liczba budynków komunalnych z dostępem dla osób niepełnosprawnych w Gminie Przeworsk.	40
Tabela 22. Wskaźniki aktywności mieszkańców i kapitału społecznego w Gminie Przeworsk w 2015 r.	41
Tabela 23. Wykaz organizacji pozarządowych działających na terenie Gminy Przeworsk- stan na 28.02.2017 r.	42
Tabela 24. Wyniki egzaminu gimnazjalnego w szkołach Gminy Przeworsk w 2015 r.	43
Tabela 25. Placówki oświatowe w gminie w roku szkolnym 2014/2015.	44
Tabela 26. Liczba aktywnych działalności gospodarczych w Gminie Przeworsk w 2015 r.....	48
Tabela 27. Budynki komunalne w gminie – stan na 2015 rok.....	50
Tabela 28. Budynki komunalne w gminie i ich dostępność dla osób niepełnosprawnych.	51
Tabela 29. Budynki mieszkalne w gminie – stan na 2016 rok.	51
Tabela 30. Stopień przyłączenia budynków w Gminie Przeworsk do sieci kanalizacyjnej, wodociągowej i gazowej.....	52
Tabela 31. Liczba budynków w poszczególnych sołectwach Gminy Przeworsk zawierających azbest.	53
Tabela 32. Drogi gminne w Gminie Przeworsk.....	54
Tabela 33. Liczba miejsc wychowania przedszkolnego oraz dzieci w wieku przedszkolnym na terenie Gminy Przeworsk.....	56
Tabela 34. Komplementarność projektu EFRR planowanego do finansowania w ramach działania 6.3 RPO WP 2014-2020 i projektów EFS.	63
Tabela 35. Szacunkowe ramy finansowe Programu Rewitalizacji Gminy Przeworsk na lata 2017- 2023.	71

Tabela 36. Wartość projektów podstawowych realizowanych w ramach Programu Rewitalizacji Gminy Przeworsk na lata 2017- 2023.	71
Tabela 37. Harmonogram realizacji przedsięwzięć podstawowych w ramach Programu Rewitalizacji Gminy Przeworsk na lata 2017- 2023.....	72
Tabela 38. Wskaźniki monitorowania Programu Rewitalizacji Gminy Przeworsk na lata 2017- 2023.	82

XVI. Spis map

Mapa 1. Sołectwa Gminy Przeworsk.....	16
Mapa 2. Podsumowanie kryzysowości podsystemie społecznym.....	22
Mapa 3. Kumulacja zjawisk kryzysowych w pozostałych czterech podsystemach w Gminie Przeworsk.	24
Mapa 4. Kumulacja zjawisk kryzysowych w Gminie Przeworsk.....	26
Mapa 5. Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji w Gminie Przeworsk.....	27

XVII. Spis wykresów

Wykres 1. Rodziny korzystające z pomocy w latach 2014-2016 w poszczególnych sołectwach oraz w Gminie Przeworsk.....	38
Wykres 2. Liczba osób korzystających z pomocy GOPS w latach 2014-2016 w sołectwach oraz w Gminie Przeworsk.....	38
Wykres 3. Dożywanie dzieci i młodzieży w Gminie Przeworsk w latach 2014-2016.....	39
Wykres 4. Wskaźnik przestępstw i wykroczeń w 2015 roku.....	46
Wykres 5. Niebieskie karty w Gminie Przeworsk w 2015 r.	46
Wykres 6. Wskaźnik niebieskich kart w Gminie Przeworsk w 2015 r.....	47
Wykres 7. Rozkład wskaźnika przedsiębiorczości w Gminie Przeworsk w 2015 roku.....	49
Wykres 8. Liczba nowych działalności rejestrowanych w Gminie Przeworsk na przestrzeni lat 2013-2016.....	49
Wykres 9. Liczba budynków zawierających azbest do ogólnej liczby budynków w Gminie Przeworsk.....	53

Załącznik nr 1. do Programu Rewitalizacji Gminy Przeworsk na lata 2017- 2023- Lista projektów podstawowych

Lp.	Nazwa projektu	Podmiot realizujący	Cele projektu	Zakres Projektu	Lokalizacja projektu	Budżet projektu	Rezultaty i sposób ich monitorowania w odniesieniu do celów rewitalizacji	Odpowiadające cele rewitalizacji
Projekty „twarde”/infrastrukturalne								
1.	Holistyczna rewitalizacja na terenie MOF Jarosław – Przeworsk	Gmina Przeworsk Projekt partnerski w ramach konkursu dedykowanego dla MOF (Jarosław-Przeworsk).	<p>Cele:</p> <ul style="list-style-type: none"> • stworzenie możliwości do funkcjonowania CIS w miejscowości Chałupki w celu reintegracji zawodowej mieszkańców obszaru rewitalizacji oraz ograniczenia bezrobocia, • wzrost integracji społecznej mieszkańców poprzez przebudowę i wyposażenie budynku „starej szkoły” na 	<p>Zadania:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dostosowanie budynku na utworzenie CIS w budynku Zespołu Szkół w Chałupkach w celu nadania nowych funkcji społecznych i gospodarczych (prace remontowe, adaptacyjne, utworzenie osobnego wejścia, zakupu sprzętu i wyposażenia, itp.), • przebudowa i wyposażenie budynku wraz z wykonaniem placu zabaw i siłowni zewnętrznej na potrzeby prowadzenia działalności integracyjnej i aktywizacyjnej w miejscowości Ujezna. 	<p>Część budynku Zespołu Szkół w Chałupkach, Chałupki 109</p> <p>Stary budynek po szkole podstawowej w Ujeznej nr 211 , działka nr 626</p>	<p>Szacunkowa wartość całkowita wydatków kwalifikowanych dla Gmin MOF Jarosław-Przeworsk: 11 764 705,88 zł</p> <p>Szacunkowa wartość całkowita wydatków kwalifikowanych dla Gminy Przeworsk 2 800 000,00 zł</p>	<p>CIS Chałupki:</p> <ul style="list-style-type: none"> •liczba zaadaptowanych (przebudowa, rozbudowa, nadbudowa, remont) w celu nadania nowych funkcji społecznych i gospodarczych (utworzenie CIS) budynków użyteczności publicznej – 1 •powierzchnia użytkowa budynku zaadaptowanego na cele społeczne i gospodarcze (CIS)- 1369,31 m² •wyposażenie co najmniej 3 warsztatów dla uczestników CIS <p>Budynek po „starej</p>	<p>Cel nr 1: Aktywizacja zawodowa i społeczna mieszkańców obszaru rewitalizacji.</p> <p>Cel nr 2: Poprawa warunków do tworzenia miejsc pracy i prowadzenia działalności gospodarczej na obszarze rewitalizacji.</p> <p>Cel nr 3: Poprawa techniczno-funkcjonalnych warunków życia mieszkańców</p>

			potrzeby działalności kulturalnej i integracyjnej w Ujeznej oraz wykonanie placu zabaw i siłowni zewnętrznej.				szkole” w Ujeznej <ul style="list-style-type: none"> •liczba budynków wraz z otoczeniem zaadaptowanych na potrzeby integracji mieszkańców-1 •powierzchnia użytkowa budynku zaadaptowanego na cele społeczne- 117,45 m² •liczba osób korzystających z miejsca integracyjnego miejscowości (plac zabaw, siłownia zewnętrzna, ławki)- min. 70% mieszkańców miejscowości 	obszaru rewitalizacji.
Projekty „miękkie” /społeczne								
1.	Utworzenie CIS oraz prowadzenie programu aktywnej integracji osób zagrożonych ubóstwem lub	Gmina Przeworsk	Cele projektu: <ul style="list-style-type: none"> • reintegracja zawodowa oraz społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, • rozwiązanie 	<ul style="list-style-type: none"> • Utworzenie Centrum Integracji Społecznej w miejscowości Chałupki. CIS ma być zakładem gospodarczym służącym reintegracji zawodowej oraz społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Uczestnicy Centrum wymagają szeroko rozumianej pomocy w ramach reintegracji zawodowej 	Zaadaptowana na potrzeby CIS część budynku Zespołu Szkół w Chałupkach, Chałupki 109 oraz Stary budynek po	1 000 000,00 zł	<ul style="list-style-type: none"> •otwarcie co najmniej 3 warsztatów dla uczestników CIS •liczba osób które podjęły aktywność zawodową/wróciły na rynek pracy poprzez uczestnictwo w 	Cel nr 1: Aktywizacja zawodowa i społeczna mieszkańców obszaru rewitalizacji. Cel nr 2: Poprawa

	<p>wykluczenie m społecznym</p>		<p>problemu marginalizacji , odzyskanie przez uczestników szacunku do siebie, wzrost poczucie własnej wartości i godności,</p> <ul style="list-style-type: none"> • zdobycie lub podwyższenie umiejętności zawodowych przez uczestników CIS, • usamodzielnienie osób dotkniętych dysfunkcjami, zagrożonych bądź podlegających zagrożeniu wykluczeniem społecznym poprzez edukację zawodową i społeczną, • stworzenie 	<p>oraz społecznej. Centrum Integracji Społecznej jest realnym sposobem na rozwiązanie problemu marginalizacji, swoim uczestnikom pozwala odzyskać szacunek do siebie, poczucie własnej wartości i godności, zdobyć umiejętności zawodowe, które są najważniejszą wartością w procesie usamodzielniania się. Działalność CIS poprzez warsztaty oraz szkolenia ma za zadanie umożliwić zdobycie lub podwyższenie kwalifikacji zawodowych, praktyki i staże a także Indywidualne Programy Zatrudnienia Socjalnego dopasowane do możliwości i umiejętności uczestnika oraz udział w grupach wsparcia umożliwiających zdobywanie praktycznych umiejętności ułatwiających rozwiązywanie problemów osobistych i rodzinnych, wzmacniających motywację do zmiany własnego losu i ułatwiających codzienne funkcjonowanie w społeczeństwie. Planuje się otwarcie co najmniej trzech warsztatów dla uczestników.</p>	<p>szkole podstawowej w Ujeznej nr 211 , działka nr 626</p>		<p>CIS- 5</p> <ul style="list-style-type: none"> •liczba osób, które podniosły swoje kwalifikacje społeczne poprzez udział w doradztwie zawodowym, poradnictwie-30 •liczba osób, które podniosły swoje kwalifikacje zawodowe poprzez udział w szkoleniach i warsztatach zawodowych- 30 •liczba osób, które przestały korzystać z zasiłków dzięki uczestnictwu w projekcie- 30 	<p>warunków do tworzenia miejsc pracy i prowadzenia działalności gospodarczej na obszarze rewitalizacji.</p>
--	--	--	---	---	---	--	--	---

			<p>mechanizmów w działających na poziomie lokalnym umożliwiających zatrudnienie a tym samym readaptację zawodową i integrację społeczną uczestników CIS i programu aktywnej integracji,</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyposażenie uczestników projektu w umiejętności wspomagające funkcjonowanie w społeczeństwie, • zmiana postaw beneficjentów w pomocy społecznej, 	<p>Uczestnikami CIS będą osoby długotrwale bezrobotne, bezdomne, niepełnosprawne, chore psychiczne, uzależnione od alkoholu i narkotyków, byli więźniowie z terenu obszaru rewitalizacji (zarówno miejscowości Chałupki jak i Ujezna).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Prowadzenie programu aktywnej integracji o charakterze społecznym osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym w budynku starej szkoły w Ujeznej dostosowanej do prowadzenia działalności integracyjnej. Prowadzone będzie m.in. poradnictwo i wsparcie indywidualne oraz grupowe w zakresie podniesienia kompetencji życiowych i umiejętności społeczno-zawodowych umożliwiających docelowo powrót do życia społecznego, w tym powrót na rynek pracy i aktywizację zawodową, poradnictwo specjalistyczne oraz działania diagnostyczne i terapeutyczne dla dzieci uczestników CIS i uczestników programu aktywnej integracji. 				
--	--	--	---	---	--	--	--	--

		<ul style="list-style-type: none"> • nauka analizy istniejącego rynku pracy, • rozwój oraz szerzenie założeń ekonomii społecznej, • poprawa warunków materialnych uczestników CIS oraz ich rodzin, • ograniczenie zachowań patologicznych i przestępczych, • ponowne włączenie się uczestników projektu do pełnienia ról społecznych w lokalnym środowisku a tym samym zmniejszenie pokoleniowego problemu, jakim jest 	<p>Wsparciem w ramach programu zostaną objęte również osoby, które nie zostały skierowane do CIS.</p>				
--	--	---	---	--	--	--	--

			wykluczenie społeczne.					
2.	Międzypokoleniowe warsztaty sposobem na aktywizację społeczną mieszkańców wsi Chałupki i Ujezna	Stowarzyszenie Kobiet Wiejskich Gminy Przeworsk	<p>Cele:</p> <ul style="list-style-type: none"> - integracja międzypokoleniowa, - stworzenie atrakcyjnej oferty spędzania wolnego czasu dla osób w różnym wieku, - tworzenie sposobności do nawiązywania pozytywnych relacji rodzinnych opartych o współdziałanie, pomoc i motywującą rywalizację, - wsparcie merytoryczne w zakresie funkcjonowania ngo lokalnych społeczników. 	<p>Problemy, na które odpowiada projekt:</p> <ul style="list-style-type: none"> - niedostateczny zakres zorganizowanej (instytucjonalnej) oferty spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży, - niedostateczny zakres zorganizowanej (instytucjonalnej) oferty spędzania wolnego czasu dla seniorów, - rozluźnienie więzi międzypokoleniowych, - problemy w pełnieniu ról rodzicielskich, - niedostateczna wiedza w zakresie prowadzenia ngo wśród lokalnych społeczników. <p>Działania:</p> <ul style="list-style-type: none"> - warsztaty aktywizacyjno-integracyjne: kulinarne, rękodzielnicze, gry strategiczne, działalność ngo, - zakup niezbędnego wyposażenia i materiałów warsztatowych oraz zatrudnienie specjalistów do prowadzenia zajęć. <p>Grupa docelowa: mieszkańcy wsi Chałupki i Ujezna. Zakres działań przewiduje udział</p>	Wiejskie Domy Kultury i Szkoły w Chałupkach i Ujeznej oraz budynek „starej szkoły” w Ujeznej.	100 000,00 zł	<ul style="list-style-type: none"> - aktywizacja społeczna mieszkańców wsi Ujezna i Chałupki, - wzrost świadomego i profesjonalnego uczestnictwa w życiu społecznym wsi podmiotów ngo, - stworzenie atrakcyjnej oferty spędzania wolnego czasu dla osób w różnym wieku poprzez zapewnienie narzędzi do kontynuacji założeń projektowych. 	Cel nr 1: Aktywizacja zawodowa i społeczna mieszkańców obszaru rewitalizacji.

				osób w różnym wieku: dzieci i młodzieży, rodziców oraz seniorów. W działania włączeni zostaną również lokalni liderzy, aktywne grupy formalne i nieformalne.				
--	--	--	--	--	--	--	--	--